

**FARKLI DİSİPLİNLERDEKİ ÖĞRETMENLERİN
MESLEKİ GELİŞİMİNDE SANAT ETKİNLİKLERİ
ODAKLI MENTORLUK YAKLAŞIMI**

Yüksek Lisans Tezi

Hanife BAYIK

Eskişehir 2023

**FARKLI DİSİPLİNLERDEKİ ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMİNDE
SANAT ETKİNLİKLERİ ODAKLI MENTORLUK YAKLAŞIMI**

Hanife BAYIK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Resim-İş Eğitimi Programı /Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Necla COŞKUN

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Mayıs 2023

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

FARKLI DİSİPLİNLERDEKİ ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMİNDE SANAT ETKİNLİKLERİ ODAKLI MENTORLUK YAKLAŞIMI

Hanife BAYIK

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mayıs 2023

Danışman: Prof. Necla COŞKUN

Eğitim öğretim ortamlarında sanat eğitiminin disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınması giderek önem kazanmaya başlamıştır. Çünkü sanat ve sanat eğitimi tüm bireylerin kültürel ve estetik vizyon kazanabilecekleri ayrıca yaratıcı bakış açıları geliştirebilecekleri bir disiplin alanıdır. Sanatın farklı disiplinlerle iş birliği içinde olması bireylere çoklu bakış açısı ve zengin öğrenme ortamları sunmaktadır. Bu çalışmada, farklı disiplinlerdeki öğretmenlerin sanat eğitimi uygulamaları ile öznel, kültürel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamak bunun sonucunda da kendi branşlarındaki ders süreçlerine bu deneyimlerini yansıtabilmeleri amaçlanmıştır. Bu durum yani araştırmaya katılan öğretmenlerin sanatsal deneyimlerini ders içi etkinliklere, projelere, okul içi ve dışı faaliyetlere ve törenlere yansıtabilmeleri öğrencilere daha etkili bir öğrenme ortamı ve süreci sunmak açısından önemlidir. Mentorluk yaklaşımının benimsendiği bu araştırma durum çalışması olarak desenlenmiştir. Kendisi sanat eğitimcisi olan araştırmacı, farklı disiplinlerdeki öğretmenlere sanat etkinlikleri odaklı bir süreci deneyimlemelerinde mentorluk yapmıştır. Araştırmanın katılımcıları olan, Hakkâri ili Şemdinli ilçesi Sabri Özel Ortaokulu'nda görev yapmakta olan farklı branşlardaki 5 öğretmen amaçlı örneklem çerçevesinde belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı ve katılımcı günlükleri, yarı yapılandırılmış bireysel ve odak grup görüşmeleri, katılımcıların araştırma sürecinde oluşturdukları yazılı ve görsel dokümanlar kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda farklı branşlardaki öğretmenlerin sanat etkinlikleri aracılığıyla sanatsal anlamda kültürel farkındalık kazandıkları ve süreçte edindikleri deneyimleri kendi derslerine yansıttıkları bulgulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Mentorluk, Disiplinlerarası etkileşim, Sanat eğitimi

ABSTRACT

AN ART ACTIVITY ORIENTED APPROACH TO MENTORSHIP FOR THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS FROM DIFFERENT DISCIPLINES

Hanife BAYIK

Department of Fine Arts Education

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, May 2023

Supervisor: Prof. Necla COŞKUN

An interdisciplinary approach to arts education in the fields of education and teaching has become increasingly important, as art and arts education is a discipline where all individuals are able to gain a cultural and aesthetic vision and develop creative points of view. The interdisciplinary and collaborative nature of the arts offer a multitude of perspectives and a rich learning environment. This study aims to contribute to the personal, cultural and professional development of teachers from different disciplines through arts education activities, thereby allowing them to use these experiences in their teaching processes in their own fields. The teachers being able to utilize their artistic experiences in their class activities, projects, as well as curricular and extracurricular activities, and ceremonies is crucial in providing the students a more effective learning environment and process. This study adopts a mentorship approach and was planned to be a case study. The author of the study is herself an arts educator and conducted mentorship activities as part of her experiences of an art activities-oriented process for teachers from different disciplines. The participants of the study, five teachers from different branches at the Sabri Özel Middle School in the Şemdinli district of the Hakkari province were designated by way of purposive sampling. Researcher and participant logs, semi-structured individual and focus group interviews, and written and visual documents created by the participants throughout the study were used as data collection materials. The data was analyzed via the descriptive analysis method. The study concluded that teachers from different disciplines achieve cultural awareness in an artistic capacity through art activities, and that they externalized the experiences they had in the process onto their own classes.

Keywords: Mentorship, Interdisciplinary Interaction, Arts Education

ÖNSÖZ

Farklı disiplinlerdeki öğretmenlerin mesleki gelişiminde sanat etkinlikleri odaklı mentorluk yaklaşımının ele alındığı bu araştırmada, sanat etkinlikleri aracılığıyla farklı branşlardaki öğretmenlerin bireysel ve mesleki gelişimlerine sanat alanları aracılığıyla katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada günümüz eğitim-öğretim ortamlarında disiplinlilerarası yaklaşımın ve eğitim ortamlarında yaygınlaşmaya başlayan mentorluk uygulamalarının önemi göz önünde bulundurulmuştur. Hazırlamış olduğum bu tezin disiplinlerarası alanda ve sanat eğitimi alanında diğer branşlara yönelik yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Yüksek Lisans tez çalışmamın en başından itibaren, tez yazım sürecimde akademik bilgisi ve manevi desteğiyle hep yanımda olan değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Necla Coşkun'a minnettarım. Tez savunma jürisinde yer alan Prof. Dr. Ayşe Dilek Kıratlı ve Dr. Öğr. Üyesi Mine Küçük hocalarıma, tezimle ilgili görüş ve önerilerini belirterek önemli katkılar sağladıkları için teşekkürlerimi sunarım. Araştırmamı gerçekleştirdiğim ve görev yapmakta olduğum okulumda, uygulama sürecimde bana gösterdikleri destekler ve katılımları için öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Hayatım boyunca maddi, manevi bana her koşulda destek olan, bana olan inanç ve güvenleri ile daima yolumu açan sevgili aileme, akademik bilgisiyle her daim bana rehberlik eden sevgili ablam Melike Bayık'a minnettarım. Ayrıca tez sürecimde manevi desteği ile yanımda olan tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Hanife BAYIK

Antalya 2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Hanife BAYIK

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
GÖRSELLER DİZİNİ	x
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Disiplinlerarası etkileşim	3
1.1.1.1. Sanat eğitimi ve disiplinlerarası ilişkiler	3
1.1.2. Mentorluk yaklaşımı	4
1.1.2.1. Mentorluk kavramı mentorluk süreci.....	4
1.1.2.2. Eğitimde mentorluk yaklaşımı	5
1.2. Amaç.....	6
1.3. Önem	7
1.4. Sınırlılıklar.....	8
2. ALANYAZIN	9
2.1. İlgili Araştırmalar	9
3. YÖNTEM	11
3.1. Araştırma Modeli.....	11

3.2. Ortam	12
3.3. Çalışma Grubu	13
3.4. Araştırmacının Rolü	16
3.5. Veri Toplama Tekniği ve Aracı	19
3.6. Veri Analizi	20
3.7. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	21
3.8. Araştırmanın Uygulama Süreci	22
4. BULGULAR VE YORUM.....	30
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	71
5.1. Sonuç	71
5.2. Tartışma	73
5.3. Öneriler	76
KAYNAKÇA.....	79
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Araştırma uygulama süreci çalışma takvimi.....	23
Tablo 4.1. Sanat etkinliği sürecindeki edinimlerini öğretmenler bireysel gelişimlerine nasıl yansıtabilirler sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri	31
Tablo 4.2. Sanat etkinliği sürecindeki edinimlerini öğretmenler günlük hayatlarına nasıl yansıtabilirler sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri.....	33
Tablo 4.3. Öğretmenlerin kültürel bir öğe olarak sanata ilişkin algıları nelerdir sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri.....	40
Tablo 4.4. Öğretmenlerin sanat etkinlikleri sürecindeki edinimlerini çevrelerine yansıtmaları şekillerine ilişkin görüşleri.....	44
Tablo 4.5. Berna öğretmenin eser inceleme çalışması.....	47
Tablo 4.6. Duygu öğretmenin eser inceleme çalışması.....	49
Tablo 4.7. Gökçe öğretmenin eser inceleme çalışması	50
Tablo 4.8. Melisa öğretmenin eser inceleme çalışması.....	52
Tablo 4.9. Öğretmenler sanat etkinliklerini kendi ders öğretim süreçlerinde nasıl işleyebilirler sorusuna yönelik öğretmen görüşleri.....	54
Tablo 4.10. Öğretmenler sanat etkinliklerinden ders materyali hazırlamada nasıl yararlanabilirler sorusuna yönelik öğretmen görüşleri	57
Tablo 4.11. Öğretmenler ne tür sorunlarla karşılaştılar sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri	65
Tablo 4.12. Öğretmenlerin bu süreçle ilişkin önerileri nelerdir sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri	68

GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 3.1. Sabri Özel Ortaokulu	12
Görsel 3.2. Görsel Sanatlar Atölyesi	13
Görsel 3.3. Duygu Öğretmen'in duvar boyama çalışması	17
Görsel 3.4. Okul duvar boyama çalışması.....	17
Görsel 3.5. Seurat, “Eyfel Kulesi”, 24×15,2 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1889, Fine Arts Museum of San Francisco	24
Görsel 3.6. Tasarım İlkeleri, Oran-Orantı	25
Görsel 3.7. Kandinsky, “Composition VIII”, 140.0 × 201.0 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1923, New York, The Solomon R. Guggenheim Museum	26
Görsel 3.8. Kahlo, “Dikenli Kolye ve Sinek Kuşu ile Otoportre”, 60×45 cm, Tuval üzerine yağlıboya, 1940, Harry Ransom Center, Austin, Texas.....	26
Görsel 3.9. Matisse,” Madam Matisse, Yeşil Çizgi”, 40×32 cm, Tuval üzerine yağlıboya, 1905, Kopenhag Devlet Sanat Müzesi	27
Görsel 3.10. Salcedo, “Untitled”, 10.1 × 6.1 × 6.1 m, 1,550 wooden chairs, 2003, 8th International Istanbul Biennial, Istanbul	28
Görsel 4.1. Gökçe öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (kalorifer peteği)	35
Görsel 4.2. Melisa öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (cami ve minaresi) ..	35
Görsel 4.3. Gökçe öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (kâğıt bardak)	36
Görsel 4.4. Duygu öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (marketteki şekerlemeler).....	36
Görsel 4.5. Duygu öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (iş yeri merdiveni) ..	37
Görsel 4.6. Melisa öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (vitrin tasarımı).....	37

Görsel 4.7. Berna öğretmeninin tasarım ilke ve elemanları ödevi (market duvarı)	38
Görsel 4.8. Berna öğretmeninin tasarım ilke ve elemanları ödevi (ayna kapağı)	38
Görsel 4.9. Berna öğretmeninin tasarım ilke ve elemanları fotoğraf çekme ödevi görüşü, günlüğünden detay	38
Görsel 4.10. Berna öğretmeninin sanat eseri inceleme etkinliği görüşü, günlüğünden detay	43
Görsel 4.11. Van Gogh, “Yıldızlı Gece”, 73,7 cm × 92,1 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1889, Museum of Modern Art, New York.....	47
Görsel 4.12. Berna öğretmeninin eser analizi ödevi görüşü, günlüğünden detay	48
Görsel 4.13. Munch, “Çılgılık”, 84 cm x 66 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1893, Ulusal Galerî, Oslo	49
Görsel 4.14. Michelangelo, “Adem’in Yaratılışı”, 280 cm x 570 cm, Fresk, 1512, Sistina Şapeli, Vatikan	50
Görsel 4.15. Kahlo, “Su Bana Ne Verdi”, 91 cm x 70,5 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1938, Collection of Daniel Filipacchi, Paris	52
Görsel 4.16. Gökçe öğretmeninin ders materyali tasarımı	59
Görsel 4.17. Duygu öğretmeninin ders materyali tasarımı 1.....	60
Görsel 4.18. Duygu öğretmeninin ders materyali tasarımı 2.....	61
Görsel 4.19. Berna öğretmeninin ders materyal tasarımı	63
Görsel 4.19. (Devam) Berna öğretmeninin ders materyal tasarımı	64
Görsel 4.20. Araştırmacı günlüğünden detay, “tasarım ilke ve elemanlarını kavramakta zorlandılar” görüşü.....	66
Görsel 4.21. Araştırmacı günlüğünden detay, “sanat akımlarının özelliklerini tam olarak kavrayamadık” görüşü	67

KISALTMALAR DİZİNİ

AG : Araştırmacı Günlüğü

BG : Bireysel Görüşme

KG : Katılımcı Günlüğü

OGG : Odak Grup Görüşmesi

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Yirmi birinci yüzyılın hızla değişen koşullarında “bilgi toplumu”na ayak uydurabilmek büyük önem taşımaktadır. Bunun için doğru ve yeni bilgilere en hızlı nasıl erişilebileceğini bilebilmek, ulaşılan bilgileri sistemli olarak değerlendirip alanla ilgili sorunları tanımlayabilmek ve onlar için uygun çözüm yolları geliştirebilmek gerekmektedir. Ayrıca toplumda var olan öteki insanların bilgi, beklenti ve isteklerini de değerlendirmeye katma esnekliğini göstermek gerekmektedir. Önemli olan, sorunları ya da olumsuzlukları fark edip sorunun yaşandığı toplum içinde ilgili tüm kişi ve kuruluşların bilgi, birikim, beklenti ve isteklerini de göz önüne alarak toplumun bütününün çıkarına uygun çözümler üretilmesine katkıda bulunmaktır. Bilgi toplumunun gerektirdiği nitelikli insanları yetiştirebilmek, başka bir deyişle bireylerin yalnız bilgiyi kullanan değil yeni bilgiler üreten bireyler yapabilmek ancak çağdaş bir eğitimle olanaklıdır (Edeer, 2005).

Bugün çok karmaşık bir sosyal ilişkiler ağının ortaya çıkmasına yol açan değişim sürecinde sanat eğitiminin ulusal ve uluslararası boyutlarının, konunun disiplinlerarası niteliğinin de ön plana çıkartılarak programlanması ve öğrencilere aktarılması gereği açıktır. Bunun gerçekleştirilmesinde tek boyutlu bir yaklaşım yerine çok boyutlu bir yaklaşımın benimsenmesi uygundur. Bireylerin temel eğitim döneminden itibaren içinde bulundukları eğitim sisteminin, problemlerin çözümünde benimsediği yaklaşım parçalara bölme anlayışından oluşmaktadır. Bunun sonucunda parçalara odaklanan bireyler bütüne odaklanamamaktadır. Eğitim Teknolojileri Müdürlüğünce hazırlanan raporda, 2004 Liselere Giriş Sınavı (LGS) sonuçları ile ilgili olarak “Öğrencilerin, öğretim programlarında, farklı zaman dilimlerinde öğrenmiş oldukları bilgileri bir araya getirip yeni bir durum karşısında bu bilgilerini yeterince kullanamadıkları gözlenmiştir.” saptamasına yer verilmiştir (Eren, 2005, s.4). Ortaya çıkan bu durum, günümüz eğitim sisteminin yetiştirdiği öğrencilerin yorumlama yeteneğinden yoksun olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu durumun genel eğitim kapsamında sanat eğitimi doğrudan etkilediği gözlenmektedir. Konuların gereğinden çok yığılması ve bu artan bölünmeler, sanatın farklı disiplinlerle iş birliğini ve bütünsel yaklaşımı zorunlu duruma getirmektedir (Edeer, 2005).

Okulların retim programlarında sanat eğitiminin disiplinlerarası bir yaklaşımla incelenmesi giderek önem kazanmaktadır. Çünkü disiplinlerarası etkileşim, bireylerin olayları bütünsel olarak ele almalarını ve değişen koőullara göre tepkilerini ayarlamalarını gerektirir. Giderek artan nitelikli insan gereksinmesi ile bugünkü uluslararası geliőmelerden soyutlanamayacak olan sanat ve sanat eğitimi sorunları göz önüne alındığında, bütünselliği yakalayacak ađdaő sanat eğitimi programlarına büyük bir gereksinme olduğu söylenebilir (Edeer, 2005).

Yukarıda bahsedilen nedenlerden dolayı sanat ve sanat eğitiminin bireylerde geliştirilmesi beklenen kültürel, estetik ve yaratıcı bakış açısının öneminin giderek arttığı görülmektedir. Sanatın farklı disiplinlerle iş birliği içinde olması bireylere çoklu bakış açısı ve öğrenme ortamı sunacaktır. Her bireyin ilgi alanları ve yetenekleri göz önünde bulundurulduğunda, eğitim ğretim ortamı sahip olduğu deđiőkenlerin zenginliğine göre verimli olmaktadır. Tam da böyle bir ortamda sanat alanının uygulamalı, teorik ve ürün ortaya koyabilmeye dayalı potansiyeli işe koşularak öğrenme ortamları zenginleőtirilebilir. Sanat alanı dışındaki farklı disiplinlerde sanatın görsel potansiyeli projelerde yaratıcı unsurların ortaya çıkmasını sağladığı gibi etkinliklerin daha etkili ve anlaşılır olmasını da sağlayabilmektedir. İçeriğin bu şekilde zenginleőtmesiyle birlikte öğrenciler de aktif rol almaya baőlayabilir ve kalıcı öğrenme ortamları oluőturulabilir.

Bu araştırmada farklı disiplinlerdeki öğretmenlerin sanat eğitimi uygulamaları ile öznel, kültürel ve mesleki geliştirmelerine katkı sağlamak böylece sanatsal edinimlerini kendi mesleki yaőantılarına ve özellikle derslerine yansıtabilmeleri amaçlanmıştır. Öğretmenlerin sanatsal edinimlerini ders içi etkinlikler, projeler, okul içi ve dışı faaliyetler gibi farklı alanlara yansıtarak öğretme-öğrenme süreçlerini daha etkili ve anlamlı hale getirebilmeleri ve öğrencilerin yaőayan bir okul ve eğitim süreci deneyimleyebilmeleri mümkün olabilir. Bu araştırma amacının gerçekleştirilmesinde kendisi görsel sanatlar ğretmeni olan araştırmacı, mentorluk yaklaşımı ile farklı disiplinlerdeki öğretmenlere sanat eğitimi odaklı etkinlikler düzenlemiştir. Araştırmacı ayrıca süreçte öğretmenlerle görüşmeler yapmıőt ve öğretmenler de etkinliklere iliőtkin deneyimlerini görsel ve yazılı dokümanlara yansıtmıőtlardır.

1.1.1. Disiplinlerarası etkileşim

Disiplinlerarası etkileşim birden fazla disiplinin ya da araştırma alanının birbirlerini karşılıklı olarak etkilemesidir. Bu etkileşimin sonucunda, disiplinlerin herhangi birinde meydana gelen bir değişimin öteki disiplini de etkileyerek değiştirmektedir. Yani disiplinlerarası ilişkisellik kurulmaktadır. Disiplinlerarası etkileşim eğitim sürecinde karşılaşılan problemlerin bütün olarak ele alınması, problem çözme becerileri ile yöntemlerinin geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu etkileşim, bireyin kendisini tanımasını, çevresinde olup bitenlerin farkına varmasını ve değişimlerin yaratılmasını sağlar. Ayrıca başkalarıyla iş birliği yaparak çalışan bireyler, disiplinler arasında kurulan etkileşim ortamı, farklı görüşlere açık olma, bilgiyi paylaşma, karşılıklı bir alışveriş içerisinde olma, konuyu diğer disiplin alanlarının sunduğu bakış açısından da görebilme ve en önemlisi sadece bilgi toplamak yerine bütüncül bir çözüme ulaşmaya imkân tanır (Gür, 2003, ss.182-203).

Sanat eğitimi ile disiplinlerarası etkileşim sayesinde bireylerin kendini ifade edebilecekleri yaratıcı bir ortam oluşturması sağlanır. Örneğin, Türkçe dersinde işlenen bir kazanımda öğretmen konuyu görseller çizerek ya da göstererek, sanat tarihinden yola çıkarak veya bir müze gezisi ile bağlantı kurarak öğrencilere aktarabilir.

1.1.1.1. Sanat eğitimi ve disiplinlerarası ilişkiler

“Çağdaş ve uygar bir toplum olmak ve çağa ayak uydurabilmek için ilköğretim okullarında sanat eğitime gereken önem verilmelidir.” Öğrencilerin disiplinlerarası bir yaklaşımla yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini geliştirebilmeleri, kendilerini ifade edebilmeleri, sosyal ve kültürel açıdan zenginleşebilmeleri için sanat eğitimi önemlidir ve bu açıdan diğer derslerle de ilişkilendirilerek öğrenmeleri sağlanmalıdır (Delier, A. 2005).

Sanatın evrensel bir dil olması, ortak düşünce ve ortak yaşam ilkelerini beraberinde getirir. Birbirinden habersiz disiplinlerle ortak bir dile ulaşmak olanaklı değildir. Sanatlar arası kültür, özgürlük alanlarını genişletir. Çeşitli kaynaklardan beslenme ortak dili oluşturmanın dışında zenginliği artırır (Çelik, 2002, s. 386). Sanatlar arasında ilişki kurma, yaşamla sanat arasında ilişki kurma, sanat ve bilim arasında ilişki kurma, kurumlar arasında ilişki kurma, farklılaşmayı ve çeşitlemeyi beraberinde getirir. Bu konuda Gökaydın; (1990, s.12) “Diğer bilgi alanları ile de iletişim içinde bulunmak

gerekir. Özellikle fizik, felsefe, psikoloji ve edebiyat, müzik disiplinleri ile yakın ilişki kurularak çocuğun bilgi hazinesinin genişlemesi yolunda yardımcı olunmalıdır” derken, farklı alanlarla da beslenerek e çıkan bir sanat eğitimi anlayışının, karşılıklı alışverişler ve yeni ilişkilendirmelerle yeni fırsat alanları yaratacağını dile getirmektedir.

Bireylerin diğer disiplinlerden kazandığı bilgi hazinesi hiç şüphesiz sanatsal ve kültürel gelişimlerini desteklemektedir. Sanatın diğer alanlarla sürekli etkileşim halinde olması bireylerin kültürel bir dil oluşturma sürecine katkı sağlamaktadır.

1.1.2. Mentorluk yaklaşımı

Mentorluk yaklaşımının onemi son yıllarda özellikle akademik çalışmalarda ve iş hayatında büyük oranda artmaktadır. Mentorluk, tecrübeli ve kıdemli bir kişinin, kendisinden daha az tecrübeye sahip bir kişiye, kişisel ve kariyer gelişimi konusunda yardım etme süreci olarak ifade edilmektedir. Mentorluk uygulamaları çoğunlukla günümüz iş dünyasında uygulanmaktadır. Mentorluk programları kurumsallaşmış, belli bir büyüklüğe sahip şirketlerde, potansiyel sahibi çalışanların yönetsel yeteneklerinin geliştirilmesi ve psiko-sosyal destek vermek amacıyla uygulanmaktadır.

Sanatın tarihsel kökenlerine doğru baktığımızda mentorluk yaklaşımını Rönesans dönemi atölyelerinde usta ressamlar ve çırakları arasında da görebiliriz. Geleneksel sanatların devam ettirilmesinde zanaatkarların çıraklarına deneyimlerini aktardıkları süreçlerde de mentorluk yaklaşımına benzer bir ilişki bulunmaktadır.

1.1.2.1. Mentorluk kavramı mentorluk süreci

“Mentor, herhangi bir iş yerinde farklı görevlerde çalışarak deneyim kazanmış olan, danışan kişinin hedefine ulaşmasını sağlayacak yolu bulmasına yardımcı kimse olarak tanımlanabilir (http-1).”

Mentor kavramının kökeni Yunan mitolojisine dayanmaktadır. Mitolojiye göre Odysseus, Truva savaşına giderken, oğlu Telemachus’un eğitim sorumluluğunu, arkadaşı, bilge ve güvenilir Mentor’a vermiştir. Mentor’un bu süreçte zayıf ve yetersiz kaldığı durumlarda tanrıça Athena’nın Mentor kılığına girerek Telemachus’un yetişmesine katkıda bulunduğu belirtilmektedir. Mentorluk kavramının kökeni mitolojiye dayanmakla birlikte, mentorluk mit değil, binlerce yıldır iş yaşamı ve sosyal yaşamın içinde yer alan bir ilişkidir (Ragins & Kram, 2007).

Kirchmeyer, mentorluğu “tecrübeli bir yöneticinin daha az tecrübeli birine duygusal destek, rehberlik ve sponsorluk (destek verme, himaye etme) sağlaması” şeklinde tanımlamıştır. Scandura ve Williams’a göre ise mentorluk, “organizasyonel yapı içinde daha tecrübeli ve kıdemli bir kişi (mentor) ile organizasyona yeni katılan veya daha az tecrübeli bir kişi (danışan) arasındaki birebir ilişkidir (Haggard, Dougherty, Turban, & Wilbanks, 2011).”

Kram (1983), mentorluk sürecini başlangıç, yetiştirme, ayrılma ve yeniden tanımlama olmak üzere dört aşamalı olarak incelemiştir. 6 ila 12 aylık dönemi kapsayan başlangıç aşamasında, mentor ve danışan birbirinin kişisel ve iş yapış tarzını öğrenmeye çalışmaktadır. Bu dönemde yapılan ortak çalışmalar ve performans değerlendirmeleri neticesinde kariyer gelişimine ilişkin pozitif beklentiler şekillenmektedir. 2 ila 5 yıl arası süren yetiştirme aşamasında, başlangıç aşamasında ortaya çıkan pozitif beklentiler sürekli test edilmektedir. Mentorluk ilişkisini karakterize eden kariyer ve psiko-sosyal fonksiyonlar yetiştirme aşamasında zirveye çıkmaktadır. Yetiştirme aşamasında, kişilerarası bağlılık güçlenmekte ve destek ilişkisi karşılıklı değişim ilişkisine dönüşmektedir. Yetiştirme aşaması, kişilerin ihtiyaçlarında bir değişim gerçekleştiğinde veya örgütsel çevredeki dengede bir değişim olduğunda sona ermektedir. Psikolojik veya fiziksel nedenlerden dolayı mentorluk ilişkisi ayrılma aşamasına dönüşebilir. Danışan kendi iradesiyle mentorluk ilişkisini sonlandırmak isteyebilir veya danışan ve mentor organizasyondan ayrılabilirler. Yeniden tanımlama aşamasında, mentorluk ilişkisi akran ilişkisi veya arkadaşlık şeklinde yeniden tanımlanabilir. Bu aşamada, kariyer ve psiko-sosyal fonksiyonların devamına çok az rastlanmakta, zaman zaman danışmanlık, koçluk ve arkadaşlık ilişkilerinin ise devam ettiği görülmektedir.

1.1.2.2. Eğitimde mentorluk yaklaşımı

“Ülkemizde eğitim alanında mentorluk uygulamaları daha çok öğretmen yetiştirme sürecinde görülmektedir.” Öğretmen adaylarının üniversitelerdeki eğitim fakültelerinde aldıkları ‘Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II’ dersleri ülkemizdeki mentorluk uygulamaları arasında kabul edilebilir.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda ilk kez göreve başlayacak olan aday öğretmenlerin yetiştirilmesiyle ilgili yönetmeliğe göre aday öğretmenlere kurumlarında uygulamalı eğitim verilir. Bunun için aday öğretmene, deneyimli ve rehber öğretmen olma şartlarını taşıyan bir öğretmen danışman olarak belirlenir. Aday öğretmen rehber öğretmeniyle birlikte derslere girebilir (MEB, 1995, md.24).

Rehber öğretmen, aday öğretmenin uygulamalı eğitim programına uygun olarak yetişmesi için izleme, yöneltme ve rehberlikte bulunma, yetiştirilmesine yönelik önerilerde bulunma

ve uygulamalı eğitim sonunda değerlendirme yapmakla yükümlüdür (MEB, 1995). Görüldüğü üzere bahsedilen rehber öğretmen aday öğretmenin kişisel ve mesleki gelişimi için emek ve zaman harcayan bir mentordur.

Ülkemizde okul müdürlerinin yetiştirilmesinde öğretmen yetiştirilmesindekine benzer resmi bir mentorluk uygulaması yoktur. Ancak müdür adayları deneyimli bir okul müdürünün yanında müdür yardımcısı olarak görev yapmak zorundadır.

Mentorluk uygulamalarının eğitim alanında uygulanması göreve yeni başlamış olan öğretmen ve yöneticilerin daha deneyimli meslektaşlarının rehberliğinde işin inceliklerini öğrenmeleri kolaylaştırır. Mentorluk uygulamaları sayesinde mesleğin en zorlu dönemini daha kolay atlattıkları sağlanabilir ve sürekli öğrenme yoluyla gelişme kaydedilir.

Farklı disiplinlerdeki öğretmenlerin mentorluk yaklaşımı ile sanat etkinlikleri odaklı bir süreci deneyimlemeleri sonucunda kendi ders içeriklerine, etkinliklerine, projelerine daha yaratıcı ve estetik bakış açısıyla yaklaşabilmeleri mümkün olacaktır. Ayrıca böyle bir yapılandırmaya maruz kalan öğrencilerin de öğrenme ve okul yaşantılarında fark yaratacağı, kültürlenme süreçlerine katkı sağlayacağı ifade edilebilir.

1.2. Amaç

Yukarıdaki konu başlıklarındaki bilgiler çerçevesinde bu araştırmanın genel amacı, görsel sanatlar öğretmenin düzenlemiş olduğu sanat etkinlikleriyle farklı branşlardaki öğretmenleri sanat kavramıyla karşılaştırmak, öğretmenlerin sanatsal, estetik ve kültürel bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olmak, bu şekilde hem öznel hem de kültürel birikimlerini arttırarak mesleki gelişimlerini etkilemek ve eğitim süreçlerinde bu deneyimlerini nasıl yansıtabileceklerini ortaya koymaktır.

Bu genel amaca bağlı olarak görsel sanatlar öğretmeni, çalıştığı okuldaki eğitim ortamında gerçekleştirmeyi düşündüğü araştırma çalışmasını akademik eğitimi sürecinde edindiği bilgi ve deneyimlerini ayrıca kendisinin sahip olduğu sezgi ve algı becerilerini mentorluk yaklaşımını kullanarak farklı disiplinlerdeki öğretmenlere aktarmak üzerine yapılandırılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Sanat eğitimi ile öğretmenlerin öznel gelişimlerine nasıl katkı sağlanabilir?

- Sanat eğitimi sürecindeki edinimlerini öğretmenler bireysel gelişimlerine nasıl yansıtabilirler?
 - Sanat eğitimi sürecindeki edinimlerini öğretmenler günlük hayatlarına nasıl yansıtabilirler?
2. Sanat eğitimi ile öğretmenlerin kültürlenme sürecine nasıl katkı sağlanabilir?
- Öğretmenlerin kültürel bir öge olarak sanata ilişkin algıları nelerdir?
 - Sanat eğitimi sürecindeki edinimlerini çevrelerine nasıl yansıtabilirler?
3. Sanat eğitimi ile öğretmenlerin kendi branşlarına yönelik nasıl katkı sağlanabilir?
- Öğretmenler sanat etkinliklerini kendi ders öğretim süreçlerinde nasıl işe koşabilirler?
 - Öğretmenler sanat etkinliklerinden ders materyali hazırlamada nasıl yararlanabilirler?
4. Öğretmenlerin araştırma sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmenler ne tür sorunlarla karşılaştılar?
 - Öğretmenlerin bu sürece ilişkin önerileri nelerdir?

Durum çalışması olarak desenlenen bu araştırmada veriler, 2020-2021 Öğretim Yılı Bahar Döneminde, Hakkâri Şemdinli Sabri Özel Ortaokulu'nda çalışan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 5 öğretmenle yapılan görüşmelerden, eğitim sürecinde ortaya çıkan yazılı ve görsel ürünler ve dokümanlardan, ayrıca araştırmacı ve katılımcı günlüklerinden elde edilmiştir.

1.3. Önem

Sanat eğitimi tarihi incelendiğinde sanat alanlarının bilgi ve becerilerinin amaç ya da araç olarak kullanıldığı görülmektedir. Sanat alanına ilişkin bilgi ve becerilerin amaç edinildiği öğrenme- öğretme süreçlerinde profesyonelleşmeye yönelik beklentiler belirleyici olmaktadır. Sanat eğitimi diğer disiplin alanları içinde araç olarak ele alındığında ise o alanın bilgi ve deneyimlerini zenginleştirmekte, etkili hale getirmekte, en önemlisi de eğitimin baş aktörleri olan öğrenci ve öğretmenlerin bireysel ve kültürel

gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Mentorluk yaklaşımının benimsendiği ve sanat etkinlikleri odaklı bu araştırmanın da benzer bir misyonu bulunmaktadır, bu nedenle bu araştırma alan yazına katkı sağlaması açısından önemlidir.

Farklı branşlardaki öğretmenlerin estetik ve kültürel bakış açısı geliştirmelerini destekleyecek bir ortam oluşturmak öğretmenlerin öznel, kültürel gelişimlerine olduğu kadar mesleki gelişimlerine de katkı sağlamıştır. Bu araştırma sürecinde farklı branşlardaki öğretmenlerin elde ettikleri deneyimleri kendi branşlarındaki görev, sorumluluk ve derslerine yansıtması okuldaki bütüncül eğitim açısından da önemlidir. Ayrıca sanatsal ifade biçimlerinin öğrenme- öğretme sürecini daha etkili hale getirmesi ve öğretmenlerin kendi branşlarına yönelik problemlerin çözümünde yaratıcı çözümler üretebilmeleri açısından da bu tür çalışmalar dikkat çekicidir.

Sanat etkinliklerini daha bilinçli şekilde deneyimleyen katılımcı öğretmenler sanata karşı daha duyarlı hale gelme ve yaşantılarında sanata yer ayırma konusunda bir adım daha atmışlardır. Kısacası, sanat eğitiminin farklı disiplinlerle ilişkilendirilerek deneyimlenmesi öğretmenlerin sanat konusundaki bilinç düzeylerini olumlu anlamda etkilemiş, estetik algılarının zenginleşmesini sağlamış, sanatın sosyokültürel bağlamını analiz edebilme konusunda sorgulamalar yapmalarına neden olmuş ve bu şekilde mesleki gelişmelerini etkilemiştir. Eğitimin temel taşlarından olan öğretmenlerin kendilerini geliştirme çabası içinde farklı disiplinlerin bilgi ve becerilerini mesleki yaşantılarında işe koşma kaygıları öğretmenlik mesleğinin durağan değil sürekli yenilenmeyi gerektiren bir meslek grubu olduğu konusunu bir kez daha gündeme getirmesi açısından önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma katılımcılar, konum, ortam, yöntem ve zaman gibi konularda aşağıda açıklanan sınırlılıklara sahiptir.

- Araştırma, 2020-2021 Öğretim Yılı Bahar Döneminde, Hakkâri Şemdinli Sabri Özel Ortaokulu öğretmenlerinden gönüllü olarak katılan 5 kişi ile gerçekleştirilmiştir.
- Araştırmanın uygulama aşamasında katılımcılardan toplanacak veriler, 2020-2021 Öğretim Yılı'nın, Mart-Haziran ayları arasındaki sürede elde edilmiştir.

- Bu araştırmada alan yazın taraması, araştırmacı ve katılımcı günlükleri, araştırma sürecinde katılımcıların hazırlamış olduğu yazılı ve görsel dokümanlar, bireysel ve odak grup görüşmeleri yoluyla veriler toplanmıştır.

2. ALANYAZIN

2.1. İlgili Araştırmalar

Eğitimde disiplinlerarası yaklaşım gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Bu alanla ilgili yapılan akademik çalışmaların oldukça yaygın olduğu görülmektedir. Fakat sanat eğitimi alanında mentorluk yaklaşımına ve/ veya disiplinlerarası ilişkilere dayalı araştırma konusunun kısıtlı sayıda olduğu görülmüştür. Bununla birlikte yapılan incelemelerde mentorluk uygulamalarının eğitim ortamlarında sadece aday öğretmenler ve okul yöneticilerini kapsayacak şekilde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Farklı branşlardaki öğretmenlere mentorluk yaklaşımı çerçevesinde sanat etkinlikleri odaklı herhangi bir uygulamaya ilişkin araştırma bulunamamıştır.

Özden Yarım a'nın 2010 yılında gerçekleştirdiği İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersinde Disiplinlerarası Yaklaşıma Dayalı Uygulamalar konulu doktora tezi, disiplinlerarası ilkelere göre belirlenmiş temaların görsel sanatlar dersi kapsamında uygulanmasına yönelik bir araştırmadır. Bu araştırmada İlköğretim II. Kademe görsel sanatlar dersinde disiplinlerarası yaklaşıma dayalı uygulamaların ne tür sonuçlar ortaya koyacağı araştırılmaktadır. Araştırma Ted Konya Koleji  zel İlköğretim Okulu 7-A sınıfına devam eden 22  ğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Görsel sanatlar dersi için seçilen temalar iletişim, mürekkep, kültürlerin buluşması,  evre konularından oluşmaktadır. Durum  alışması olarak desenlenen bu araştırmanın sonucunda, görsel sanatlar dersinin disiplinlerarası yaklaşım benimsenerek uygulandığında daha eğlenceli olduğu ve öğrencilerin derse karşı daha ilgili olduğu tespit edilmiştir (Yarım a, 2010).

Ayşe Delier'in 2005 yılında Sanat Eğitiminde Disiplinlerarası Yaklaşımlar  zerine yaptėı yüksek lisans tez çalışmasında, milli eğitime bağlı okullardaki Resim-İş ve İngilizce derslerinde sanat eğitiminin etkisi araştırılmaktadır. Araştırma İstanbul ili Kadıköy ilçesine bağlı 7 resmi, 3 özel okuldan toplam 264 öğrenciyi, resmi ve özel okullarda görev yapan 92 Resim-İş ve İngilizce öğretmenini kapsamaktadır. Kontrol grupsuz yarı deneme modeline göre oluşturulan bu araştırmanın sonucunda İngilizce ve

Resim-İş derslerinde uygulanan sanat eğitimi programlarının öğrencilerin bu derslerdeki başarısını ve derse olan ilgisini arttırdığı görülmüştür.

Ramazan Yirci'nin 2009 yılında Mentorluğun Eğitimde Kullanılması ve Okul Yöneticisi Yetiştirmede Yeni Bir Model Önerisi konulu yüksek lisans tezinde, birçok ülkede öğretmen ve okul yöneticisinin mentorluk uygulamaları ile yetiştirilmesinin detaylı şekilde incelenmesi ve ülkemizde de bu durumun incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma tez tarama modelindedir. Mentorluk konusunda alanyazın incelenerek kavramsal yapı oluşturulmuş, diğer ülkelerde okul yöneticisi yetiştirmede kullanılan mentorluk uygulamaları belirlenmiş ve ülkemizde yeni okul müdürlerinin yetiştirilmesine yönelik bir mentorluk modeli önerilmiştir. Araştırmanın sonucunda, göreve yeni başlayacak okul müdürlerinin daha deneyimli ve uzman bir kişiden destek almasının mesleğe yeni başlanılan bu dönemde yaşanabilecek zorlukları kolaylıkla atlatabilecekleri belirtilmiştir.

Rüştü Yıldırım'ın 2013 yılında yaptığı Okul Yöneticilerinin Mentorluk Rollerinin Okulun Akademik Başarısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, okul yöneticilerinin mentorluk rolleri ile okulun akademik başarısı arasındaki ilişkinin ve bazı değişkenler açısından okul yöneticilerinin mentorluk rollerinin incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2011-2012 eğitim öğretim yılında Konya ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan 2441 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu 371 okul yöneticisinden oluşmaktadır ve Sezgin (2002) tarafından yüksek lisans tezinde uyguladığı "Yetiştiricilik Ölçeği" araştırmacıdan izin alınarak yeniden düzenlenmiş ve uygulanmıştır. Aynı zamanda araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu da kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 16.0 programı ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda okul yöneticilerinin mentorluk rolleri ile görev yaptıkları okulun akademik başarıları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Okul yöneticilerinin idarecilik yaptıkları hizmet süreleri, görev yaptıkları okuldaki idareci sayısı ve yaşları arttıkça mentorluk rolleri gerçekleşme düzeylerinin de arttığı görülmüştür.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Alan uzmanları tarafından sanat eğitimi ve öğretimi alanında yapılacak araştırmalarda nitel araştırma yöntemlerinin alanın nitelikleri açısından daha uygun olduğu ifade edilmektedir. “Sanatsal çözümlemede gözlem; kişiye, kültüre, topluma ilişkin bilgi ve görüş önemlidir. Bu bağlamda denilebilir ki sanat yapma hem sanatı yapan ve hem de araştıran için başlı başına nitel bir araştırmadır (Kırıçoğlu Tekin, 2009, s.157).” Farklı disiplinlerdeki öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde sanat etkinliklerinin nasıl bir katkı sağlayacağını, kazanılan özelliklerin öğretmenlerin mesleki gelişimine nasıl yansıtacağını araştırıldığı bu çalışma durum çalışması olarak desenlenmiştir. Hakkâri ili Şemdinli ilçesi Sabri Özel Ortaokulundan sanat alanına özel ilgisi bulunan 5 öğretmen bu araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Durum çalışmaları temel olarak bir okul, özel bir sosyal grup ya da toplulukla ilişkili, var olan bir durum ile ilişkili kişisel olay ya da sorunların incelenmesine dayalı bir yaklaşımdır. Durum çalışması araştırmacının konuyu daha detaylı olarak incelemesine olanak tanır. Durum çalışması görüşme, katılımcı gözlem, günlükler, raporlar gibi kimi veri elde etme yaklaşımları ile yapılandırılır ve analiz edilerek yorumlanır. Durum çalışmasına dayalı olarak bir birey, aile ya da küçük bir arkadaş grubu, özel bir yer ve bu özel yer ile ilişkili insan topluluğu, bir şirket gibi insanların aktif olarak yer aldığı bir organizasyon ya da özel bir sosyal ya da kültürel olay ve bu olayların katılımcılarca yorumlanması gibi çok geniş bir skalada araştırma yapmak olasıdır (Hayes & Lemon, 1990).

Durum çalışması araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir sistem ya da belli bir zaman içerisindeki durumlar hakkında çoklu bilgi kaynakları (görüşme, görsel –işitsel materyal) aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi toplandığı bir durum betimlenmesi ya da durum temalarını ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2013: 97). Durum çalışmasının en belirgin niteliği ise güncel bir olgu, olay, durum, birey ve gruplar üzerine odaklaşıp, derinlemesine incelemeye çalışmasıdır (Yin, 1994: Akt. Ekiz, 2009: 45).

Bu araştırmada Hakkâri Şemdinli Sabri Özel Ortaokulu’nda çalışan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 5 öğretmenle yapılan sanat etkinliklerinin mesleki gelişimlerine yansması sorgulanmıştır. Bu kapsamda disiplinlerarası etkileşimden hareketle ve

mentorluk yaklaşımı çerçevesinde öğretmenlerin yaşadıkları deneyimlere ilişkin açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyulmuştur.

3.2. Ortam

Araştırma, Hakkâri Şemdinli Sabri Özel Ortaokulu Görsel Sanatlar atölyesinde, çalışma takviminde belirlenen haftalarda (EK-4) katılımcıların uygun olduğu gün ve saatlerde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın uygulamasına başlamadan önce, sunumların yapılacağı atölye içerisinde bulunan akıllı tahta kontrol edilmiştir. Atölyedeki masa ve sandalyeler katılımcıların tahtayı rahatlıkla görebileceği ve etkinliklere etkin bir şekilde katılacağı şekilde düzenlenmiştir. Sanat alanları ile ilgili yapılacak olan sunumlar MS Power Point uygulaması üzerinde hazırlanmıştır. Araştırmanın gerçekleştirildiği okul ve görsel sanatlar atölyesi Görsel 3.1. ve Görsel 3.2.' de gösterilmiştir.

Görsel 3.1. Sabri özel ortaokulu

Görsel 3.2. Görsel sanatlar atölyesi

Katılımcılarla anlık haberleşmeyi sağlamak, araştırma hakkında duyuru ve bilgilendirme yapmak, sanat etkinlikleri ile ilgili yapılan çalışmalarını takip etmek amacıyla Whatsapp uygulaması üzerinden kapalı bir grup oluşturulmuştur. Aynı zamanda bu grup aracılığıyla katılımcıların birbirlerinin sanat etkinlikleri çalışmalarını görüp yorum yapmaları sağlanmıştır.

3.3. Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda araştırmaya katılan grubun benzer özelliklere sahip olması veya benzer ortamlardan seçilmesi elde edilen verilerin doğru bir şekilde toplanmasını ve anlamlı olmasını sağlamaktadır. Bu nedenle bu araştırmanın katılımcıları, 2020-2021 Öğretim Yılı Bahar döneminde, Hakkâri Şemdinli Sabri Özel Ortaokulu öğretmenlerinden gönüllü olarak katılan 5 kişi ve araştırmacıdan oluşmaktadır. Mentorluk yaklaşımı çerçevesinde sanat etkinlikleri odaklı bir deneyim sürecinin farklı branşlardaki öğretmenlerin öznel, kültürel ve mesleki gelişimlerine yansımalarının inceleneceği bu araştırmada katılımcıların sanata özel ilgi duyan ve bu konuda kendini geliştirmek isteyen öğretmenler arasından seçilmesi uygun bulunmuştur. Bu nedenle bu araştırmada amaçlı örneklem kullanılmıştır. “Amaçlı örneklem, belli ölçütleri taşıyan ya da belli özelliklere sahip olan gruplar ile çalışılmak istenildiğinde kullanılan bir örneklem

yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2016, s. 90).” Amaçlı örnekleme görüşme yapılacak olan katılımcıların seçilmesinde araştırma konusu ile doğrudan ilgili olmaları önemlidir. “Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına imkân verir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 107).”

Araştırma sürecinin başlangıcında araştırmanın konusu, problemi, amacı, yöntemi, veri toplama araçları ve süreci gibi araştırma süreci ile ilgili konularda katılımcı öğretmenleri bilgilendiren ve araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarını bildiren yazılı izin formu (EK-3) dağıtılmıştır. Toplanan yazılı izin formlarına göre tüm katılımcılar gönüllü olarak araştırma sürecine dahil olmayı kabul etmiştir. Araştırma kapsamında katılımcı öğretmenlerin gerçek isimleri kullanılmamış öğretmenlere kod isim verilmiştir.

Katılımcılardan Sinan öğretmen Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik branşı öğretmenidir. 1989 yılında Hakkari’de doğmuştur. Çukurova Üniversitesi PDR Anabilim Dalı’nda öğrenim görmüştür ve 7 yıllık bir mesleki tecrübeye sahiptir. Adana’da üniversite eğitimi sırasında bölüm hocasının doktora tez araştırmasına katılmıştır ve bu tarz akademik araştırmaların onu alanında geliştirdiğini düşünmektedir. Bu sebeple olumlu bir tutum ve beklenti ile sürece dahil olmuştur. Sinan öğretmen yapılan bireysel görüşmelerde sanata ilişkin duygu ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

Özellikle sinema ve tiyatroya ilgin var. Sanatın insanın ruhunu iyileştirdiğini, empati duygusunu geliştirdiğini düşünüyorum. İnsan ilişkilerini müthiş derecede geliştirdiğini, ilişkileri insan insana yönettiğine inanıyorum. Sanatla uğraşmak, sanatla ilgili konuşmak, çoraklaşmış ve susuzluktan çatlamış toprağa yağmurun yağması gibi hissettiriyor (BG, 16.03.2023).

Katılımcılardan Melisa öğretmen Matematik öğretmenidir. 1995 yılında Kocaeli’nde doğmuştur. Kocaeli Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmüştür ve 4 yıllık bir mesleki tecrübeye sahiptir. Melisa öğretmen yapılan bireysel görüşmelerde sanata ilişkin duygu ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

Sanata karşı ilgiliyim fakat çok fazla vakit ayırmadığının farkına vardım. Sanatın insanın hayatında her zaman yer alması gerektiği düşüncesindeyim. Hayata farklı yönden bakabilmenin bir yolu da sanattır bence. Sanata ilgisi ve yeteneği olan insanların diğer insanlara göre farkı her zaman ayırt edilmekte. Yaşadığımız evrenin kendisi bir sanat eseri olduğundan onu anlayabilmek için de sanatla ilgilenmek gerekli. Sanatın ruhun gıdası olduğu düşüncesindeyim. Hayatın sıradanlığının çok dışında hayata renk katan bir yaşam kaynağı

sanat. Sanatla az haşır neşir olmuş ama onunla birlikteyken de sanki hep onunlaymış ya da hep onunla olmak istiyormuş hissine kapılanlardanım. Hayatımda sanat hep yer alsın. İnsan sevdiği şeylere vakit ayırabilmeyi öğrenebilmeli. Sanatla yaşamak temennisiyle (BG, 14.03.2023).

Katılımcılardan Berna öğretmeninin branşı Fen Bilimleridir. 1994 yılında Kayseri’de doğmuştur. Kayseri Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmüştür ve 4 yıllık bir mesleki tecrübeye sahiptir. Berna öğretmen yapılan bireysel görüşmelerde sanata karşı ilgili olduğunu, resim çizmeyi ve farklı resimleri incelemeyi sevdiğini ve kendisini sanatsal alanlarda geliştirmek istediğini ifade etmiştir. Herkesin bir sanat dalı ile uğraşmasını, sanatın pozitif düşünme becerisini geliştirdiğini, hayata bakış açısını olumlu etkilediğini düşünmektedir.

Katılımcılardan Gökçe öğretmeninin branşı İngilizcedir. 1991 yılında Hakkari’de doğmuştur. Kayseri Erciyes Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenim görmüştür ve 6 yıllık bir mesleki tecrübeye sahiptir. Günlük hayatında sanatsal ve kültürel faaliyetleri önemseyen, sanat alanında kendisini geliştirmek için resim tekniklerini deneyimleyen bir öğretmendir. Gökçe öğretmen whatsapp uygulaması üzerinden yapılan bireysel görüşmede sanata olan ilgisi hakkında, ressamlar ve eserlerinin dikkatini çektiğini, heykellerin ise onda merak uyandırdığını, sanata uzun zamandır ilgili olduğunu, akrilik boya ile resimler yaparken mutlu hissettiğini ve bunu geliştirmek amacıyla resim kurslarına katıldığını belirtmiştir. Aynı zamanda yamaç paraşütü, yüzme, dijital oyun gibi alanlara da ilgi duymaktadır. Gökçe öğretmen sanat alanları sunumlarına, sanat etkinliklerine ve bireysel görüşmeye katılmasına rağmen yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesine katılamamıştır.

Katılımcılardan Duygu öğretmeninin branşı İngilizcedir ve 4 yıllık bir mesleki tecrübeye sahiptir. 1995 yılında Ordu’da doğmuştur. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmüştür. Üniversite eğitimi sırasında alan derslerinde yapmış oldukları sanatsal etkinliklerin eğitimdeki önemine inanmaktadır. Öğretmenlik yaptığı branşta da kendini geliştirme istediğini sürdürmektedir. Duygu öğretmen yapılan bireysel görüşmelerde sanata ilişkin duygu ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

Sanata ilgim Hanife BAYIK öğretmeninin resim kursuna katılmakla başladı. Sanata ilgisi olan kişilerle aynı ortamda bulununca sanatın varlığından haberdar oluyor insan yoksa günlük hayatında tutup da aa bu da sanat diye düşünemiyorsun. Önceleri sanat sanat içindir, sanat

toplum içindir düşüncelerinden başka bir fikrim yoktu. Bu da okulda müfredat sayesinde öğrendiğimiz şeylerdi. Resim kursuna ve teze katılmakla sanat hakkında düşünmem başlamış oldu. Özellikle ilk ödevimiz olan tasarım fotoğrafları çekmekle. Sanat bir şeye ilişkin özgün bakış açısidir bana göre. Bu bir şey yıldız olsun örneğin. Bir astronomun yıldızı incelemesinin adı bilim olur, bir astroloğun yıldızların insan karakteri üzerine etkilerini incelemesinin adı astroloji olur ama Vincent Van Gogh'un yıldızlı gece tablosu sanat olur. Demek istediğim bir şeye ilişkin kendi bakış açısının katılması ve bunun ifade ediliş biçimi sanattır diye düşünüyorum. Erich Fromm, Sevmek Sanatı adlı kitabında sevmek bir sanat mıdır diye başlamıştır ilk bölümünde örneğin (BG, 18.03.2023).

3.4. Araştırmacının Rolü

2019 yılında Hakkâri Şemdinli Sabri Özel Ortaokulu'na Görsel Sanatlar Öğretmeni olarak atanan araştırmacı, görev yaptığı coğrafyanın imkanları ve eğitim ortamının sunduğu koşullardan etkilenecek şekilde sanat eğitimi alanındaki eksikliklerin giderilmesine yönelik çalışmalar yürütmeyi hedeflemiştir. Coğrafi özellikler, kamusal alanlar, eğitim ortamları ve öğretmenlerin mesleki tutum ve davranışları araştırmacı tarafından gözlemlenerek, bulunan bu yeni ortamda sanata bakış açısının eksikliği önemli bir çıkış noktası olmuştur. Bu alanlara yönelik sanatsal bakış açısının desteklenip geliştirilmesinde ve sanat alanlarının eğitim ortamlarında yaygınlaştırılması için ne tür çalışmalar yapılabileceği hakkında yeni fikirler açığa çıkmıştır.

Öncelikle okul ortamında sanat eğitimi alanını yaygınlaştırmaya yönelik sanatsal çalışmalar yapmış, kurumdaki diğer öğretmenler ve çalışanlar üzerinde farkındalık oluşturmaya çalışmıştır. Bu kapsamda araştırmacı, diğer öğretmenler ve çalışanların da desteği ile okul binasının tüm koridorlarını ve merdivenlerini farklı branşlardaki derslerin kazanımlarını kapsayacak türde resimler ve yazılarla duvar resmi tasarlama projesi gerçekleştirmiştir. Bu proje okul genelinde öğrencilerde ve özellikle diğer branşlardaki öğretmenler üzerinde sanat alanlarına yönelik olumlu bakış açısı kazandırmış ve büyük bir ilgi toplamıştır. Projenin uygulama aşamasında okuldaki öğretmenlerin birçoğu ve diğer personeller işbirliği içinde, yardımlaşarak duvar resimlerinin çizilmesi ve boyanmasına destek olmuştur. Duvar resimlerinin çizim ve boyama aşamalarında farklı branşlardan birçok öğretmenin projeye katkı sağlaması, disiplinlerarası etkileşim ortamı oluşturmuştur. Bu proje esnasında araştırmacı, sanat alanlarına ilgi duyan, yetenekli ve kendisini geliştirmek isteyen öğretmenlerin farkına varmıştır. Uygulanan bu proje ilçe ve il genelinde diğer okullara örnek oluşturmuştur.

Görsel 3.3. Duygu öğretmeninin duvar boyama çalışması

Görsel 3.4. Okul duvar boyama çalışması

Araştırmacı aynı zamanda sanatsal yatkınlığı olan öğrenciler için Güzel Sanatlar Lisesi yetenek sınavlarına hazırlık kursu açarak, sınava hazırlık sürecinde öğrencilere rehberlik etmiştir. Güzel sanatlar alanlarında eğitim görmenin toplumsal ve bireysel hayattaki önemi ve sanat alanında eğitim gören öğrencilerin hangi meslek alanlarına yönelebilecekleri hakkında öğrenciler, öğretmenler ve velileri kapsayan bilgilendirme toplantıları düzenlemiştir. 2019-2020 eğitim öğretim yılında 2 öğrenci Hakkâri Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümünü kazanmıştır.

Sabri Özel Ortaokulu öğretmenlerinin talebi üzerine araştırmacı, okulda gönüllü olarak resim kursu açmıştır. Kursa katılan öğretmenler ile karakalem ve akrilik boya teknikleri çalışılmıştır. Bu öğretmenler daha sonra tez araştırmasına gönüllü olarak

katılmışlardır. Araştırmaya katılma konusunda onları motive eden düşünce, kendi estetik algılarını geliştirmenin yanı sıra kültürel ve mesleki anlamda deneyim elde edebilmek olmuştur.

Eğitim, öğretim ortamlarında disiplinlerarası yaklaşımın benimsenmesi, öğrencilerin öğrenmeye meraklı ve ilgili bireyler olarak yetişmesini sağlamaktadır. Bu konuda farkındalığa sahip olan araştırmacı, Görsel Sanatlar derslerinde Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Matematik, Türkçe, İngilizce, Beden Eğitimi, Müzik, Teknoloji ve Tasarım gibi farklı disiplinlere atıflar yaparak öğrencilerin derse olan ilgi ve merakını arttırmaya ve canlı tutmaya çalışmaktadır. Araştırmacı, öğrencilerin diğer derslerde öğrendikleri bilgilerin Görsel Sanatlar dersi ile bağlantılı olabileceğini, hatta bütün derslerin birbirleriyle bağlantısı olabileceğini farkettiklerini gözlemlemiştir. Bu doğrultuda, araştırmacı disiplinlerarası yaklaşımın tüm öğretmenler tarafından benimsenmesi ve uygulanması için teşvik edici olmaya çalışmıştır.

Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans programını kazanan araştırmacı sanat eğitimi alanına yönelik bakış açısının bulunulan coğrafya ile de bağlamsal açıdan düşünce ve duygularını etkilediğini hissetmiştir. Bu doğrultuda RSÖ519 Görsel Sanatlar Atölye dersinde psikocoğrafya kavramına odaklanmış ve sorgulamalar yapmıştır. Sorgulamaları sonucunda anlamlandırmalar oluşmuştur. Tüm bu deneyimlerinin öğretmen kimliğini etkilediğini fark etmiştir. Sanatın bilgi ve deneyimlerinin yaygınlaştırılmasının insan hayatına yapmış olduğu olumlu etkileri meslektaşlarıyla paylaşmak istemiştir. Bu nedenle tez araştırmasının odağına öğretmen arkadaşlarıyla deneyimlerini paylaşabileceği ve birlikte etkileşim yaratabilecek bir konuyu almıştır. Sanat alanındaki temel bazı konuları kapsayan etkinlikleri meslektaşlarıyla gerçekleştirerek kişisel ve mesleki yaşamlarında yansımalar elde etmeyi amaçlamıştır.

Bu kapsamda araştırmacı alanyazın incelemesi yapmış ve bu alanda bir araştırma çalışması yapılmamış olduğunu tespit etmiştir. Yapmış olduğu alanyazın taramasında metorluk ve disiplinlerarası yaklaşım konularında yapılan araştırmalar olduğunu ama sanat eğitimi alanında bu iki yaklaşımı birlikte ele alan herhangi bir çalışmanın bulunmadığını tespit etmiştir.

Araştırmacı, araştırma sürecinin çalışma takvimini ve sanat etkinlikleri alanlarını belirleyerek araştırma sürecini geliştirmiştir. Araştırma süreci araştırmacı tarafından ses ve doküman olarak kayıt altına alınmıştır. Uygulama sürecinde toplanan bu veriler araştırmacı tarafından depolanmış ve daha sonra uzman görüşleri yardımı ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular doğrudan alıntılar ile anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde yeniden düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

3.5. Veri Toplama Tekniği ve Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları şunlardır:

Araştırmacı ve katılımcı günlüğü: Araştırma sürecinde öğretmen, öğrenci ya da araştırmaya katılan diğer bireylerden uygulama ile ilgili günlük tutmaları istenebilir. Günlükler bireysel gözlemlere, duygulara, tepkilere, yorumlara ve açıklamalara ulaşmada yararlı olabilecektir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.301).

Bu araştırmada, araştırmacı etkinliklerin öncesinde ve sonrasında, yarı yapılandırılmış görüşmelerden önce ve sonra sürecin tüm boyutlarını kapsayan yansıtıcı günlükler tutmuştur. Ayrıca araştırmanın katılımcıları da araştırma sürecindeki etkinliklere, inceleme ve sorgulamalarına ilişkin duygu ve düşüncelerini günlüklerine not etmişlerdir.

Yarı yapılandırılmış görüşmeler: Bu tür görüşmeler hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine bilgi edinebilmeyi birleştirir. Bu nedenle, bu tür görüşme yapılandırılmış ve yapılandırılmamış avantajlarını ve dezavantajlarını içerir. Analizlerin kolaylığı, görüşülene kendini ifade etme imkânı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları ve kontrolün kaybedilmesi, önemsiz konularda fazla zaman harcanması, görüşme yapılanlara belli standartlarda yaklaşmadığından güvenirliliğin azalması gibi de dezavantajları bulunur (Büyüköztürk ve diğerleri, 2008, s.160).

Araştırma kapsamında, yarı yapılandırılmış görüşme sorularının hazırlanma aşamasında uzman görüşü alınmıştır. Araştırma kapsamında, farklı branşlardaki öğretmenlerle biri odak grup diğeri bireysel olmak üzere iki yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler katılımcıların izni ile ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

Doküman incelemesi: Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin, film, video ve fotoğrafların analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.187-189). Ders kapsamında hazırlanan ödevler, öğrencilerin yansıtmasına ve

yorumlarına yer vereceğinden, derse ilişkin tutumların, motivasyonun, algıların ve tepkilerin anlaşılması konusunda önemli veri kaynakları olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, ss.301).

Sanat etkinliklerinin uygulanma şeklini gösteren haftalık ders planları ile sanat etkinlikleri uygulandıktan sonra katılımcıların ürettikleri çalışmalar ve çalışmaların fotoğrafları, edindikleri bilgiler doğrultusunda oluşturdukları ders materyalleri, ders planları, ürettikleri ders içi etkinlikler ve projeler doküman incelemesi için kullanılmıştır.

3.6. Veri Analizi

Veri analizi şu üç aşamadan oluşmaktadır; verilerin düzenlenmesi, araştırma soruları çerçevesinde betimlenmesi ve yorumlanması. Araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan ve çözümlenen veriler alan yazından da yararlanılarak yorumlanır. Bu yaklaşımda amaç, görüşme ve gözlem gibi veri toplama araçları ile elde edilen verilerin düzenlenip yorumlanarak okuyucuya sunulmasıdır. Veriler araştırmanın amaç sorularına göre sınıflandırılır ve yorumlanır ve son olarak bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurularak araştırmacı tarafından yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224).

Betimsel analiz, detaylı ayrıştırma gerektirmeyen verilerin incelenmesinde de kullanılabilir. “Araştırmacı katılımcılarının demografik özellikleri ile farklı niteliklerinin betimlenmesi, bir kentin genel özelliklerinin anlatılması, bir kişinin yaşam öyküsünün özetlenmesi gibi durumlar, betimsel analiz (Miles ve Huberman, 1994) örneklerindendir.”

Bu araştırma kapsamında veri toplama araçları olan, yarı yapılandırılmış odak grup ve bireysel görüşmelerden, araştırmacı ve katılımcı günlüklerinden, sanat etkinlikleri sürecinde hazırlanan materyallerden ve ders planlarından oluşan dokümanlardan, toplanan veriler betimsel analiz yaklaşımı ile analiz edilip düzenlenmiş ve yorumlanmıştır. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturmak için araştırmanın amaç sorularından ve araştırmanın kavramsal çerçevesinden veri analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda ortaya çıkan temalar tablolar halinde sunulmuştur. Veriler araştırmacı ve katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Tanımlanan veriler açıklanmış, veriler arasında ilişkilendirmeler ve anlamlandırmalar yapılarak bulgular yorumlanmıştır.

3.7. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmada geçerlik ve güvenirliliği sağlamak amacıyla inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik gibi stratejilerden yararlanmak gerekir. İnandırıcılık kapsamında elde edilen bulguların gerçekliğine, süreçlerin birbirleriyle tutarlı olmasına, nesnel bir yaklaşımla verilerin toplanıp sonuçların ortaya konulmasına çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.265). Aktarılabilirlik kavramının benimsenmesi ile araştırmayı okuyan bireylerin benzer ortamlara ve süreçlere ilişkin bir anlayış oluşturmaları, kendi uygulamalarına daha deneyimli ve bilinçli yaklaşımlarının sağlanması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 270). Tutarlılık kapsamında, veri toplama araçlarının oluşturulması, verilerin toplanması, veri analizi ve raporlaştırma aşamalarında benzer süreçlerde benzer yaklaşımların uygulanmasına dikkat edilmelidir. Araştırmanın ham verileri, analiz süreci alandan uzmanların değerlendirme yapmasına olanak sağlayacak şekilde düzenlenerek kayıt altına alınmalıdır.

Bilimsel araştırmalarda çalışmaların belirli düzeyde geçerliğe ve güvenirliliğe sahip olması araştırmanın kabul görmesini sağlar. Araştırmaların inandırıcılığını ve kabul görme derecesini etkileyen faktörler, kullanılan veri toplama araçlarının, araştırma deseninin ve veri analizinin geçerliği ve güvenirliliğinin belirlenmesidir (Guba ve Lincoln, 1994; Shenton, 2004). Nitel araştırmalar bir olgunun var oluş dinamiklerine ve anlamına yönelerek araştırılan olgu ve olayların ön plana çıkarılmasını sağlamaktadır.

Araştırmalarda okuyucunun problemin doğru çözümünün araştırma kapsamında sunulduğuna inandırılması, bir nitel araştırmanın gücünü gösterir. İnandırıcılık ve tutarlılığın sağlandığı araştırmalar tekrar edildiğinde benzer sonuçların alınmasını garanti etmektedir. “Nitel araştırmaların inandırıcı olması, onların geçerli ve güvenilir veriler sunması ile ilgilidir (Connelly, 2016).”

Nitel araştırmalarda araştırmacının konu edindiği problemi olabildiğince tarafsız bir şekilde çözüme kavuşturma derecesi geçerlik olarak adlandırılmaktadır. Bu durumda önemli olan, elde edilen verilerin gerçekte var olan durumu yansıtmaya derecesidir. Önemli geçerlik ölçütleri araştırma problemini bir bütün olarak ele almak veya incelenen olgunun tüm özelliklerine yoğunlaşmaktır.

Nitel araştırmalarda güvenilirlik kavramı araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile bağlantılıdır. Yani “çalışma ikinci kez yürütülmüş olsa yine aynı sonuçlara ulaşılabilir mi?” sorusu araştırmalarda sıklıkla rastlanılan güvenilirlik sorununa işaret eder. İnsan tutum ve davranışlarının dinamik ve değişken doğası gereği çoğu araştırma tekrarlanamaz, ancak farklı ölçme durumları ile inandırıcılığı arttırabilir. İnandırıcılığın ön koşullarından olan güvenirlilik,

araştırmalarda mutlaka sağlanması gereken bir koşuldur. Güvenirliği düşük olan bir araştırmanın bilimsel değeri olmadığı gibi, güvenirliğin yüksek olması da yapılan araştırmanın amaca uygunluğunun (geçerliğinin) garantisi olamamaktadır. Ancak bir araştırmanın geçerli olabilmesi için öncelikle güvenilir olması gereklidir. Bu açıdan bir araştırmanın güvenirliği: (1) zamana göre değişmezliği (sreklielik), (2) bağımsız uzmanlar veya puanlayıcılar arasındaki uyumu (puanlayıcı tutarlığı) ve (3) i tutarlığının sağlanması ile mümkündür (Baxter ve Jack, 2008; Miles ve Huberman, 1994; Patton, 1990; Sandelowski, 1986).

Araştırmalarda daha çok kaynak ve görüşe başvurulması, elde edilen verilerin iyi bir şekilde saklanması ile çalışılan ortamın ve araştırmacının konumunun tam olarak araştırma raporunda belirtilmesi ve çalışmanın araştırmacının şahsi görüşlerinden etkilenmeksizin tarafsız bir şekilde yürütülmesi geçerlik ve güvenirliğin sağlanabilmesi için önemlidir (Baltacı, 2018; Denzin ve Lincoln, 2008b).

Bu araştırmada geçerlik ve güvenirlik için inandırıcılık kapsamında araştırma süreci birbirleriyle tutarlı şekilde yapılandırılmaya ayrıca verilerin toplanması ve yorumlanmasında objektif bir tutum benimsenmeye çalışılmıştır. Aktarılabirlik kapsamında araştırmayı okuyan kişilerin bu araştırmaya benzer ortamlara ve süreçlere ilişkin bir anlayış oluşturabilmesi için ve okuyanların benzer bir araştırma süreci yapılandırmak istediklerinde araştırmanın açık ve net anlaşılabilmesi için gerekli zen gösterilmiştir. Tutarlık kapsamında, veri toplama araçlarının oluşturulması, verilerin toplanması, veri analizi ve raporlaştırma aşamalarında benzer süreçlerde benzer yaklaşımlar benimsenmiştir. Teyit edilebilirlik kapsamında ham verilerin, analiz süreci alandan uzmanların değerlendirme yapmasına olanak sağlayacak şekilde düzenlenerek kayıt altına alınmıştır. Araştırmanın geçerlik ve güvenirliği için ayrıca veri toplama aralarındaki soruların hazırlanmasında, verilerin analizinde alan uzmanlarından görüşler alınmıştır. Bunun yanı sıra geçerlilik için veri toplama araçları çeşitlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçları güvenirlik için farklı araştırmaların sonuçlarıyla karşılaştırılıp tartışılmış ve yorumlanmıştır.

3.8. Araştırmanın Uygulama Süreci

Araştırma, 2020-2021 eğitim ğretim yılı bahar döneminde 19 şubat 2021-16 Nisan 2021 tarihleri arasındaki 9 haftalık bir süreci kapsamaktadır. Uygulama sürecinde ele alınacak sanat alanları ve etkinlikler, odak grup ve bireysel görüşmeler haftalık olarak

planlanmıştır. Çalışma takviminin içeriği tamamlandıktan sonra katılımcılarla Whatsapp grubu üzerinden paylaşılmıştır. Araştırmanın uygulama süreci Tablo 3.1.'de gösterilmektedir.

Tablo 3.1. Araştırma uygulama süreci çalışma takvimi

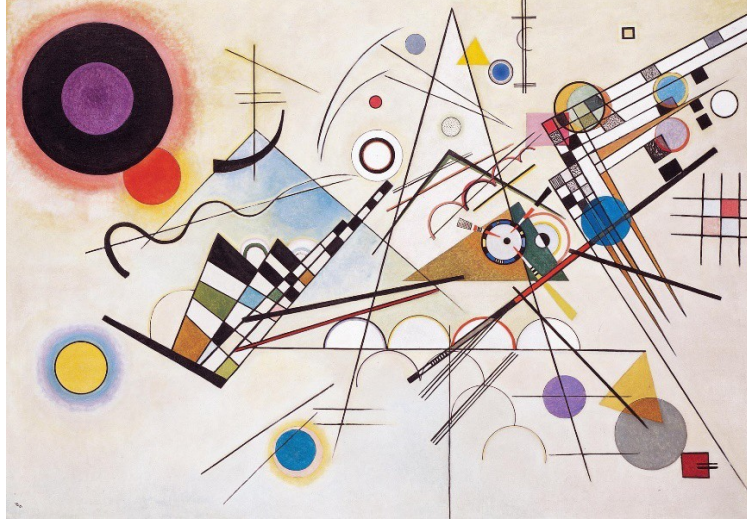
Tarih	Planlanan Dönem Programı	Uygulanan Dönem Programı
1. Hafta: 12 Mart 2021	Tanışma	Tanışma, İzin Belgeleri, Araştırmanın Açıklanması
2. Hafta: 19 Mart 2021	Tasarım Elemanları ve Tasarım İlkeleri	Tasarım elemanları ve tasarım ilkeleri ile ilgili sunumun yapılması Fotoğraf çekme etkinliği
3. Hafta: 26 Mart 2021	Tasarım Elemanları ve Tasarım İlkeleri	Ünlü sanatçıların eserlerinin tasarım elemanları ve tasarım ilkeleri ile yorumlanması
4. Hafta: 2 Nisan 2021	Sanat Tarihi	“Portrelerle Sanat Tarihi” başlıklı sunumun yapılması
5. Hafta: 9 Nisan 2021	Sanat Eseri Analizi	“Portrelerle Sanat Tarihi” konulu sunumdaki eserlerden en çok dikkat çeken eserin seçilmesi ve eserin analizinin yapılması. Yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla odak grup görüşmesi
6. Hafta:16 Nisan 2021	Çağdaş Sanat	Çağdaş sanat alanlarının tanıtılması ve eserlerin incelenmesi
7. Hafta:30 Nisan 2021	Eğitim Materyali Tasarlama	Eğitim materyali tasarlama sürecinin yönetilmesi
8. Hafta: 7 Mayıs 2021	Eğitim Materyali Tasarlama	Tasarlanan eğitim materyallerinin sunulması
9. Hafta: 14 Mayıs 2021	Öğretmenlerle Görüşme	Yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla bireysel görüşmelerin yapılması

Ders içeriğinin hazırlanmasında hangi sanat alanlarının ele alınacağı uzman görüşü alınarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda Tasarım Elemanları ve İlkeleri, Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi ve Çağdaş Sanat alanları sanat etkinliklerinin konu başlıklarını oluşturmaktadır. Sanat etkinlikleri MS Powerpoint programı üzerinde araştırmacı tarafından hazırlanan sunumlar aracılığıyla düzenlenmiştir.

Sanat etkinliklerinin birinci aşamasında, katılımcıların öncesinde herhangi bir sanat eğitimi almadığı düşünülerek Tasarım Elemanları ve Tasarım İlkeleri konusu araştırma sürecine giriş yapmak ve katılımcılarda farkındalık oluşturmak amacıyla uygun görülmüştür. Bu bağlamda araştırmacı tarafından hazırlanan sunumda tasarım elemanlarından nokta, çizgi, biçim, doku, değer ve renk, tasarım ilkelerinden denge, birlik, hiyerarşi, oran-orantı, uygunluk, zıtlık ve baskınlık kavramları ele alınmıştır. Sunumda kullanılan görseller günlük hayattan, sanat eserlerinden, mimariden ve doğal yaşam alanlarından seçilmiştir. Seçilen örnek görseller ile katılımcıların konuyu kolaylıkla anlayabilmesi ve günlük hayatları ile ilişkilendirebilmesi amaçlanmıştır.

Görsel 3.5. Seurat, "Eyfel Kulesi", 24×15,2 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1889, Fine Arts Museum of San Francisco (<https://www.istanbulsanatevi.com/category/sanaticilar/soyadi-s/seurat-georges/page/2/>, Erişim tarihi: 18.04.2021)

Görsel 3.7. Kandinsky, “Composition VIII”, 140.0 × 201.0 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1923, New York, The Solomon R. Guggenheim Museum (<https://www.wassilykandinsky.net/> Erişim tarihi:25.05.2021)

Araştırmanın dördüncü haftasında “Portrelerle Sanat Tarihi” başlıklı sunum yapılmıştır. Sunumda sanat tarihinden seçilen portre örnekleri kronolojik olarak ele alınarak düzenlenmiştir. Sanat tarihi dönemlerinin portre teması üzerinden anlatılması, dönemsel değişimlerin ve farklılıkların bütüncül bir yaklaşımla görülmesini sağlamıştır.

Görsel 3.8. Kahlo, “Dikenli Kolye ve Sinek Kuşu ile Otoportre”, 60×45 cm, Tuval üzerine yağlıboya, 1940, Harry Ransom Center, Austin, Texas (https://en.wikipedia.org/wiki/Self-Portrait_with_Thorn_Necklace_and_Hummingbird, Erişim tarihi:25.06.2021)

Araştırmanın beşinci haftasında “Portrelerle Sanat Tarihi” konulu sunumda katılımcılar tarafından en çok dikkat çeken sanat eserleri sanat eleştirisi yöntemine uygun olarak analiz edilmiştir. Eserlerin analiz sürecinde betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargı basamaklarına uygun olacak şekilde sorular yönlendirilerek katılımcıların eserleri incelemeleri sağlanmıştır. Bu sunumla bağlantılı olarak katılımcılara sanat eseri inceleme etkinliği ödevi verilmiştir. Etkinlikte her katılımcıdan sanat tarihi alanında ilgisini çeken bir sanat eserini seçmesi, seçtiği eseri sanat eleştirisi basamaklarına uygun şekilde inceleyerek analizini yapması istenmiştir. Etkinlik kapsamında katılımcıların eser inceleme ödevleri araştırmanın bulgular bölümünde paylaşarak yorumlanmıştır. Araştırma sürecinin beşinci haftasında katılımcılarla yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi düzenlenmiştir. Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi soruları (EK-5) uzman görüşü alınarak düzenlenmiştir. Yapılan grup görüşmesi katılımcıların izni alınarak ses kaydı ile kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın bulgular bölümünde doğrudan alıntı yapılarak yorumlanmıştır.

Görsel 3.9. Matisse, "Madame Matisse, Yeşil Çizgi", 40×32 cm, Tuval üzerine yağlıboya, 1905, Kopenhag Devlet Sanat Müzesi (https://en.wikipedia.org/wiki/The_Green_Stripe, Erişim tarihi:25.06.2021)

Araştırmanın altıncı haftasında Çağdaş Sanat alanlarını tanıtmaya yönelik bir sunum hazırlanmıştır. Sunumda kullanılan eserler Çağdaş Sanat alanının birçok temasını kapsayacak şekilde seçilmiştir. Katılımcılarda çağdaş sanat yaklaşımlarının geleneksel sanat tarihi ve kuramlarından farklılaşan boyutları ve sosyokültürel bağlamla ilişkisi konusunda bir alt yapı oluşturulmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda sunumda seçilen eserlerin bazıları katılımcıların günlük hayatlarında kamusal alanlarda görebilecekleri eserlerdir. Bu şekilde de katılımcılara sanatla herhangi bir anda herhangi bir yerde karşılaşılabilecekleri mesajı verilmeye çalışılmıştır.

Görsel 3.10. Salcedo, “Untitled”, 10.1 × 6.1 × 6.1 m, 1,550 wooden chairs, 2003, 8th International Istanbul Biennial, Istanbul (<http://www.sanatblog.com/doris-salcedo-hafiza-duraklari/>, Erişim tarihi: 20.10.2021)

Araştırmanın yedinci haftasında, tüm sanat alanları ve bu alanlara yönelik yapılan etkinlikler göz önünde bulundurularak katılımcıların sanatsal deneyimlerini kendi branşlarında ders içi etkinliklerine ne şekilde yansıtabileceği tartışılmıştır. Katılımcılar öncelikle kendi branşlarında, sonrasında diğer öğretmenlerin branşlarında kazanımlara yönelik yeni fikirler üreterek ders içi etkinliklere sanatsal etkinlikleri de dahil etme konusunda çözümler sunmuşlardır. Katılımcıların süreç boyunca elde ettikleri deneyimler

sayesinde kendi derslerinde etkinliklerini sanatsal açıdan zenginleştirebilecekleri fark edilmiştir. Öğretmenlerin sözel olarak tasarladıkları ders içi etkinlikleri araştırmacı, daha detaylı şekilde planlamaları konusunda yardımcı olmuştur.

Araştırmanın sekizinci haftasında, katılımcılar ders içi etkinlik planlamalarının sunumu yapmış ve planları doküman olarak araştırmacıya teslim etmiştir.

Araştırma sürecinin son haftasında katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile bireysel görüşmeler düzenlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları (EK-6) uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Görüşme esnasında elde edilen veriler katılımcının izni ile ses kaydına alınmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen veriler, araştırmanın problemi ve amaç soruları temel alınarak sunulmuştur. Araştırma kapsamında mentor öğretmen araştırma sürecinde farklı branşlardaki öğretmenlere hazırlamış olduğu sanatsal etkinlikleri uygulatmıştır. Etkinliklere katılan öğretmenlerle yapılan bireysel görüşmeler ve odak grup görüşmelerinden elde edilen veriler, etkinlik sürecinde ortaya çıkan sanat ve tasarım denemeleri, dokümanlar, araştırmacı ve katılımcı günlükleri de araştırmanın verilerini oluşturmaktadır. Verilerin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Ayrıca bulgulara katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara, araştırmacının görüşlerini yansıtan yorumlara ve araştırma sürecinde ortaya çıkan ürünlere ve bunlara ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir.

Araştırma süreci içindeki etkinlikler kapsamında şu sanat alanları yer almaktadır; temel tasarım elemanları ve ilkeleri, sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve çağdaş sanat yaklaşımları. Bu alanlara yönelik etkinlikler düzenlenerek, farklı branşlardaki öğretmenler sanat kavramıyla tanıştırmaya, ayrıca estetik, sanat ve kültür alanları arasındaki ilişkilere yönelik temel düzeyde bilgi ve deneyim kazandırılmaya çalışılmıştır. Sanatsal etkinliklere yönelik kişisel deneyimlerini kendi öğretme- öğrenme süreçlerine nasıl yansıtabilecekleri bu araştırmayla ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Bulguları yazarken araştırmanın amaç sorularına uygun olarak tüm sorulara cevaplar aranmıştır. Yapılan veri analizleri kapsamında etkinliklere katılan öğretmenlerin önce sanat eğitimine yönelik farkındalıkları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Daha sonra araştırmanın birinci amaç sorularından “Sanat eğitimi ile öğretmenlerin öznel gelişimlerine nasıl katkı sağlanabilir?” sorusuna ilişkin cevaplar aranmıştır. Ana amaç sorusu kapsamında elde edilen veriler, iki alt amaç sorusu ile değerlendirilerek aşağıdaki tablolar üzerinde gösterilmiştir. Buna göre araştırma sürecinin başlangıç etkinliği olarak temel tasarım elemanları ve ilkelerine ilişkin bir deneyimin uygun olacağı düşünülmüştür. Bu konuyu içeren sunumdan sonra öğretmenler günlük yaşamda sanatla nerelerde karşılaştıklarını keşfetmek için fotoğraf çekme etkinliği gerçekleştirerek, çektikleri fotoğrafları diğer öğretmenlerle paylaşp kısa sunumlar yapmıştır.

Alt amaç sorularından “Sanat etkinlikleri sürecindeki edinimlerini öğretmenler bireysel gelişimlerine nasıl yansıtabilirler?” sorusu bağlamında elde edilen bulgular Tablo 4.1. de verilmiştir.

Tablo 4.1. *Sanat etkinliği sürecindeki edinimlerini öğretmenler bireysel gelişimlerine nasıl yansıtabilirler sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri*

Öğretmenlerin bireysel gelişimlerine yansımaları konusunda görüşleri
Çevremize daha önce dikkatli bakmamışız.
Daha öncesinde bunları bilmiyordum.
Senin yaptığın sunumlar sayesinde farkındalığım gelişti.
Derslerimde uyguladığım yöntem ve teknikler aslında bu alanla bağlantılı.
Sanatsal etkinlikler benim açımdan verimli geçti.
Sanat hayatımızın her alanını kaplıyor.
Bu çalışmadan sonra çevremdeki her şeye sanatsal bir gözle bakmaya başladım.
Doğayı sanatsal bir farkındalıkla incelemeye başladım.
Fotoğraf çekme etkinliği sayesinde öğrendiklerimi daha iyi anladım.
Resim de matematik gibi hayatımızın her alanını kaplıyormuş.

Tablo 4.1.’deki “Sanat hayatımızın her alanını kaplıyor.”, “Resim de matematik gibi hayatımızın her alanını kaplıyormuş.” Görüşlerine ilişkin olarak Melisa öğretmen şunları ifade etmiştir:

Tasarım, eleman ve ilkeleri günlük hayatımızda aslında günlük hayatımızın her yerinde var. Bu tasarım eleman ve ilkeleri verdiğiniz ödevi yaptığımızda daha çok bunu fark ettim. Aslında gerçekten resim aynen matematik gibi hayatımızın her alanında varmış. Sadece bende bir farkındalık yarattı bu tez çalışması. Günlük hayatta çok yerde karşılaştığımız gibi nasıl da kullanabiliriz dersek, az önce de bahsetmiştik mesela bir ev dekorasyonunda evimi dekore ederken renk uyumu dengesi, doku, form veya atıyorum eve bir tablo alırken o tablodaki işte çizgi, renk bunlara daha dikkat ederim. Ev dekorasyonunda daha çok kullanırım ya da kıyafetlerimde. Özellikle çanta seçiminde, ben çantaları çok severim. Ya da ben mesela aldığım kıyafetler de hep farklı olan şeyleri çok severim. Bir farklılık yaratmayı isterim. Dikkat çekici bir şey olsun isterim. Mesela tasarım eleman ve ilkelerini orada arayabilirim özellikle. Daha önce de bahsettiğimiz gibi gardıroba ya da buzdolabına sebzeleri yerleştirirken, mesela renk renk domates atıyorum kırmızı sebzeler bir arada daha farklı renkler başka bir rafta olacak şekilde yerleştirilmesi ya da büyüklüğü, küçüklüğü yani oran orantısına göre yerleştirebiliriz. Daha çok mesela mutfak dolaplarına ben eşya yerleştirirken de bunu çok kullanırım. İşte büyüklük, küçüklük, renk olsun ya da daha farklı tasarım eleman ve ilkelerini kullanarak yerleştirmeler yapıyorum (OGG,9.04.2021,BG,14.05.2021).

Tablo 4.1.’deki “Bu çalışmadan sonra çevremdeki her şeye sanatsal bir gözle bakmaya başladım.” Görüşüne ilişkin olarak Berna öğretmen şunları ifade etmiştir:

Hani bize araştırma olarak vermiştin ya çevremizde gördüğümüz mesela en basitinden bir kaldırım taşlarını ya da doğal olanlardan bahsetmiştik, mesela kozalak, böyle salyangozun kabuğundan, daha sonra mesela bir ay çiçeği. Yani hepsi aslında bir doku, desen, zıtlık, renklerin hani zıt olması. Mesela bir binanın yapılması ya da desenleri, mimari eserler diyeyim. Mesela en basitinden ben orada şey yapmıştım bir tane çok renkli ve üzerinde birçok çizgi, renk çalışması vardı, hatırlıyor musun? O benim küçük aynanın da üzerinde, resmini atmıştım. Yani en basit bir şeyde bile mesela şu peteklerde bile aslında bir görsellik şey var yani tasarımı var. Çantada ya aslında her şeyde var. Baktığımızda diyorum ya bu tez çalışmasından sonra her şeye sanat şeyiyle bakıyorum. Ya su şişesinde bile, çizgileri var mesela şekli var, dokusu var (BG, 14.05.2021).

Katılımcılardan Gökçe öğretmen tasarım ilke ve elemanları ile ilgili yapılan sunumdan günlüğünde şu şekilde bahsetmiştir:

Birinci etkinliğimizi yapmak üzere toplandık. Bugün Tasarım İlke ve Elemanları konusunu işledik ve dikkatimi çeken birkaç kısım oldu. Örneğin sadece noktalama yaparak eser üreten sanatçıların olması beni şaşırttı ve genel olarak noktalama ile yapılan eserleri/çalışmaları çok beğendiğimi söyleyebilirim. Doku elemanını başta pek anlamadım ama öğretmenimizin verdiği örneklerle kafamda oturtmaya çalıştım. Form çizimleri de dikkatimi en çok çekenlerden. Hatta öğretmenimizin sunumunda yer verdiği bir form çizimini ben kendim de çizdim. ☺ Gayet güzel oldu. Oran-orantı ilkesi benim de günlük hayatımda sıkılırken yaptığım çalışmalardan. Zevk aldım bu dersten. Ayrıca bizlere ilk ödev verildi. Öğretmenimiz ödev için çevremizde, en yakınımızda, oturduğumuz yerde aslında farkına varırsak ne kadar çok tasarım ilke ve elemanlarının olduğunu belirterek bu ilke ve elemanlarını görebileceğimiz 5 adet fotoğraf çekmemizi söyledi. Bu görsellerde tasarım ilke ve elemanlarının neler olduğunu da belirteceğiz. Ödev çok zevkli. Bakalım (KG, 10.05.2021).

Araştırma sürecinin alt amaç sorularından “Sanat eğitimi sürecindeki edinimlerini öğretmenler bireysel gelişimlerine nasıl yansıtabilirler?” sorusuna ilişkin uygulanan tasarım eleman ve ilkeleri etkinliğinden sonra katılımcılarla yapılan yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi ve bireysel görüşmeler analiz edilmiştir. Buna göre, yapılan sanat etkinliği ile katılımcılar üzerinde bireysel gelişimleri açısından farkındalık oluştuğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların tamamı daha öncesinde sanat alanlarıyla ilgili bir alt yapıya sahip olmadıklarını, yapılan sanat etkinliklerinin onların hayatında önemli bir farkındalık yarattığını ve bakış açılarının zenginlik kazandığını belirtmişlerdir. Ders içi etkinliklerinde tasarım eleman ve ilkelerini kullandıklarını fark ederek, yöntemlerini

zenginleştireceklerini belirtmişlerdir. Sunumda kullanılan görsellerin katılımcıların ilgisini çektiği ve katılımcılarda merak uyandırdığı gözlemlenmiştir. Konu ile bağlantılı olarak yapılan fotoğraf çekme etkinliği katılımcılar tarafından ilgi ve heyecanla karşılanmıştır.

Araştırmanın birinci amaç sorusu kapsamında düzenlenen sanat etkinliğinden sonra katılımcılarla tasarım eleman ve ilkeleri konusunda fotoğraf çekme etkinliği düzenlenmiştir. Alt amaç sorularından “Sanat etkinliği sürecindeki edinimlerini öğretmenler günlük hayatlarına nasıl yansıtabilirler?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Sanat etkinliği sürecindeki edinimlerini öğretmenler günlük hayatlarına nasıl yansıtabilirler sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri

Öğretmenlerin günlük hayatlarına yansımaları konusundaki görüşleri
Tasarımın iç ve dış mimaride nasıl uygulandığını fark ettik.
Kamusal alanlarda tasarımın ele alınma şeklini gözlemledik.
Doğal ve yapay dokuların farkına vardık.
Mekân düzenlemesi yaparken, dekoratif tasarımlarda kullandığımı fark ettim.
Günlük kıyafetlerimi seçerken artık daha farklı bir bakış açısına sahibim.
Sahip olduğum eşyaların özelliklerini tasarım açısından inceledim.
Alışveriş merkezlerinde ürünlerin düzenlenme şekli dikkatimi çekti.
Öğrencilerle görüşme yaparken oturma düzenini nasıl tasarladığımı fark ettim.
Çalışma alanımı amaca uygun şekilde yeniden dekore ettim.
Kamusal alanlarda görme engelliler için yapılan tasarımlar dikkatimi çekti.
Evde günlük işlerimi yaparken tasarım ilke ve elemanlarına göre düzenleme ve yerleştirme yaptığımı fark ettim.

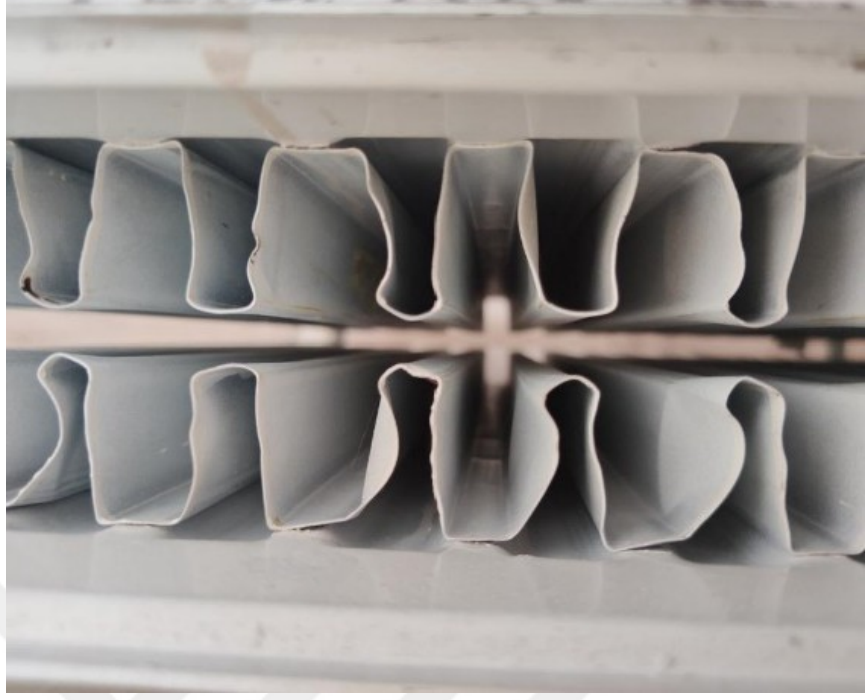
Tablo 4.2.’deki “Günlük kıyafetlerimi seçerken artık daha farklı bir bakış açısına sahibim.”, “Alışveriş merkezlerinde ürünlerin düzenlenme şekli dikkatimi çekti.” Görüşlerine ilişkin olarak Duygu öğretmen şunları ifade etmiştir:

Her yerde karşılaşıyoruz. Bunu ilk başta bilmiyordum. Senin sunumların sayesinde fark etmiştik. Markette, giydiğimiz kıyafetlerde, sokakta, hatta bununla ilgili ödevimiz vardı, fotoğraf çekmiştik. Tasarım elemanları ve ilkelerini dediğim gibi kıyafetimde, mesela şu şalımda çizgiler var ya da yolda yürüyorum ya da bir markete gittim, oradaki reyonların

dizilişı ya da şekerlerin şekilleri spiral gibiydi. Onlar gibi her yerde karşılaşabiliyoruz. Ve bunu daha sonrasında fark ettim (OGG, 9.04.2021).

Tablo 4.2.’deki “Tasarımın iç ve dış mimaride nasıl uygulandığını fark ettik.”, “Kamusal alanlarda tasarımın ele alınma şeklini gözlemledik.”, “Mekân düzenlemesi yaparken, dekoratif tasarımlarda kullandığımı fark ettim.” Görüşlerine ilişkin olarak Berna öğretmen şunları ifade etmiştir:

Öncelikle genelde okulda çalıştığımız için mesela kitaplıkların daha düzenli dizim olarak dizaynı daha düzgün olmalı. Mesela boyutlarına göre önce boyutlarına göre sıralanması daha düzgün olmalı. Mesela kıyafet alırken de renk uyumuna bakıyorum. Renk uyumu hatta onların bile dokusu var. Yani incedir, kalındır orada dokusunu seçerek alıyoruz. Hani bedenimize daha uygun... Mesela yolda yürürken de böyle kaldırım taşlarının bir düzen içerisinde olması ya da şekli olması görsel açıdan hem insana göz zevkini ortaya çıkarmış oluyor ve böyle nasıl desem yani çevrenin daha düzenli olmasını gösteriyor. Daha iyi uyum içerisinde olduğunu gösteriyor. Yani aslında günlük hayatımızda da kaldırım taşlarından tutun, işte şehrin düzenlenmesine kadar aslında her şeyin bir tasarımı, dizaynı, düzeni var. Yani daha bütün içerisinde gözükmüş oluyor. Hani böyle dağınık dağınık değil de daha bütünleşmiş bir şekilde gözükmesini sağlıyor. Onun dışında mesela markete girdiğimde de öncelikle böyle çok düzenli meyve, sebzeler düzen içerisinde olanlar ya da renk uyumu böyle çok güzel bir ahenk içerisinde dizilmiş olanlar ilk önce mesela dikkatimizi çeker. Atıyorum bir şey almaya gidiyoruz ama bir anda fikriniz değişebiliyor. Oradaki düzenlerin ya da oradaki renklerden dolayı bir anda diğer tarafa yönelebiliyoruz. Bu da işte tasarımın insanları cezbedecek özelliklerinden birisi çekme özelliği, birlik, bütünlük, ahenk. Bu şekilde genelde marketlerde bunlar kullanılır. Mesela dışarıda da benim ayrıca camilerin böyle yapı mimarisine karşı bir şeyim vardır. Yani dışarıdan çok hoşuma gider, hatta dışarıdan gördüğümde yapısı çok güzelse, iç kısmını da gezmeyi çok severim. Ben özellikle böyle büyük gösterişli girdiğimde gerçekten içerisinde böyle uyum arıyorum. Rengi, işlemeleri, içerisindeki o havası bir bütünlük katmış oluyor ve benim çok hoşuma gidiyor. Yani dış mimarisi ve iç yapısı çok uygun oluyor birbirine. Yani tam bir görsel açıdan hani göz zevkimizi ortaya çıkarmış oluyor (OGG, 9.04.2021).

Görsel 4.1. *Gökçe öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (kalerifer peteği)*

Görsel 4.2. *Melisa öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (cami ve minaresi)*

Görsel 4.3. Gökçe öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (kâğıt bardak)

Görsel 4.4. Duygu öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (marketteki şekerlemeler)

Görsel 4.5. Duygu öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (iş yeri merdiveni)

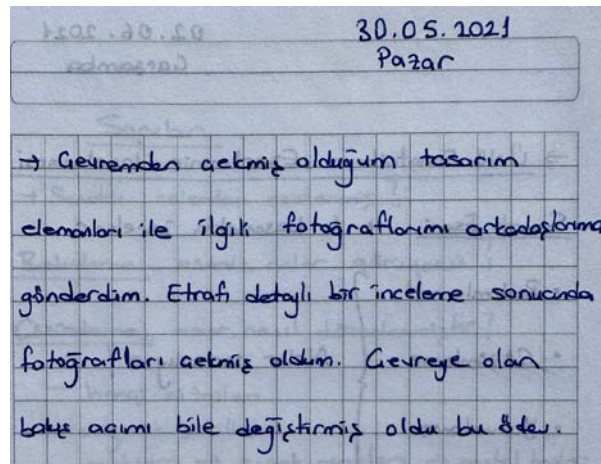
Görsel 4.6. Melisa öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (vitrin tasarımı)

Görsel 4.7. Berna öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (market duvarı)

Görsel 4.8. Berna öğretmenin tasarım ilke ve elemanları ödevi (ayna kapağı)

Görsel 4.9. Berna öğretmenin tasarım ilke ve elemanları fotoğraf çekme ödevi görüşü, günlüğünden detay

Araştırmanın ilk aşamasını kapsayan temel tasarım ilke ve elemanları konulu sanat etkinliği ve yapılan fotoğraf çekme uygulamalarından sonra öğretmenlerin daha öncesinde günlük hayatlarında sanat alanlarına yönelik farkındalıklarının sınırlı olduğu gözlenmiştir. Sanat alanlarından günlük yaşamlarında, ders içi etkinliklerde ve kazanımları planlarken sıklıkla faydalandıklarını ama öncesinde farkında olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmadan sonra öğretmenlerin çevreyi algılama düzeyleri ve günlük yaşam içerisindeki olgulara ve nesnelere karşı bakış açıları gelişerek, sanat eğitimini derslerine nasıl uyarlayabilecekleri hakkında yeni görüşler oluşturmaya başlamışlardır.

Tasarım eleman ve ilkeleri ile ilgili uygulanan sanat etkinliği kapsamında yapılan fotoğraf çekme çalışması, katılımcıların sanat alanlarına yönelik verilen teorik bilgileri hayatın içinde arayıp bularak, yaparak ve yaşayarak keşfetmelerini ve kalıcı öğrenmeleri sağlamıştır. Katılımcılar fotoğraf çekme etkinliğinde, yaşadıkları bölgeyi keşfe çıkmıştır. Tasarım eleman ve ilkeleri ile nerelerde karşılaştıkları konusunda ortak görüşlere ve yaşantılara sahip oldukları ortaya çıkmaktadır. Ortak görüşler olarak en çok dikkat çeken bulgular; kamusal alanlarda mimari yapıların tasarımları, cami minareleri, yollar ve kaldırımlar, iş yerlerinin vitrin tasarımları, renkli hareketli yazılardan oluşan led ışıklı tabelalar, köprüler ve merdivenler, cadde ve sokakların düzeni, marketlerin rafları ve ürünlerin raflara yerleştirilme şekli, giydikleri kıyafetlerin dokusu, tasarımı, rengi ve uyumu, evdeki mobilyaların dekoratif tasarımları ve eşyaların yerleştirilme biçimi ile kitaplıklar olmuştur. Farklı görüşler olarak; hayvanlar ve bitkilerin doğal dokusu ve renkleri, kozalaklar, salyangoz kabukları, ay çiçekleri, ağaçların damarları, zebralar ve arıların çizgili yapısı, havuzda belli yörüngede yüzen renkli balıklar, keçilerin boynuzları ve kıvrımlı dokusu belirtilmiştir. Farklı görüşlere ek olarak; matematik dersinde kullanılan terimler ve psikolojik danışmanlık yapılan ortamda grup görüşmelerinde öğrencilerin daire şeklinde oturma düzeninin sağlanması da vurgulanmıştır.

Araştırmanın ikinci aşamasında, araştırma sorularından “Sanat eğitimi ile öğretmenlerin sanatsal anlamda kültürlenme sürecine nasıl katkı sağlanabilir?” sorusuna yanıt aranmaya çalışılmıştır. Buna yönelik olarak “Portrelerle Sanat Tarihi” sunumu yapılmış ve sunumdan sonra ünlü sanatçıların eserleri sanat eseri inceleme aşamalarına uygun olarak analiz edilmiştir. Bu çalışmadan sonra katılımcılara bireysel etkinlik olarak istedikleri bir sanat eserini seçip, o eserin incelemesini yapmaları istenmiştir. Bireysel etkinliğin uygulama aşamasında katılımcılara rehberlik edilmiştir. Yarı yapılandırılmış

odak grup görüşmesi ve bireysel görüşmelerden elde edilen veriler aşağıdaki tabloda betimlenmiştir. Etkinliğin uygulama sürecinde katılımcıların sanat tarihine yönelik hazır bulunuşluk seviyeleri, sanat eserlerine karşı bakış açıları, ilgi ve tutumları gözlemlenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin kültürel bir öge olarak sanata ilişkin algıları nelerdir sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri

Öğretmenlerin kültürel bir öge olarak sanata ilişkin algıları
Sanata olan bakış açım değişti.
Sanat eserlerine farklı açılardan bakmayı, eleştirmeyi ve yorumlamayı öğrendim.
Sanat eserlerine artık daha farklı bir gözle bakıyorum, eserleri anlamaya ve yorumlamaya çalışıyorum.
Eserleri incelerken sanatçıların duygu ve düşüncelerini kendi duygularımla bağdaştırdım.
Öncesinde herhangi bir sanat algım yokmuş.
Farkındalık kazandım.
Sanatçıların yaşadıkları dönemlerin özelliklerini, duygu ve düşüncelerini eserlerine yansıtma şekilleri çok ilgimi çekti.
Bakmakla görmek arasındaki farkı anladım.
Çevremi diğer insanlardan daha farklı algılamaya başladım.
Sanat eserlerini incelerken sanatçılarla empati yaparak eserleri anlamaya çalıştım.
Sanatçıların, duygu ve düşüncelerini yansıtmak için dışavurumcu resimler yaptıklarını öğrendim.
Sanat eserleri bize tarihsel süreçler hakkında da bilgi verir.
Eleştirel bakış açımız gelişti, aynı eseri hepimiz farklı yorumladık, farklı açılardan baktık.
Sanat eleştirisi yaparken, farklı düşüncelerin de doğru olabileceğini benimsedik.
Başta zorlandım ama sanat alanlarını öğrendikçe daha iyi kavradım.
Kendi branşımda sanatla ilgili ne kadar çok etkinlik yaptırabileceğimi fark ettim.

Tablo 4.3.'teki "Sanata olan bakış açım değişti.", "Sanat eserlerine farklı açılardan bakmayı, eleştirmeyi ve yorumlamayı öğrendim.", "Sanat eserlerine artık daha farklı bir gözle bakıyorum, eserleri anlamaya ve yorumlamaya çalışıyorum.", "Eserleri incelerken sanatçıların duygu ve düşüncelerini kendi duygularımla bağdaştırdım.", "Sanat eserleri

bize tarihsel süreçler hakkında da bilgi verir.” Görüşlerine ilişkin olarak Berna öğretmen şunları ifade etmiştir:

Mesela birinci soruya çok benzer aslında açıklamıştık. Yani bakış açımı değiştirdi. Benim farklı yönden bakmayı, eleştirmeyi, yorumlamayı geliştirmiş oldu. Kendi açımdan yani artık farklı görüyorum. Ben de duygularımı o şekilde mesela belki bir şey görüyorum o anki duygu ile bağdaştırmaya çalışıyorum onu. Yani hem kendimden bir şeyler arıyorum hem acaba nasıl yapıldı onu da anlamaya çalışıyorum. Yani farklı yönlerden geliştirdiğini düşünüyorum. Daha çok oradaki kişinin duygularını anlamaya çalıştık ve kendi aslında o anki ruh halimiz neyse aslında bazen de ondan daha hani kendimizden bir şeyler katmaya çalıştım. Farklı bakış açısıyla bakmaya çalıştık. Mesela dönemi hakkında bilgi sahibi olmaya çalıştık. Hangi dönemde yapılmış ya da hangi ruh halinde yapmış, mesela benim incelediğimde akıl hastanesindeymiş sanatçı mesela. Akıl hastanesinde oradan çiziyor. O tabloyu mesela sanatçının, yani ruh halini, görüşünü yani dünya açısından görüşünü anlamamızı sağlıyor. Kendi duygularımızı da aslında harekete geçiriyor. Gerçekten hani insan olmanızı yani olduğumuzun farkına varıyoruz gerçekten. Mesela hayvanlarda duygu kavramı var mı? Yok ama biz ne yapıyoruz? Sanatla incelemelerle duygularımızı harekete geçirmiş oldu (OGG, 09.04.2021).

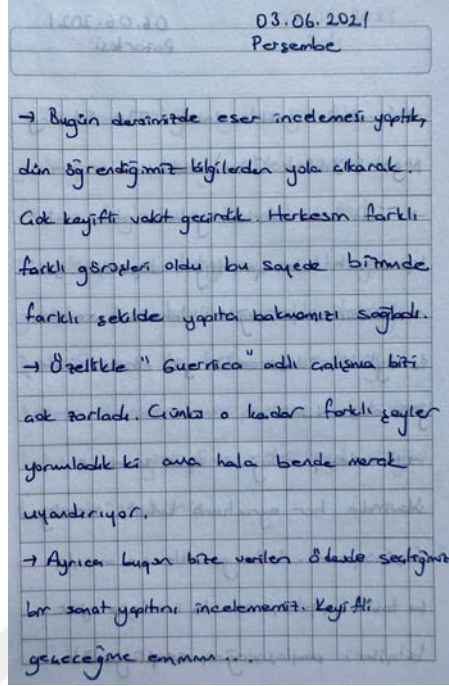
Tablo 4.3.’teki “Öncesinde herhangi bir sanat algım yokmuş.”, “Farkındalık kazandım.”, “Sanatçıların, duygu ve düşüncelerini yansıtmak için dışavurumcu resimler yaptıklarını öğrendim.” Görüşlerine ilişkin olarak Duygu öğretmen şunları ifade etmiştir:

Benim sanat algım yokmuş aslında sanat algısı oluşturdu ve farkındalık yarattı. Bundan sonraki hayatımda böyle devam edeceğini düşünüyorum inşallah ve birçok şey öğrendim ya gerçekten. Mesela biz çok farklı tür baktık hani seninle portre de baktık oto portre baktık, dönemlere göre ne kadar farklı. Mesela bir tanesini hatırlıyor musunuz burnu armut, çok farklı tekniklere de baktık ve dediğin gibi bilinmeyenleri de görmüş olduk. Baya o açıdan da yeni şeyler öğrendim. Ama bana yaptığı en güzel şey farkındalık. Yani bireyin kendini tanımasını, bireyin kendi duygularını anlatabilmesini sağlıyor. Yine ruhunu dinlendirmesi mi diyeyim, onu sağlıyor ve onun haricinde de Berna hocanın dediği gibi o dönemi ve o kişiyi düşünmemizi aslında empati yeteneğini sağlar. Empati, güven ve özgüven. Her sanat eserinin temel amacı empati kurmak değil midir? Yani bütün bir amacı bu değil ama temel mesele bu duyguyu, sanatçı niye yapıyor siz görün hani ben bunu hissediyorum, anlayın beni de demek istiyor. Belki Çığlık’ ta da onu yapmaya çalıştı. Sesini duyurmak istedi, zaten bunu da yazmıştım eser analizinde (OGG, 09.04.2021).

Tablo 4.3.’teki “Sanat eserlerini incelerken sanatçılarla empati yaparak eserleri anlamaya çalıştım.”, “Sanat eserleri bize tarihsel süreçler hakkında da bilgi verir.”, “Eleştirel bakış açımız gelişti, aynı eseri hepimiz farklı yorumladık, farklı açılardan

baktık.”, “Sanat eleştirisi yaparken, farklı düşüncelerin de doğru olabileceğini benimsedik.” Görüşlerine ilişkin olarak Sinan öğretmen şunları ifade etmiştir:

Sanat tarihinde şunu gördük. Her dönemde insanlar aslında sanatla uğraşmışlar ve her insan kendi dünyasını sanata yani sanat aracılığıyla dışa vurmuş farklı işte nasıl söyleyeyim? Ne diyoruz biz ona ya teknikler bu tekniklerden faydalanarak her insan farklı bir dünya imiş. Ve her insan kendi dünyasını dışa vurmuş ama yaşadığı dönemin tarihinden, mitolojisinden, inanç sisteminden etkilenecek yansıtmış. Peki bu bana yani sanat algımızı nasıl etkilediğinin yani Duygu’nun dediği gibi aslında sanat algımız yokmuş. Yani sanata, resme sadece bakıyormuşuz. Yani gerçekten orada insanların orada o fotoğrafta hangi duygular olduğunu bilmiyorum işte. Yani bir resim var. Görsel olarak görüyoruz ama o görsel beynimizde yorumlanmıyormuş kodlanmıyormuş. Bu şey gibi oldu yani beynimizdeki o nöronlar arasında küçük bağlantılar oluştu. O bağlantılar güçlenmeye başladı gittikçe. Yani benim açımdan böyle hocam teşekkür ederim. Şimdi en belirgin olarak bize şunu sağlar, bu eserin yapıldığı, çizildiği döneme ait bilgiler sunar. O döneme ait tarihsel, sosyal, mitolojik olarak, inanç olarak, hatta dünyanın o anki coğrafi koşullar hakkında bize bilgiler sunar. Siyaset, siyasi tarihi her anlamda, kültürel anlamda o dönemde insanların neyle beslendikleri yaşam tarzı her anlamda bize bilgi sunar ve aslında bizi hani zamanda yolculuk derler ya bize zamanda yolculuk yaptırıyor. Bizi götürüp geri getiriyor. Bence de eleştirel bakış açımızı da çok geliştiriyor. Mesela aynı resmi hepimiz yorumladık ama ben şöyle yorumlarken dedim, o da öyle yorumladı ama o da olabilir. Gerçekten yani gerçekten farklı insanın kendi duygularını duygularına göre de yorumlama yaptığımızı fark ettim. Yani aslında her bir düşüncenin doğru olduğunu söyledi, herkesin kendi doğrusu olduğunu, çünkü bakış açılarımız farklı. Bizim en büyük eksiklerimiz ne biliyor musunuz hocam? Yani toplumsal olarak bu benim doğrum ve sen benim doğrumu kabul etmek zorundasın. Evet, bu doğruyu kabul etmiyorsan sen yanlışsın. Sanatta diyor ki; orda dur, herkesin farklı doğru var diyor. Farklı yani herkes farklı düşünebilir (OGG,09.04.2021).

Görsel 4.10. Berna öğretmenin sanat eseri inceleme etkinliği görüşü, günlüğünden detay

Katılımcılardan Duygu öğretmen “Portrelerle Sanat Tarihi” konusunda yapılan sunumdan günlüğünde şu şekilde bahsetmiştir:

Bu hafta “Portrelerle Sanat Tarihi” slaytını inceledik. Sanat tarihi boyunca portrelerin değişimini gelişimini değerlendirdik. Başlarda minyatürlerden oluşan portreler zamanla fotoğraflara dönüşmüş sanki. Portre deyince aklıma dümdüz bir vesikalık fotoğraf gibi bir şey gelirdi. Sunumda gördüm ki maskeler, balballar, büstler, minyatürler de portrelere dahil. Slaytta en çok ilgimi çekenler ise “African masks” ve “Arcimboldo” oldu. Hatta “African masks” ları öğrencilerimle “festivals” ünitesinde, “arcimboldo” yu ise “fruits and vegetables” konusunda kullanmak istedim (KG, 12.03.2021).

Araştırmanın ikinci aşamasını kapsayan “Portrelerle Sanat Tarihi” etkinliği ile katılımcıların sanat tarihine ve sanat eserlerine yönelik alt yapılarının olmadığı, daha öncesinde bu alana yönelik farkındalığa sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Sanat eserlerinin hepsini hayatlarında ilk defa gördüklerini ve dönemsel özelliklerin sanat eserlerine yansıma biçimi konusunda şaşırdıklarını, bazı eserlere hayranlık duyduklarını, bazı eserlerin çarpıcı etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bazı eserlere karşı da karamsar bir tutum sergileyip tam olarak anlam oluşturamadıkları gözlemlenmiştir. Sanat tarihine yönelik yapılan bu etkinliğin portreler alanı ile ilgili ele alınarak uygulanması, görsel farkındalık oluşturması açısından katılımcılar üzerinde dikkat çekici bir etki yaratmıştır. Seçilen eserlerin, aynı tarihsel döneme ait bilindik eserlerle eşleştirilmesi

katılımcıları çok şaşırtmıştır. Uygulama süresince katılımcılar sanat eserlerinin dönemsel özelliklerini ve analiz etme aşamalarını etkili bir şekilde kavramıştır. Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi ve bireysel görüşmeler sonucunda katılımcılar sanat tarihi alanlarına yönelik farkındalık kazandıklarını, sanat eserlerine bakış açılarının değiştiğini ve eserleri daha iyi anlamaya yönelik farkındalık kazandıklarını belirtmişlerdir. Etkinliğin uygulama aşamasında katılımcılar sanat eserlerinin dönemsel özelliklerini kavrayıp, öğrendiklerini derslerindeki etkinliklerde nasıl kullanabilecekleri ile ilgili ders içi etkinlik önerilerinde bulunmuştur.

Araştırmanın ikinci amaç sorusu kapsamında düzenlenen “Portrelerle Sanat Tarihi” sunumundan sonra katılımcılarla örnek sanat eseri analizleri yapılmış ve bireysel olarak istedikleri bir eseri seçip eser analizi yapmaları istenmiştir. Bu etkinliğin sonucunda katılımcıların sanatsal edinimlerini çevrelerine nasıl yansıtabilecekleri hakkında belirlenen alt amaç sorularından “Sanat etkinlikleri sürecindeki edinimlerini çevrelerine nasıl yansıtabilirler?” sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 4.4.’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Öğretmenlerin sanat etkinlikleri sürecindeki edinimlerini çevrelerine yansıtma şekillerine ilişkin görüşleri

Öğretmenlerin sanat etkinlikleri sürecindeki edinimlerini çevrelerine yansıtma şekilleri
Hayatta karşılaşılabileceğimiz sorunları çözerken de eser analiz sürecindeki basamakları kullanmalıyız.
Bu çalışma sayesinde sanat eserlerine karşı daha sorgulayıcı bir bakış açısıyla bakmaya başladım.
Eleştirel bakış açımız gelişmeye başladı.
Artık sanat eserlerine daha farklı bir gözle bakmayı öğrendik.
Sanat eserlerinin herkeste farklı duygular uyandırabileceğini gözlemledim.
Genel kültür alanında kendimizi geliştirmemizi sağladı.

Tablo 4.4.’deki “Hayatta karşılaşılabileceğimiz sorunları çözerken de eser analiz sürecindeki basamakları kullanmalıyız.” görüşüne ilişkin olarak Gökçe öğretmen şunları ifade etmiştir:

Eser analiz sürecinin basamakları hayatta karşılaşılabileceğimiz herhangi bir sorunla baş ederken aslında kullanmamız gereken adımlardır. İnsanın öncelikle hissettiğini tanımlayabilmesi/betimleyebilmesi gerekmektedir. Ancak hissettiğini ya da karşılaştığı bir sorunu iyi tanırsa çözüme gidebilir. Çözüme giderken çeşitli analizler yapar, bunları

kendisince yorumlar ve daha sonra bir yargıya varır. Bu şekilde adım adım yargıya giden bir süreci kendi hayatımıza geçirmemiz bizi bireysel olarak geliştirir. Zaten günümüz sorunlarından değil midir ilk adım olarak hemen bir yargıya varmak? Bu da tam olarak bireysel gelişimin tamamlanmamış olmasıyla ilgilidir (BG, 14.05.2021).

Tablo 4.4.’deki “Bu çalışma sayesinde sanat eserlerine karşı daha sorgulayıcı bir bakış açısıyla bakmaya başladım.”, “Eleştirel bakış açımız gelişmeye başladı.”, “Artık sanat eserlerine daha farklı bir gözle bakmayı öğrendik.” Görüşlerine ilişkin olarak Berna öğretmen şunları ifade etmiştir:

Bireysel yani bana şöyle katkısı oldu. Bir şeye bakarken daha farklı bir açıdan bakmayı öğrendim. Yani böyle dar bir pencereden bakıyormuşum daha böyle geniş. Her şeyi düşünerek bakmaya başladım. Mesela kendi açımdan düşünüyorum. Acaba böyle mesela duygu durumumuz mutluyuz, o anda farklı bir şekilde bakıyoruz, üzüntülüüz farklı bir şeyi görüyoruz mesela. Yani duygu durumumuzun değişip ona göre farklı bir bakış açımızın kazandığını bile fark ettim. Yani bende estetik bir güzellik ortaya çıkardı. Yani baktığım her şeyde artık illaki bir sanat eseri gibi yapılmış gibi görüyorum artık, hani en basit bir boyalı bir yer bile bana değişik geliyor, farklı açıdan bakıyorum. Bana çok farklı bakış açısı kazandırdı. Gerçekten ben zaten sanat alanını çok seviyordum ve bu tez sayesinde de bana çok katkısı oldu. Yani gerçekten farklı bakmayı öğrendim. Artık daha sorgulayıcı, daha eleştiren acaba bunu neden yapmışlar böyle falan diye düşünüyorsunuz. Sebebini arıyorsun çünkü şeyde sanatçılar resimlerini yaparlarken eser üretirken hep bir sembol, kendilerince bir renk, biçim, birçok şeyi aslında kullanıyorlar ve biz burada bu sanatçıların bunu neden kullandığını, neden böyle yaptığını birazcık öğrenmeye çalıştık ve artık bu eleştirel bakış aslında eleştirel bakma özelliğimiz birazcık daha ortaya çıktı dimi? Şeye baktığımızda hani sıradan bir şey olabilir ama hani artık bu böyleymiş diye kestirip atmıyoruz. Acaba amacı ne olabilir? Niye yapıldı yani sorguluyoruz (BG, 14.05.2021).

Tablo 4.4.’deki “Sanat eserlerinin herkeste farklı duygular uyandırabileceğini gözlemledim.”, “Genel kültür alanında kendimizi geliştirmemizi sağladı.” Görüşlerine ilişkin olarak Melisa öğretmen şunları ifade etmiştir:

Bireysel olarak çok büyük bir katkısı var çünkü resimleri incelediğimizde hem o dönemin şartlarını düşünmüş oluyorsunuz, genel kültür bakımından bu da çok etkili hem de aslında farklı yönlerden bakış açısı. Mesela bir resmi sen hepimize yansıttın ama hepimiz çok farklı farklı şeyler söyledik, insanların farklı yönlerden bakış açısı sağlamasını kazanıyor. Yani gerçekten insanların farklı farklı düşünce yapısına yani bir resim, ortak bir resmi herkes farklı yönlerden değerlendirebiliyor. Bu farklılıklara saygı duyma açısından da bence çok önemli. Yani ben eskiden resim görünce normal incelerdim. Hiç detayına bakmazdım ama bu tez çalışmasından sonra gerçekten inceliyorum. Acaba burada ne anlatmış olabilir ya da o dönemin özellikleri ne ki bu resmi çizmiş? Özellikle bunlara bakıyorum. Bende büyük bir

farkındalık oluştu, artık daha merak ediyoruz böyle acaba ne anlatmak istedi acaba? Atıyorum sosyal medyada karşıma biri çıksa şöyle bir bakar geçerdim, şimdi düşünüyorum. Hangi sanatçının resmi, hangi hani sen anlatmıştın ya? Resimlerin altındaki bilgiler çok önemli. Müziği hangi yılda yapılmış? Sanatçının diğer bilgileri künye bilgileri onlara bakıyorum. Ondan sonra diyorum ki bu yıllar hangilerine denk geliyor? Hangi önemli olaylar varmış bu zamanlarda? Bu sanatçı bu olaylardan etkilenmiş mi? Etkilenmemiş mi? Gerçekten bu bende genel kültür bilgisini de arttırmış oluyor. Resim merak ve ilgi uyandırıyor artık. Ya da işte nasıl yorumlaması? Gerçekten bazı sanatçılar var ki bilinçaltını yorumlamış. Mesela ben yaptığım bir ödevde de öyle demiştim. Frida Kahlo' nun eserlerini seçerken işte ben normalde kendimi çok iyi ifade eden birisi değilim ama yazarak çok güzel ifade ederim mesela sanatçı da onu resimle ifade etmiş. Belki ileride ben de kendimi bir resimle ifade edebilirim (BG, 14.05.2021).

Sanat eseri inceleme etkinliği ve eser inceleme ödevleri katılımcıların sanat alanlarına bakış açısını geliştirmeleri açısından katkı sağlamıştır. Bu etkinlikler aracılığıyla katılımcıların sanat alanlarına, özellikle de sanat eserlerine yönelik ilgi ve merakının arttığı gözlemlenmiştir. Katılımcıların bireysel ve kültürel gelişimlerini olumlu açıdan desteklemiştir. Kültürel bağlamda sanat eserlerini ve sanatçıları daha iyi anlama, eserleri özümseme, eserleri estetik açıdan ele alma ve eleştirel bakış açısı geliştirme konusunda yeni bir kapı açılmıştır. Bazı katılımcılar eser inceleme sürecinin basamaklarının günlük hayattaki problemleri çözmek amacıyla kullanılabileceğini belirtmiştir. Bu ifadeye göre katılımcıların sanat etkinlikleri sürecinde edindikleri deneyimleri özümseyerek günlük hayatlarına da kolaylıkla yansıtabildikleri düşünülmektedir. Katılımcılar, bireyin içinde bulunduğu duygu durumuna göre eserlerden çıkarımlar yapılabildiğini, aynı eseri inceleyen farklı kişilerin farklı yorumlar yapabildiklerini gözlemlemişlerdir. Ayrıca, etkinlik sürecinde edindikleri deneyimler sosyal medyadaki ilgi alanlarının değişmesini de etkilemiş, sanat alanlarına yönelik yapılan paylaşımlar dikkatlerini çekmeye başlamıştır.

Tablo 4.5. Berna öğretmenin eser inceleme çalışması

Görsel 4.11. Van Gogh, “Yıldızlı Gece”, 73,7 cm × 92,1 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1889, Museum of Modern Art, New York

Tanımlama/Betimleme/Tasvir

Eserde sanatçıya yakın olduğunu düşündüğüm ağaç, ay yıldızlar, gökyüzünün hareketli olduğu evler ve evlerin bazılarının ışıklı olduğu. Evlerin arasından bir kilisenin yükseldiği, dağlar ve gökyüzünün iç içe geçmesi daha çok o tarihte yaşanan genel bir durum olmayıp sadece sanatçıya özgü bir bakış açısından bakılmış gibi gördüklerini betimlediğini düşünüyorum.

Çözümleme/Analiz

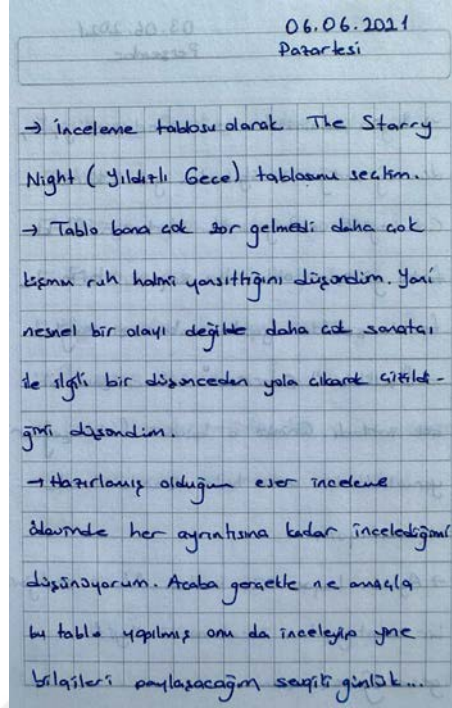
Kırık çizgiler daha çok hâkim düz ve eğik çizgilerde var. Organik şekiller daha çok kullanılmış çünkü gerçeği yansıtıyor. Ay’ın ve yıldızların etrafındaki ışıklarda olduğu gibi mavi yeşil renkler kullanıldığı için daha çok soğuk renkler kullanılmış ama sarı gibi sıcak renklerde kullanılmış. Koyu renkler ve açık renkler uyumlu bir şekilde kullanılmış çünkü renk geçişleri yapılmış. Mekân ise dağların eteğinde kalan bir düzlük gibi dokusu kaba olan yerlerde var ilk göze çarpan ağaç gibi yumuşak yerlerde ve gökyüzündeki geçişlerde var. Yıldızlar ve spiral şekiller birbirini tekrar eden şekillerdir. Bütün renkler baktığım yere göre ön planda gözüküyor çünkü renk geçişleri çok fazla. Nesne ve öğeler birbirine göre yakınlık ve uzaklığını düşündüğümüzde gerçek boyutunda.

Yorumlama

Sanatçı kafasındaki karmaşadan kurtulup sessiz sakin bir yaşam ister gibi gökyüzündeki havanın akışı da iç duygu durumunun karışık karışık olduğunu yansıtıyor. Ön plana ağacı çıkarmasının ise özgürlüğe düşkün biri olduğunu ifade ediyor diye düşünüyorum. Karanlık bir geceden aydınlık bir sabaha geçişi insanın ruhunu dinlendirmek istediği sakin sessiz bir görüntü oluşturuyor. Sabahın verdiği serinlik insanın vücuduna dokunur gibi ve havanın mis gibi kokusu insana huzur veriyor.

Yargı

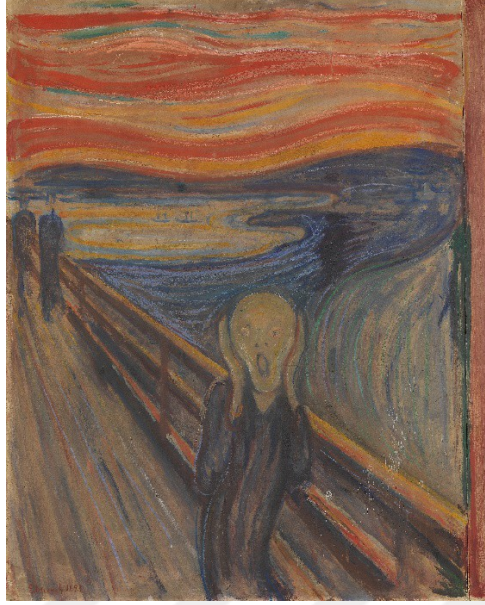
Eseri başarılı buldum. İyi ve önemli bir sanat yapıtı olduğunu düşünüyorum çünkü farklı duygu ve düşünceleri yansıtıyor. Evimde aydınlık ve sürekli görebileceğim bir yere koymak isterdim. Müzeye konduğunda belki insanlar sıradan olduğunu düşünebilir. Kişi böyle bir yapıtı ruh hali karışık olup rahatlamak istediğinde yapar diye düşünüyorum. En çok havanın aydınlanmaya yakın olan hissini beğendim. Çizgiler, şekiller, renkler yeni bir güne hevesle başlamanın sevincini yaşıyor.

Görsel 4.12. Berna öğretmeninin eser analizi ödevi görüşü, günlüğünden detay

Berna öğretmenin eser inceleme ödevi için seçmiş olduğu eser Van Gogh'un "Yıldızlı Gece" tablosudur. Yapmış olduğu ödevde eser inceleme sürecinin basamaklarını detaylı şekilde ele almıştır. Günlüğünde, bu eserin kendisi için çok zor olmadığını, sanatçının duygu ve düşüncelerini yansıttığını yani nesnel bir olayı değil de sanatçı ile ilgili düşünceleri yansıttığını belirtmiştir. Eser analizini kendi deneyimlerini işe koşarak yapan Berna öğretmen eser analizini tamamladıktan sonra eserin gerçekte hangi amaçla ve nasıl yapıldığını araştırmıştır. Bu aşamada katılımcının doğru bilgiye ulaşmasına yardımcı olmak amacıyla araştırmacı tarafından rehberlik edilmiştir. Eserin yapım süreci ve sanatçı hakkında detaylı bilgiye ulaşan katılımcı büyük bir şaşkınlık yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcı tarafından yapılan eser analizi ile eserin izleyiciye gerçekte neyi anlatmak istediği karşılaştırıldığında ikisi arasında benzerlikler bulunduğu gözlemlenmiştir. Buna göre Berna öğretmenin sanat etkinlikleri sürecindeki edinimleri ve sanat eseri inceleme etkinliği sayesinde eleştirel düşünme becerisinin gelişmeye başladığı, eserleri sorgulayıcı bir bakış açısıyla incelemeye başladığı görülmüştür.

Tablo 4.6. Duygu öğretmenin eser inceleme çalışması

Görsel 4.13. Munch, “Çığlık”, 84 cm x 66 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1893, Ulusal Galerisi, Oslo

Tanımlama/Betimleme/Tasvir

Çığlık adlı bu tablo, 1893 yılında Norveçli ressam Edvard Munch tarafından yapılmıştır. Tabloya baktığımda ilk olarak çığlık atan, dehşete düşmüş bir adam görüyorum. Ellerini kafasına götürmüş olması bana dehşete düşmüş hissini veriyor. Adam bir köprünün üzerinde ve arkada iki insan görüntüsü var. Arka planda ise mavi, kırmızı ve turuncu tonları akarsu, dağ, gökyüzü halinde dalgalanmış. Gökyüzünün kırmızı ve tonları olması yine bana gün batımının verdiği kasveti hissettiriyor.

Çözümleme/Analiz

Çığlık, bir yağlıboya tablosu. Tabloda eğri ve düz çizgilere yer verilmiş. Sıcak, soğuk ve açık, koyu renkler beraber kullanılmış. Geometrik şekiller yerine organik şekillere yer verilmiş. Çığlık atan adamın en önde diğer iki insan figürü arkada yer almış.

Yorumlama

Sanatçı eserinde isyanını, acısını veya öfkesini yansıtmak istemiş olabilir. Bulunulan ortamdan memnun olmayan ve artık dayanamayacak duruma gelmiş insan figürü “avazı çıktığı kadar bağırarak” deyimini hatırlatıyor. Dikkatimi çeken diğer bir şey ise tabloda bana umudu hissettiren hiçbir şekil/sembol yok. Aşırı çaresizlik ve isyan görüyorum bu tabloda. Aynı zamanda kulaklarımda çığlık sesini hissediyorum. Arkadaki mavi-kırmızı renk dalgalanması akıp giden bir hayat izlenimini de veriyor, dalgalanma bir sürekliliği günleri ayları sembol ediyor olabilir. Bu süreklilik acının, öfkenin ya da depresyonun sürekliliği olabilir.

Yargı

Eseri kesinlikle çok başarılı buluyorum. Bana söz ettiğim öfke, isyan gibi duyguları hissettirebildi ve bir an kendimi tablodaki adamın yerine koyabildim. Diğer yandan ise tabloya bakmak bana olumsuz duygular hissettirdiği için zevk vermiyor. Bu sebeple alıp evimde bir yere asıp seyretmek isteyeceğimi

düşünmüyorum. Bir kişi neden böyle bir tablo yapmak ister? Diye sorduğumda ise “sanatçı, bulunduğu durumundan isyan eden bir ruh halinde olduğu için artık dayanamayıp içini dökmek istemiş olabilir ya da onun için çılgık bir yardım çağrısı olabilir” cevabını buluyorum.

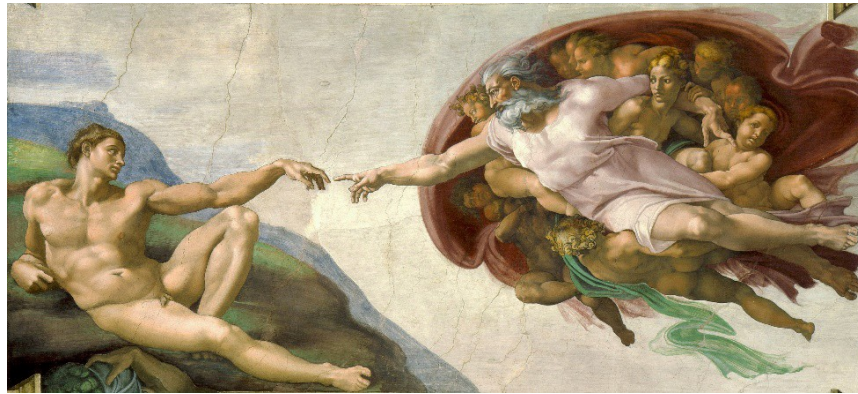
Tabloda en çok mavi akarsu kısmını sevdim. Çünkü iki zıt anlam yükledim oraya. Bana hem bir ferahlık ve her şey akıp geçecek hissiyatı hem de her şey aynı şekilde sürüp gidiyor, çaresi yok hissiyatı veriyor.

Duygu öğretmen günlüğünde eser analizi ödevine ilişkin şunları ifade etmiştir:

Bu hafta eser inceleme ödevim için Edvard Munch’ın Çılgık tablosunu incelemeye karar verdim. Eseri öğrendiğim betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargı adımlarını dikkate alarak incelemeye çalıştım. Eseri çok başarılı buldum. Daha sonra kendi analizlerimle eserin analizini karşılaştırdım (KG, 19.03.2021).

Duygu öğretmenin eser inceleme ödevi için seçmiş olduğu eser Edvard Munch’ın “Çılgık” tablosudur. Katılımcı yapmış olduğu ödevde eser inceleme basamaklarını detaylı şekilde incelemiştir. Duygu öğretmen eserin analiz sürecinde sanatçı ile empati kurabildiğini ifade etmiş ve sanatçının neden böyle bir eser ortaya koymak isteyebileceği hakkında içsel sorgulamalar yaptığını belirtmiştir. Eser analiz basamaklarını detaylı şekilde incelemesi ve eser hakkında yaptığı çıkarımlar Duygu öğretmenin eseri özümseyip ve sanat etkinlikleri sürecinde edindiği deneyimleri etkili şekilde hayatına yansıtabildiğini göstermektedir.

Tablo 4.7. Gökçe öğretmenin eser inceleme çalışması

Görsel 4.14. Michelangelo, “Adem’in Yaratılışı”, 280 cm x 570 cm, Fresk, 1512, Sistine Şapeli, Vatikan

Tanımlama/Betimleme/Tasvir

Eserde üryan bir insan ve birkaç tahminimi göz önünde bulundurunca Tanrı olduğunu düşündüğüm giyinik bir insan ve onun arkasındaki topluluğunu görüyorum. Tanrı ve arkasındakiler uçar vaziyette,

insan ise yerleşiktir. İnsan yeşil, tepelik bir yerdedir, tanrı ve arkasındakiler ise göktedir. Pastel renkler kullanılmıştır.

Çözümleme/Analiz

Eserde temel tasarım elemanı olarak çizgiler ve renkler var. Dokusu doğal ve biçim olarak da eserde fark edilen tüm maddi unsurlar bir bütünlük oluşturmuş. Tasarım ilkeleri olarak da birlik ve bunun beraberinde bir denge vardır. Hiyerarşi de vardır çünkü ön plana alınmak istenen insan ve tanrı figürü daha net ve belirgindir. Tasarım ilkelerinden olan oran-orantı konusunda kararsızım çünkü boyutlar ve ölçüler arasında dengeli bir dağılım yok gibi görünüyor. Eserde bütün çizgiler mevcut gibi ve organik şekiller kullanılmış. Renkler sıcak ve genelde açık. Mekân düz ve dokusu da yumuşak geldi. Değer de daha çok orta ayar görünüyor. Birbirini tekrar eden şekiller yok ve eser gerçeğe yakın. Bazı nesneler önde iken bazıları arkada durmakta. Resimde görülen figürler ve nesneler gerçek büyüklüğünde mi, bunu çok anlayamıyorum. Çünkü resimde görülen mekân (dünya ya da cennet) figürlerden küçük görünüyor sanki.

Yorumlama

Bu eseri yorumlamak istersem, yerde çıplak duran insan, eserin ismine de bakınca ilk insandır. Uçar vaziyette ve gökte bulunan beyaz saçlı ve sakallı insan da tanrıdır. Saçları, sakalları, arkasında melekler olduğunu düşündüğüm topluluk ve havada süzülüyor olması onun tanrı olduğunu gösterir bana göre. Yerdeki çıplak insanın ilk insan olduğunu ve burada tanrının ona parmağını uzatarak can verdiğini düşünüyorum. Bu bir yaratılış sahnesi. Bence insan burada yardıma muhtaç bir vaziyettedir. Yani tek başına insan nedir ki gibi bir algı oluşturuluyor sanki. Çünkü tanrı ona elini uzatmayıp can vermeseydi o olmayacaktı, zaten çıplak durumda ve kendisini savunabilir durumda da değil. Ayrıca yaratılıp dünya ya da cennete (bundan emin değilim) gönderiliyor ama gönderildiği yerde yalnız. Ama tanrı katı kalabalık. Tanrı'nın kalabalık bir arkası, üstünde kıyafetleri ve uçabiliyormuş gibi durması onun güçlü olduğunu gösteriyor. Hâlbuki insan yalnız ve çıplak. Tüm gerçekliğiyle orada ve bir tanrıya muhtaç. İnsanın bulunduğu yer yeşil ve iç açıcı geliyor ama yine de o muhtaçtır mesajı veriliyor gibi. Yerde duruyor iken o da parmağını uzatan tanrıya uzatıyor elini ve bir şeyler beklediği çok açık. Hatta el ve parmaklarının şekinden bile hangisinin daha çaresiz hangisinin daha söz sahibi olduğunu anlayabiliriz. Tanrının eli daha çok yol gösterici, söz sahibi, güçlü ve niyetli. Ama insanın eli daha yılgın, amaçsız ve yardıma muhtaç bir şekilde duruyor. İnsanın vücudu tanrının vücuduna çok benziyor. Bu da tanrının insanı kendisi gibi, kendisinden bir parça gibi yarattığını gösteriyor. Tanrı kendisi gibi kaslı, güzel hatları olan ve güçlü bir figür yaratıp yine kendisine muhtaç bırakmıştır. Âdem bu şekilde yaratılmıştır. İnsan bu şekilde yaratılmıştır. Ayrıca tanrının arkasındaki bebek/çocuk figürleri “asıl masumiyet, asıl iyilik tanrı katındadır ve bizimle burada olmayan, bizden farklı bir yerde olan artık bizden değildir ve kötüdür” gibi bir mesaj veriyor olabilir. Tam emin olmamakla beraber tanrının arkasında süzülen kırmızı figürü elmaya benzettim. Çok sevgili Âdem ilk elmayı yiyişinde işte bu şekilde bizden ayrıldı ve başka bir dünyaya gönderildi mesajı mı var tartışılır.

Yargı

Bu eser bana göre çok başarılı ve ben bundan hoşlandım. İyi, güzel ve değerli bir eser olduğunu düşünüyorum. Bu eseri evimde salona yerleştirip izlemek isterdim. Müzeye konmaya değer bir yapıttır.

Sanatçı bu resmi dindar olduğundan da çizmiş olabilir, insanın yaratılışını yorumlamak istediği için de. Benim nazarımda da çok güzel yorumlamış. Esere baktığımda kafamda canlanan şeyleri ve bana hissettirdiklerini yukarıda belirttim. Eserin en çok vermeye çalıştığı mesajını ve ellerin bulunduğu kısmı beğendim.

Gökçe öğretmenin eser inceleme ödevi için seçmiş olduğu eser Michelangelo'nun "Adem'in Yaratılışı" eseridir. Eser inceleme basamaklarını detaylı şekilde ele alarak eserin analizini yapmıştır. Katılımcı eser inceleme basamaklarından yorumlama aşamasında, eserin konusu bağlamında dini figürler ve bu figürlerin rolleri, dini semboller ve dini konular açısından detaylı bir inceleme yapmıştır. Bu aşamada eseri daha iyi çözümleyebilmek, anlayabilmek amacıyla birçok sorgulama yaptığı görülmektedir. Ayrıca bu eserin önemli ve başarılı bir yapıt olduğunu vurgulamıştır.

Tablo 4.8. Melisa öğretmenin eser inceleme çalışması

Görsel 4.15. Kahlo, "Su Bana Ne Verdi", 91 cm x 70,5 cm, Tuval üzerine yağlı boya, 1938, Collection of Daniel Filipacchi, Paris

Tanımlama/Betimleme/Tasvir

"Su bana ne verdi" Meksikalı sanatçı Frida Kahlo'ya ait bir sanat yapıtıdır. 1938 yılında ortaya çıkmış olup bu dönemde yaşanan İspanya iç savaşının etkilerini bu resmine de diğer resimlerine de yansıtmamıştır. Çünkü sanatçı daha çok iç dünyasını yansıtan çalışmalar ve portreler üzerinde çalışmalar yapmıştır. Resimde bir kadının geçmiş yaşantısı yer alıyor. Sanatçı bu yaşantıları küvet içinde uzanmış bir kadının duru bir su üzerinde izlemesi şeklinde tasvir etmiş. Resimde bir yatak üzerinde uzanmış iki çıplak kadın, gelin ve damat figürü ve arkalarında bir yanardağ içinde gözükten bir kule ve yanardağın

eteğinde uzanmış bir insan boynundan iple bağlı olan kadını izlemesi, bir kadın giysisi, bir ucu küvetin tipasına bir ucu çıplak kadının boynuna bağlanmış bir ip ve bu ipin üzerinde çeşit çeşit böcekler ve böcekleri aşmaya çalışan bir insan betimlenmiş. Bir ağaç ve ağacın üzerinde ölü bir kuş ve su üzerinde sapı farklı çizilmiş balkabağı görülmektedir. Deniz kabuğuna benzer bir cismin üzerinde yatan bir cenin resmedilmiş. Yaprakların üzerine dolanmış bir kurdele görünmekte. Tuval üzerine yağlı boya tekniği kullanılmıştır.

Çözümleme/Analiz

Eserde yoğunluklu olarak eğri ve kırık çizgiler kullanılmakla beraber düz çizgiyi de yer verilmiştir. Daire geometrik şekli ağırlıklı fakat dikdörtgenler de mevcut. Resimde ağırlıklı olarak soğuk renkler mevcut ara ara sıcak renklere de yer verilmiş olup açık renkler ağırlıktadır. Mekân derin, üst üste, bütün nesneler iç içe karmaşık bir şekilde çizilmiş, sanatçı bütün bilinçaltını dar bir alana yansıtıp bunu kadının küvetin içinde su üzerindeki bu bilinçaltını üstten bakarak izlemesi şeklinde resmedilmiştir. Resim organik ve yumuşak bir dokuya sahiptir. Açık ve orta ayar bir kontrasta sahiptir. Küvetteki kadının ayakları su altında derinlik algısı yaratılarak çizilmiş, üzerinde su ve suyun üzerinde de nesneler olmak üzere 3 derinlik algısı oluşturulmuştur. Nesneler gerçek boyutlarının belirli bir oranda küçültülmesi ile çizilmiş fakat ağacın üzerindeki kuş bu oranlamada diğer nesnelere göre daha büyük çizilmişken, yanardağın eteklerinde duran insanlardan biri de daha küçük çizilmiştir. Bitki kökleri birçok kez kullanılarak tekrarı sağlanmış.

Yorumlama ve Yargı

Bu sanat yapıtı başarılı bir yapıt olmuş bence. Bu sanat yapıtına baktığımda bazen iç dünyama çekilip yaşadığım olayları analiz etme, düşünme yaşantımdaki kötülükleri görebildiğim kadar iyilikleri de görmem gerektiğine ve bunları sanatçının duru bir suya resmetmesi gibi duru bir şekilde yargılamadan önüme alıp değerlendirme hissi uyandırıyor. Bu sanat yapıtını evimde kendi özel alanıma koymak ve düşünmek ve kendimi analiz etmek istediğim zamanlarda izlemeyi tercih ederim. Müzeye koymaya değer bir eser olduğunu düşünüyorum çünkü insanların birbirlerini anlama duygularının gelişmesi için harika bir mesaj veriyor. Aslında günlük hayatta karşı karşıya kaldığımız kişilerin ardında nasıl bir yaşantılarının olabileceğini çoğu zaman unutup onları yargılayabiliyoruz. Bu resim sanki beni görün anlayın psikolojimi anlayın dermişçesine insanlara sesleniyor. Kendimi ifade konusunda bir tık geri planda kaldığım için bunu en güzel yazıya dökerek yapıyorum ama kendimi ifade edemediğim konuları resimle ifade etmeyi çok isterdim ve bu nedenle bu tarz bir eser yapmaktan zevk alırdım diye düşünüyorum. Çizgiler keskin olmayıp sürrealist resimlerdeki gibi akıcı bir şekilde çizilmiş olup bu bana rahatlığı plansızlığı ve hayatın akıcılığını yansıtır.

Melisa öğretmenin eser inceleme ödevi için seçmiş olduğu eser Frida Kahlo'nun "Su Bana Ne Verdi" tablosudur. Katılımcı bu ödevde eser inceleme basamaklarını detaylı şekilde ele alarak eserin analizini yapmıştır fakat eser analizi basamaklarından betimleme ve çözümleme aşamasında kaynaklardan biraz yardım aldığını belirtmiştir. Yorumlama

ve yargı aşamasında, katılımcının empati, bilinçaltı ve duygular konularına vurgu yaptığı görülmektedir. Katılımcının sanatçı ile duygusal bir bağ kurduğu, sanatçının üslubu ile kendi duygularını özdeşleştirdiği gözlemlenmektedir. Melisa öğretmen kendi hayatında da duygu ve düşüncelerini ifade edebilmek amacıyla resim tekniklerini kullanmak istediğini ifade etmiştir.

Araştırmanın üçüncü aşamasında, araştırma sorularından “Sanat etkinlikleri ile öğretmenlerin kendi branşlarına yönelik nasıl katkı sağlanabilir?” sorusuna yanıt aranmaya çalışılmıştır. Bu soruya yönelik bulgular Tablo 4.9 da verilmiştir. Buna yönelik olarak araştırma sürecinin başından itibaren yapılan sunumlar ve sanatsal etkinliklerin devamında odak grup görüşmesi yapılmıştır. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanan görüşme soruları katılımcılara yöneltilerek, sanat eğitimi sürecindeki sanatsal edinimleri, duygu ve düşünceleri tespit etmek amaçlanmıştır. Odak grup görüşmesinde katılımcıların ilgi ve tutumları gözlemlenmiş, tüm veriler analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 4.9. Öğretmenler sanat etkinliklerini kendi ders öğretim süreçlerinde nasıl işe koşabilirler sorusuna yönelik öğretmen görüşleri

Öğretmenlerin sanat etkinliklerini kendi ders öğretim süreçlerinde işe koşma şekilleri
Fen Bilimleri kazanımlarında soyut kavramlar içeren bilgiler öğrencilerin yaş düzeyine uygun olarak somutlaştırılabilir.
Fen bilimleri dersinde iskelet sistemini görseller üzerinden anlatıyorum.
Matematik dersinde konuları tahtada resimler çizerek anlatıyorum.
Matematik dersinde nokta, çizgi, çember gibi tasarım ilke ve elemanlarını bolca kullanıyorum.
İngilizce dersinde renkler konusunda kullanabilirim.
İngilizce dersinde sebze ve meyveler konusunu sanat eserleri üzerinden anlatabilirim.
İngilizce dersinde konuşma aktivitelerinde sanat eseri incelemesi yaptırabilirim.
Psikolojik ve sanatsal temsillerin birlikte işe koşularak rehberlik sürecinin yapılandırılması.
Psikolojik danışmanlıklarında renk, şekil ve biçimleri, sanat eserlerini öğrencilerin duygularını ortaya çıkarmak amacıyla kullanabilirim.
Psikolojik danışmanlıklarında öğrencilerin benlik algısını gözlemlmek amacıyla sanat eserlerini yorumlatabilirim.

Psikolojik danışmanlıklarında öğrencilerin benlik algısı ve yetersizlik duygusunu açığa çıkarmak için resim çizebilirler.

Psikolojik danışmanlıklarında öğrenciler çizdikleri resimleri yorumlayarak duygularını ifade edebilirler.

Tablo 4.9.'daki "Fen Bilimleri kazanımlarında soyut kavramlar içeren bilgiler öğrencilerin yaş düzeyine uygun olarak somutlaştırılabilir." Görüşüne ilişkin olarak Berna öğretmen şunları ifade etmiştir:

Bir model tasarlatıyoruz. Renkleri yok normalde saydam bir rengi var organellerin ama orada renk uyumunu zıtlıklarını hani onu ön plana çıkartıyoruz. Çünkü daha kalıcı öğrenmeler sağlanması için mesela bizim Fende kavramların çoğu soyut kavram kalıyor hani görmediğimiz için ama ne yapıyoruz biz onu bir şekilde somutlaştırıyoruz (OGG, 09.04.2021).

Tablo 4.9.'daki "İngilizce dersinde renkler konusunda kullanabilirim.", "İngilizce dersinde sebze ve meyveler konusunu sanat eserleri üzerinden anlatabilirim.", "İngilizce dersinde konuşma aktivitelerinde sanat eseri incelemesi yaptırabilirim." Görüşlerine ilişkin olarak Duygu öğretmen şunları ifade etmiştir:

İngilizce'de bir sürü işte konular var. Renkler konusunda kullanabilirim. Sanat tarihini işte sebze meyveler konusunda kullanabilirim. Direkt açarım mesela çocuklara derim ki burada hangi meyve sebzeyi veriyor? Direkt oradan söylerler. Mesela renklerini sorabilirim. Aynı zamanda da eser analizi yaptırmış olurum. Ayrıca da bunu yaparak İngilizce konuşmalarını sağlamış olurum. Yani İngilizce konuşma dersine konuşma aktivitelerinde çok rahat kullanabilirim (OGG, 09.04.2021).

Tablo 4.9.'daki "Psikolojik danışmanlıklarında renk, şekil ve biçimleri, sanat eserlerini öğrencilerin duygularını ortaya çıkarmak amacıyla kullanabilirim.", "Psikolojik danışmanlıklarında öğrencilerin benlik algısı ve yetersizlik duygusunu açığa çıkarmak için resim çizebilirler.", "Psikolojik danışmanlıklarında öğrencilerin benlik algısını gözlemlemek amacıyla sanat eserlerini yorumlatabilirim.", "Psikolojik danışmanlıklarında öğrenciler çizdikleri resimleri yorumlayarak duygularını ifade edebilirler" görüşlerine ilişkin olarak Sinan öğretmen şunları ifade etmiştir:

Benlik algısı yani sonuçta benlik algısına kişinin kendisiyle ilgili olan düşünceleridir. Hani bir yetersizlik duygusu var genelde çocuklarda bizim öğrencilerde yetersizlik duygusu var. Bu yetersizlik duygusunu gidermeye yönelik ya verirsin dersin ki herkes bir şey çizsin istediği şeyi çizebilir ve çizdiğini yorumlayabilir. Hocam istediği kadar hiçbir şeye

benzememiş olabilir. Ama çizdiği şeye duygu verebilir. Bir kişi kendi çizdiğine duygu verebilir. Çünkü sonuçta kendi duygularını yansıtmıştır. Yani biri yani sadece bir çizgi çizmiş olabilir. Bunun bir nedeni var, bunun bir duygusu var, ya bir şekilde çocuk kendini evde ve okulda ifade edemediği şeyi bir çizgi çizerek duygusunu ifade ettiği için o özgüven oluşur. Kendini ifade etme fırsatı bulmuş olur ya sadece bir çizgi çizerek de bunu yapmış olabilir (OGG, 09.04.2021).

Duygu öğretmen günlüğünde yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesinde bu soruya ilişkin şu ifadeler yer vermiştir:

Bugün 11 sorudan oluşan bir grup görüşmesi yaptık. Günümüz eğitim sistemi, derslerin birbiriyle ilişkisi, görsel sanatlar dersi, sanat tarihi, eser analizi gibi konulara değindik. Özetlemem gerekirse görsel sanatlara eğitimimizde daha çok yer vermenin bizlere ve öğrencilere farklı bakış açıları katacağını ve bu bakış açısının pek çok disiplinlerde fark yaratacağını düşünüyorum. Öğretmen arkadaşlarım da böyle düşündüklerini belirtti ve özellikle bu tez çalışmasından sonra alanlarımızda daha çok sanata yer vermemiz gerektiğine karar verdik. Önceki haftaların ve sunumların hem birey olarak hem öğretmen olarak bizlere çok şey kattıklarını konuştuk. Mesela artık bir sanat eserine sadece bir fotoğrafa bakıyor gibi bakmıyoruz ☺ Bu haftadan ve sorulardan aşırı keyif aldım (KG, 19.03.2021).

Araştırmanın alt amaç sorularından “Öğretmenler sanat etkinliklerini kendi ders öğretim süreçlerinde nasıl işe koşabilirler?” sorusuna yönelik olarak elde edilen veriler yukarıdaki tabloda incelenmiştir. Katılımcılar portrelerle sanat tarihi sunumu ve sanat eseri inceleme sürecindeki edinimlerini Fen Bilimleri, İngilizce, Matematik ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik derslerinde hangi konu ve kazanımlarda ne tür sınıf içi etkinliklere yer verebilecekleri hakkında görüşlerini bildirmişlerdir. Katılımcılar kendi branşları ile ilgili görüşlerini belirtirken, farklı branştan olan diğer katılımcılar da beyin fırtınası yöntemiyle sınıf içi etkinlikleri geliştirme konusunda birbirlerine katkı sağlamıştır. Odak grup görüşmesi sayesinde farklı branşların kazanımları ve ders içi etkinlikleri hakkında fikir sahibi olma imkânı elde edilmiştir. Katılımcılar kendi derslerinde sanat eğitimi alanlarını birçok kazanım ve etkinlikte kolaylıkla kullanabileceğini belirtmişlerdir. Özellikle İngilizce dersinde sanat eğitimi alanlarının çok fazla kullanılabileceği, yaratıcı yeni etkinliklerin üretilebileceği ortaya çıkmıştır. Katılımcılar daha öncesinde derslerinde kullandıkları etkinlikleri sanat eğitimi alanlarıyla kolaylıkla bağdaştırabilmektedir. Sanat eğitimi odaklı etkinlik sürecinin katılımcıların farkındalık düzeyini arttırması, katılımcıların kendi ders içi etkinliklerinde sanat alanlarını kullanma biçimlerine katkı sağlamıştır. Araştırmacı diğer alanların ders içi

etkinlik ve kazanımları hakkında daha fazla bilgi sahibi olarak, katılımcıların dersleri ile ilgili sanatsal etkinlik üretme süreçlerine olumlu katkı sağlamıştır.

Araştırmanın alt amaç sorularından “Öğretmenler sanat etkinliklerinden ders materyali hazırlamada nasıl yararlanabilirler?” sorusuna yönelik elde edilen verilere ilişkin bulgular Tablo 4.10.’da verilmiştir.

Tablo 4.10. *Öğretmenler sanat etkinliklerinden ders materyali hazırlamada nasıl yararlanabilirler sorusuna yönelik öğretmen görüşleri*

Öğretmenlerin sanat etkinliklerinden ders materyali hazırlamada yararlanma şekilleri
Bir slayt sunumu hazırladığınızda mesela genelde zıt renkler kullanıyoruz.
İngilizcede renklere önem vererek kelime kartları hazırlıyorum.
İngilizcede kelimeler ile renk veya desen eşleştirmesi yaptırabilirim.
İngilizcede öğrencilere konuşma etkinlikleri yaptırabilirim.
İngilizcede öğrencilere kendi African Masklarını yaptırıp maskeli parti yaptırabilirim.
İngilizcede Duygular Ünitesini ünlü sanatçıların portreleri üzerinden tanımlatabilirim.
Matematik dersinde noktalardan çember oluşturdum.
Fen Bilimleri dersinde iskelet sisteminin görsellerini çıktı alıp hareket ettirerek anlatabilirim.
Fen Bilimleri dersinde deneyler yaptırıyorum.
Fen Bilimleri dersinde asit ve baz konusunda mor lahana deneyi yaparak renk değişimlerini gözlemleyebiliriz.
Psikolojik danışmanlıklarında öğrencilere kendilerini ifade etmeleri için resim veya şekiller çizdirebilirim.

Tablo 4.10.’daki “Psikolojik danışmanlıklarında öğrencilere kendilerini ifade etmeleri için resim veya şekiller çizdirebilirim.” Görüşüne ilişkin olarak Sinan öğretmen şunları ifade etmiştir:

Psikolojik olarak bakarsak, bu resim veya geometrik şekiller size ne hissettiriyor? İlk baktığınızda hangisini görüyorsunuz? Sana ne hissettirdi? Mesela öfkesini veya duygusunu bu şekilde anlayabiliriz. Her bir organın bir duygu vermesini sağlayabilirim hani bu ama bunu hangi temelde kullanabilirim? Benlik algısı düşük olan bireylerde yani sonuçta bir fotoğraf bunun bir doğrusu veya yanlışı yok. Herkesin yorumladığı her şey doğrudur, onun doğrusudur ve bu şekilde kendini ifade ettiğinde benlik algısını yükseltmiş olabilir. Kendi

ifade ettiği için benlik algısı yükselebilir. Mesela bir çizim de yapabilir, kendisini de çizebilir. Kendisini nasıl çiziyor mesela, neler kullanıyor çizerken (OGG,09.04.2021)?

Tablo 4.10.'daki "Fen Bilimleri dersinde deneyler yaptırıyorum.", "Fen Bilimleri dersinde asit ve baz konusunda mor lahana deneyi yaparak renk değişimlerini gözlemleyebiliriz." Görüşlerine ilişkin olarak Berna öğretmen şunları ifade etmiştir:

Ben renklerle ilgili bir şey söylemek istiyorum. Bizim pH cetvelimiz var. Asit mi baz mı olduğunu belirlemek için mesela doğal indikatörlerden biri lahana suyu mesela yani lahananın rengi çıkıyor o mor rengi mesela içerisine domates ya da limon damlattığında rengi kırmızı ve pembemsi renk alıyor yani asit olduğunu belirtiyor. Aslında görsel olarak da renk uyumu olarak da hani benim şu an aklıma geldi. Çok önemli aslında direk görselle alakalı bir şey. Deneyi yapıyoruz ya mesela bir gösteri deneyi yaparım, öğrenciler yapmayacak ben yapıyorum mesela. Orada ne vermek istiyorum, sorgulatır mesela çözümlemesini yaptırırım, sonucunda nasıl bir sonuca ulaştık? Yani aslında bütün basamakları o deney düzeneğini yaptıktan sonra öğrencilere sorgulatabilirim. Yani kendi görüşlerini hem kendi fikirlerini mesela en başta şöyle bir şey de olabilir, hani ne bekliyorlar? Hani sonucunu görmeden ne bekliyorlardı mesela sonucunda ne gördüler bunu karşılaştırabilirler. Yorumlama ve yargı kısmında bunu yapabilirler. Mesela betimleme kısmında ne yapılabilir? Bir elektrik devresi yaptıracağım ve neler kullanacağız? Mesela hangi malzemeler kullanılacak, sonucunda neler meydana gelecek? Hani bunun gibi daha çok o dediğim şeyde hani böyle birbirine karıştırmalı mesela kimya alanına giren şeyleri de olabilir mesela sonuçta ne olacak dibe mi çökecek, gaz çıkışı mı olacak? Mesela her yönden aslında gaz çıkması bile görsel yönden onların farklı düşünmesini sağlayacaktır ya da bir çökelti oluşması. Yani ben genelde deney üzerinden o basamakları uygulayabileceğimi düşünüyorum (OGG,09.04.2021).

Tablo 4.10.'daki "İngilizcede renklere önem vererek kelime kartları hazırlıyorum.", "İngilizcede kelimeler ile renk veya desen eşleştirmesi yaptırabilirim.", "İngilizcede öğrencilere konuşma etkinlikleri yaptırabilirim." Görüşlerine ilişkin olarak Duygu öğretmen şunları ifade etmiştir:

İngilizcede şöyle bir kazanım var, hava durumları ve duyguları aynı ünite de veriyor. İşte diyor ki, çocuk duyguları ve hava durumlarını kullanarak kendini ifade eder. Böyle bir kazanım var mesela. Bunu da çok güzel kullanamaz mıyız? Açarım onlara güzel bir örnek ve o sırada tabi ki İngilizce konuşarak betimleme kısmında tabloda ne görüyorsun? Hava durumu nasıl, hava nasıl sonra şeye geçerim, hava durumu sana ne hissettiriyor? Mesela şey var ünite de, yağmurlu havalarda nasıl hissedersin? Çocuk diyor ki, uykulu veya biri diyor ki, mutlu. Böyle şey basit basit örneklerle böyle bir ünite, orada da ona sorabilirim. Bu tablo sana ne hissettirdi? Uykulu mu hissettin? Heyecanlı mı hissettin? Mutlu mu hissettin? Ne olacak? Böylece çocuk hem kelimeler öğrenmiş olacak hem İngilizce konuşmuş olacak hem de aslında eser analizi yapmış olacağız. Bunları o her adımına yargı yorumlama işte

betimleme hepsine uyarlayabiliriz. Direkt bu kazanım geldi aklıma. Bunun gibi bir sürü var (OGG, 09.04.2021).

Tablo 4.10.’daki “İngilizcede öğrencilere kendi African Masklarını yaptırıp maskeli parti yaptırabilirim.”, “İngilizcede Duygular Ünitesini ünlü sanatçıların portreleri üzerinden tanımlatabilirim.” Görüşlerine ilişkin olarak Gökçe öğretmen şunları ifade etmiştir:

Derslerimi işlerken sanatı kullanmam konusunda yaptığımız görüşmeler doğrultusunda bazı fikirler edindim. Örneğin “öğrenciler insanların görünüşleri hakkında konuşabilirler” kazanımı için portrelerden faydalanabilirim.

5. Sınıf İngilizce dersinde 7. ünitemiz Party Time ve bu konuyla ilgili kazanımları sınıfta herkesin kendi African Mask’ını yapıp gerçek bir maskeli parti yaptırarak parti ve davet ifadelerini kullanarak sağlayabilirim.

6. Sınıf öğrencileriyle Emotions (Duygular) ünitesini işlerken portrelerdeki ifadeleri tanımlayabilmelerini isteyebilirim. Örneğin Caravaggio Merisi’nin Medusa’sı, Rembrandt Harmenszoon van Rijn’in Oto-Portresi, Egon Schiele’nin Başı Eğik Otoportresi, Neşe Erdok Nevhiz, Andy Warhol 1967 ya da Chuck Close – Büyük Oto-portre bunun için çok müsait (BG, 14.05.2021).

Ders Etkinlik Planı			
Ders: İngilizce	Kademe: 6. Sınıf	Ünite Adı: 4 Weather and Emotions	Etkinlik Süresi: 40 dakika
Kazandırılmak istenen kazanım: E6.4.SP1. Students will be able to talk about the emotions in a simple way.			
Kazanımda yer alan kelimeler: Happy, unhappy, sad, anxious, moody, sleepy, depressed, nervous, worried, tired, cheerful, scared, excited, angry, cold, hot, surprised, hungry, bored, crying, smiling.			
Kullanılacak portreler: 1. Büyük İskender’in Baş - Lisippos, 2. Caravaggio Merisi - Medusa, 3. Neşe Erdok – Nevhiz 4. Mihri Müşfik – Semra Karamürsel 5. Frida Kahlo – Dikenli Kolye ve Sinek Kuşu 6. Kurt Schwitters: Lasar Markovich Lissitzky 7. Paul Gauguin – Kendi Karikatür Portresi 8. Rembrandt Harmenszoon van Rijn – Oto-portre 9. Paul Cezanne – Otoportre 10. Egon Schiele – Başı eğik otoportre			
Açıklama: Kazanımda öğrencilerin duygular hakkında kolayca konuşabilmeleri amaçlanmaktadır. Bunu hava koşulları yoluyla yapmaktadır ama ben bu kelimeleri onlara öğretmek için aldığım sanat eğitimine istinaden tez eğitimimde en dikkatimi çeken portreleri kullanmak istedim. Öğrenciler akıllı tahtaya yansıtılan portrelerdeki yüz ifadelerine odaklanarak duyguları hakkında konuşacak, tahminler yürütecektir. Bunu yaparken kazanımda yer alan kelimeleri kullanacaktır.			

Görsel 4.16. Gökçe öğretmenin ders materyali tasarımı

Gökçe öğretmen ders materyali hazırlama aşamasını günlüğünde şu şekilde açıklamıştır:

Düşündüğüm etkinlik planını hazırladım. Portreleri de Hanife Hoca’nın gönderdiği Portrelerle Sanat Tarihi slaydından seçtim. Slaytlarda belirgin yüz ifadeleri var ve öğrenciler

kazanım kelimeleriyle bunları anlatabilir. Hazırladığım ders etkinlik planını ve günlüğümü Hanife Hoca'ya gönderiyorum. Güzel bir çalışmaydı; çok şey öğrendim. Kendim zaten resim sanatına ilgi duyarım ve yaklaşık 3 yıl önce DailyArt diye bir uygulama indirmiştım, günlük olarak tüm dünya ressamlarının eserleri bildirim şeklinde geliyor ve açıklama yapılıyor. Her gün takip eder, ilgimi çeken resimleri galerime kaydedirim. ☺ Örneğin Egon Schiele'ı bu şekilde tanıdım ve tez çalışmalarında da karşıma çıktı. Bu sadece bir örnek (KG, 11.04.2021).

Ünite: HEALTH (sağlık)

Sınıf: 5

Konu: body parts

Kazanım: öğrenci vücudun bölümlerini tanıır, renkleri bilir ve okuduğunu anlayabilir

Çalışmanın amacı: Öğrenci okuduğunu anlayıp tasarım ile elemanlarını kullanarak çizim yapacak

Öğrenci renkleri ve vücudun bölümlerini tanıyacak

Süreç: Öğretmen öğrencilere Moko, Dodo ve Peko adlı karakterlerin dış görünüşünü anlatan kısa paragraflar verir.

Öğrenciler paragrafı anlayıp karakterleri çizime aktarır.

Örnek:

Moko is a red and white monster. He has three long ears and two big round eyes. He has two feet. He has a pink dotted tie. He loves music and dancing.

Dodo is orange. He has one big head, two ears and six arms. Three of them are green, three of them are blue. He doesn't have any feet or legs.

Peko is a purple and yellow monster. He has a big square head, four arms and two little feet. He has three big eyes. He has a striped dress.

Görsel 4.17. Duygu öğretmenin ders materyali tasarımı 1

Ünite : Biography

Sınıf: 7

Kazanım: Öğrenci geçmiş olaylar hakkında kısa bir paragraf yazar. (sts will be able to write a short smple text about past events)

Süreç : Öğretmen öğrencileri gruplara ayırır ve gruplara birer otoportre örneği verir.

Öğrencilerden otoportreyi incelemelerini ve sanatçının biyografisini yazmasını ister (childhood, education, family, works başlıkları halinde)

Paragrafın sonunda otoportre hakkında duygu düşüncelerini eklemelerini ister.

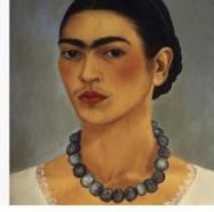
Amaç: Öğrenci biyografi kullanarak geçmiş zamanda cümle kurup paragraf yazacak

Öğrenci geçmiş zaman ile birlikte sanat eğitimi alacak

Öğrenci duygu düşünlerini ifade etme yeteneğini geliştirecek.

Örnek:

Frida Kahlo was born on July 6, 1907. She was born in Mexico. She had polio that left her disabled when she wa 6 years old.....

Pablo Picasso was born on..... His famous works were "guernica", "girl before a mirror". He died in 1973.

Görsel 4.18. Duygu öğretmenin ders materyali tasarımı 2

Duygu öğretmen ders materyali hazırlama aşamasını günlüğünde şu şekilde açıklamıştır:

Bu hafta tüm öğrendiklerimizi bir hatırlayalım dedik. Neler öğrendik, neler düşündük, neler hissettik? Bu öğrendiklerimizi alanımızda nasıl kullanabiliriz? Ve beni en zorlayan soru da bu oldu. Alanımda nasıl kullanabilirim? Başlarda çokça fikir geliyordu ama şimdi bulamıyorum. Hep beraber bulmaya çalıştık. İngilizce, Fen, Matematik, Rehberlik alanlarında neler yapılabilir? Nasıl sanat eserlerini, tasarım elemanlarını ya da ilkelerini bu derslere entegre ederiz? Bunları tartıştık. Fen Bilimleri için gezegenler, asit-baz, Matematikte açılar, geometrik şekiller gibi konularda kullanabileceğimizi düşündük. Gelelim benim alanıma "İngilizce". Birkaç fikrim var:

- “biography” ünitesinde bir portre kullanabilirim. Öğrencilerimi gruplara ayırır her gruba bir portre veririm. Onlar da portreyi araştırır. Sanatçını biyografisini anlatabilir. Anlatırken sanatçının ünite kazanımında geçtiği gibi “childhood” “education” “family” and “works” başlıklarına yer verir. En son da portre hakkında kendi fikirlerini söyler.
- “body parts” konusu için oku-anla-çiz etkinliği yapabiliriz. Öğrencilere bir paragraf verilir ve anlatılan karakterin çizilmesi istenir. Burada ise tasarım ilke elemanlarını kullanmış olacağım.
- “planet poster” etkinliği. Öğrenciler gezegenler posterini hazırlar ve gezegenleri anlatan “comparative” cümleleri kurar (KG, 10.04.2021).

ÜNİTE: MADDE VE ENDÜSTRİ(3. ÜNİTE)

KONU: FİZİKSEL VE KİMYASAL DEĞİŞİMLER

KAZANIM: Fiziksel ve kimyasal değişim arasındaki farkları, çeşitli olayları gözlemleyerek açıklar.

ÇALIŞMANIN AMACI: Fen bilimleri ve sanatı bütünleştirip konuya farklı bir bakış açısı kazandırmak. Konuyu disiplinler arası işleyerek somutlaştırıp kalıcılığı sağlamaktır.

KULLANILAN MALZEMELER: Kağıt

Havuç

Rende

Mum

Kibrit (öğretmen kontrolünde)

SÜRECİN İŞLEYİŞİ:

- Fiziksel ve kimyasal değişimlerin farklarını anlayabilmek için çeşitli maddeler ya da organik maddeler üzerinde değişimlerini fark ederek hangi değişim olduğuna karar vermek.

FİZİKSEL DEĞİŞİM: Maddenin sadece dış görünüşünde meydana gelen değişimlerdir.

- Renkli kağıtları kullanarak origami sanatını birleştirerek temel tasarım öğelerinden faydalanarak fiziksel değişimi açıklamak.
- Öğrencilerden kağıtlar ile farklı şekiller (uçak, gemi, hayvanlar) yapmalarını sağlamak. Şekiller yapılıncı kağıdın madde olarak kağıt olduğu sadece dış görünüş olarak değiştiği fark edilir. Buradan da tasarım elemanlarına vurgu yapılır biçim olarak değiştiği, birlik olarak materyalin farklı bir forma dönüşmesi meydana gelmiştir.

•

- Diğer etkinlik ise kağıdın yırtılmasında ise kağıdın birliğinin değişerek bütünlüğünün bozulmasıdır.

- Havuç etkinliğinde ise havucu rendeleyip küçük parçalara ayrılmasını sağlamak birlik ve biçimin değişmesine vurgu yapılır.

Görsel 4.19. Berna öğretmenin ders materyal tasarımı

KİMYASAL DEĞİŞİM: Maddenin hem iç hem de dış yapısında meydana gelen değişimlerdir.

- Mumun yanması etkinliğini Joseph Beuys'un performans sanatından nasıl insan bedeni ile yağ ve tahtayı bütünleştirdiyse o süreçte buharlaşma gerçekleşmesini gözlemlediye bizde kimyasal değişim örneklerinden yola çıkarak kullandığımız günlük hayattan örneklerin değişim sürecinde maddelerde nasıl değişim meydana geldiği gaz çıkışı, renk değişimi gibi süreçsel olayları gözlemlemek ve fen bilimleri ile sanatı disiplinler arası süreçte birlikte açıklamak.

- **Mum yanarken:** SÜREÇ İÇERİSİNDE BUNLAR GERÇEKLEŞTİĞİ İÇİN TASARIM ELEMANLARINDAN RENK, DOKU, BİÇİM DEĞİŞİKLİĞİ OLUŞTU.

SONUÇ: Fen bilimleri ve sanatı bütünleştirip daha kalıcı öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme ortamı sağlayan ayrıca değişimleri gözlemleyip sonuca ulaşmamızı sağladı.

Görsel 4.19. (Devam) Berna öğretmenin ders materyal tasarımı

Odak grup görüşmesinde ve bireysel görüşmelerde katılımcılara yöneltilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile katılımcıların süreç içerisinde sanatsal farkındalıklarının arttığı, sanat alanını kendi ders etkinliklerine disiplinlerarası yaklaşımı benimseyerek kolaylıkla uygulayabilecekleri gözlemlenmiştir. Görüşme ortamında sorulara verilen cevaplar beyin fırtınası yöntemiyle, katılımcıların kendi aralarında yaratıcı ders etkinlikleri fikirleri üretmesini, birbirlerine önerilerde bulunarak ortaya çıkan yaratıcı fikirlerin geliştirilmesini desteklemiştir. Bu sayede, Matematik, Fen Bilimleri, İngilizce ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik gibi farklı branşlardan olan katılımcılar diğer disiplinlerin kazanımları ve ders içi etkinlikleri hakkında fikir sahibi olmuştur. Katılımcıların kendi ders etkinlik süreçlerinde daha öncesinde farkına varmadıkları alanların desteklenmesi sağlanmıştır. Araştırma sürecinde uygulanan sanatsal etkinliklerin kendi ders etkinliklerine nasıl entegre edilebileceği hakkında yaratıcı fikirler sunmuşlardır. Sanat etkinliklerine dayalı ders materyali hazırlama sürecinde katılımcılar birden fazla etkinlik tasarımı planlamışlardır. Tasarladıkları

etkinlikler katılımcı günlüklerinde de görülmektedir. Araştırma sürecinde katılımcıların sanatsal deneyimleri, grubun dinamik yapısı ve katılımcıların yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri doğrultusunda etkinlik tasarlama süreci oldukça verimli geçmiştir. Etkinlik tasarımlarında en çok materyal üretilen branşların İngilizce ve Fen Bilimleri alanları olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılar Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanında ders materyali üretmekte zorlanmışlardır.

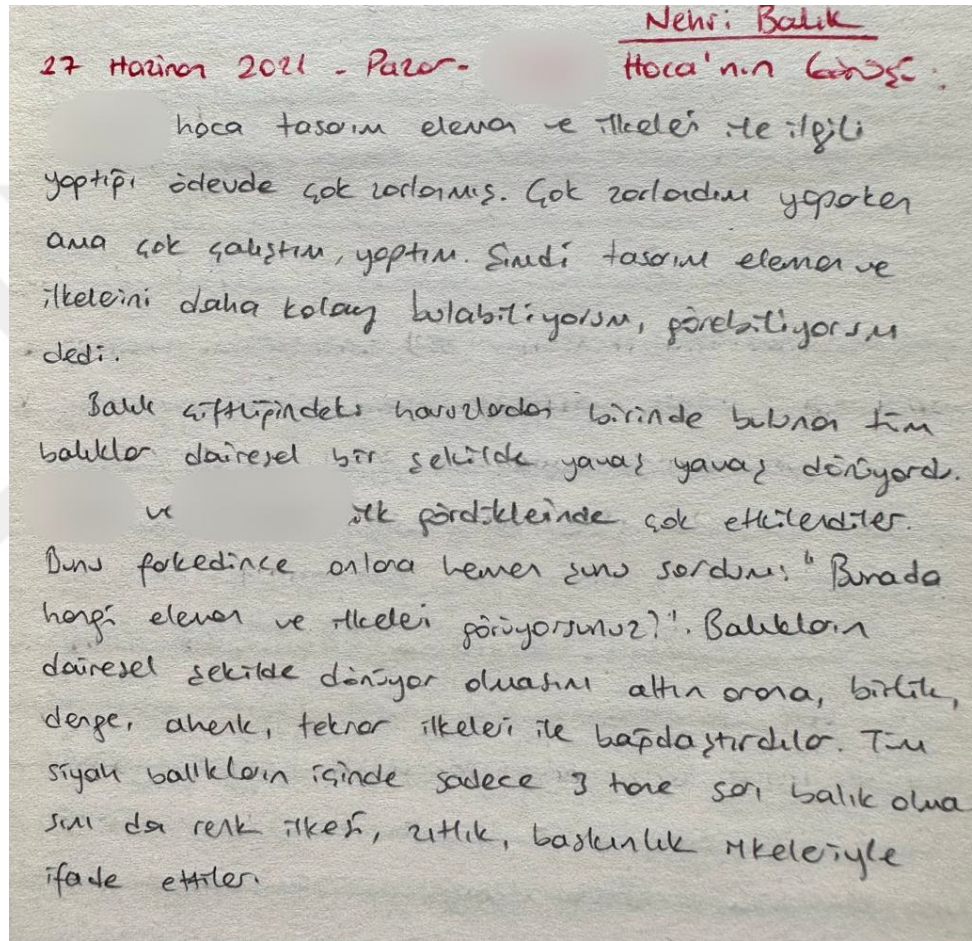
Araştırmanın dördüncü amaç sorusu olan “Öğretmenlerin araştırma sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna bağlı alt amaç sorularından “Öğretmenler ne tür sorunlarla karşılaştılar?” sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 4.11.’de verilmiştir.

Tablo 4.11. Öğretmenler ne tür sorunlarla karşılaştılar sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri

Öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar
Tasarım ilke ve elemanlarını kavramakta ve günlük hayatta nerelerde ne şekilde karşılaştığımızı analiz etme konusunda zorlandık.
Konu ile ilgili yaptığımız fotoğraf çekme etkinliğinde amaca uygun fotoğrafları çekerken kararsız kaldık.
“Portrelerle Sanat Tarihi” sunumunda seçilen bazı eserler ile sanat akımlarını bağdaştırmakta zorlandık.
Sanat tarihinde bilindik eserleri değil de portreleri görmek bizi şaşırttı, daha önce hiç karşılaşmamıştık.
Sanat akımlarının özelliklerini tam olarak kavrayamadık.
Sanatsal bir alt yapıya sahip olmadığımız için eserleri anlama ve yorumlama aşamasında eksiklikler oluştu.
Eser seçmekte zorlandık bu yüzden analiz sürecinde internetteki bilgilerden yararlandık.
Çağdaş sanat eserlerinin bir kısmını tam olarak çözümseyemedik.
Çağdaş sanat eserlerinin bazılarını anlamsız buldum.
Sanat etkinlikleri ile kendi ders içi etkinliklerini yaratıcı şekilde ilişkilendirme konusunda zorlandılar.
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanında etkinlik tasarlama sürecinde eksiklikler oluştu.
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanı ile sanat eğitimi alanları kolaylıkla bağdaştırılamadı.
Süreç yönetiminde sıkıntılar oluştu.
Sürenin kısıtlı olması sanat etkinliklerinin derinlemesine kavranmasında sıkıntı oluşturdu.
Sanat eğitimi etkinliklerine katılımı ortak zaman ve mekân ayarlanmasında problemler yaşandı.

Tablo 4.11.’deki “Çağdaş sanat eserlerinin bir kısmını tam olarak çözümseyemedik.”, “Çağdaş sanat eserlerinin bazılarını anlamsız buldum.” Görüşlerine ilişkin olarak Sinan öğretmen şunları ifade etmiştir:

Gerçekten bir resme bakarak farklı bir bakış açısını nasıl geliştirdiğini ben kendim gördüm. Örneğin bu bizim yaptığımız çalışmalarda bir pisuvar çalışması vardı. Ben bu ödevi yapana kadar az önce bahsettiğimiz ödevi yapana kadar ben onun bir sanat olduğunu kabul etmiyordum. Ama bu ödevi yaptıktan sonra gerçekten bir pisuvarın farklı bir yere ters bir şekilde yerleştirerek dedim bir gün bunun bir sanat olabileceğini, birçok insanın hayatında farklı duygulara yani daha doğrusu şöyle söyleyeyim, benim hayatımda olmayan bir nesne ama birçok insanın hayatında var olan bir nesne olduğu için onun geçmişe götürebildiğini görebildim (BG, 14.05.2021).

Görsel 4.20. Araştırmacı günlüğünden detay, "Tasarım ilke ve elamanlarını kavramakta zorlandılar." görüşü

28 Haziran 2021 - Pazartesi

Portrelerle Sanat Tarihi Sunumu:

Farklı dönemlere ait sanat eserleri çok ilgisini çekti. Sunumdaki resimlerin hepsini 116 defa görüntüledim. Sunum çok uzun sürmesine rağmen hoca bariq dilleri gayet ilgilirdi. Dönemleri veya dönemleri belli çok detaylı anlatmadıkları için tam özelliklerini kavrayamadılar ama çok iyi bir fikirde elde ettiler. Ön hazırlık yapma ve sanatsal alanda kendini geliştirmeye konusunda hepsi in eleştiri yaptı kendi katırcı açıları dışındaki eserleri inceleyip, anlamaya çalıştılar. Sunum boyunca hepsi notlar aldı. Sunumda sonra yaptığımız kısa sohbette duygular ve düşüncelerini paylaştılar. Teorik bilgi açısından daha doyurucu bilgi verilebilirdi ama bu sefer sunum daha da uzun sürerdi ve sıkıcı olurdu. Görsel bir fikirde buldular ama açısından bir sunum bir uyarıcı niteliğindeydi. Önceleri dönemleri için yaptığım eser anları çok güzeldi. nin beklentisine göre "Adem'in Tavatı" sahnesi gibi eserler olması gerekirken "kırkı sarıklı adam" anı çok güzeldi.

Görsel 4.21. Araştırmacı günlüğünden detay, "Sanat akımlarının özelliklerini tam olarak kavrayamadık." görüşü

Elde edilen verilere göre katılımcılar sanat etkinlikleri sürecinde karşılaştıkları sorunları detaylı bir şekilde açıklamıştır. Öncesinde sanat alanlarına yönelik herhangi bir bilgiye sahip olunmaması, sanat eğitimi sürecindeki etkinliklerin kavranmasını ve uygulanmasını zorlaştırdığı ifade edilmiştir. Fotoğraf çekme etkinliğinde, tasarım ilke ve elemanlarına uygun çalışmaların üretilmesi, çekilen fotoğrafların hangi ilke ve elemanla eşleştirileceği kararsızlık yaratmıştır. Portrelerle sanat tarihi etkinliğinde, sanat akımlarının bilindik sanat eserleri yerine daha az bilinen portreler üzerinden ele alınması katılımcıları hem şaşırtmış hem de eserlerin temsil ettiği akımların özelliklerini kavramalarında zorluk çekmelerine neden olmuştur. Sürenin kısıtlı olması, sanat akımlarının özelliklerini derinlemesine öğrenilmesini olumsuz etkilemiştir. Sanat eseri analizi çalışmasında katılımcılar ilk defa sanat eserlerinin nasıl incelendiğini öğrendiği için başlangıçta analiz etmekte zorlandıklarını ifade etmiştir. Çağdaş sanat alanlarına yönelik yapılan çalışmalarda, klasik sanat anlayışının ötesinde yeni kavramlar ve sanat pratikleriyle karşılaşan katılımcılar bazı sanat eserlerini olumsuz eleştirmiş ve sanat eseri olamayacağı yönünde görüş bildirmiştir. Daha önce çağdaş sanat eserleriyle karşılaşmadıkları için bu alana yönelik hiç ön bilgiye veya fikre sahip olmadıkları, çağdaş

sanat eserlerinin bir kısmını benimsemediklerini belirtmişlerdir. Sanat eğitimi sürecinde edindikleri bilgiler ve deneyimler ile kendi derslerinde etkinlik oluşturma aşamasında yaratıcı fikirler üretmekte zorlandıkları gözlemlenmiştir. Özellikle Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanı ile ilgili yapılabilecek sanat eğitimi odaklı etkinliklerin sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, sanat eğitimi alanlarının tam anlamıyla kavranabilmesi için sürenin yeterli olmadığı ve katılımcıların sanat etkinliklerini uygulama aşamasında zaman yönetimi konusunda zorlandıkları söylenebilir.

Araştırmanın sonunda katılımcıların sanat eğitimi sürecine yönelik düşüncelerini ve önerilerini tespit etmek amacıyla alt amaç sorularından “Öğretmenlerin bu süreçle ilişkin önerileri nelerdir?” sorusu kapsa elde edilen bulgular Tablo 4.12.’de verilmiştir.

Tablo 4.12. Öğretmenlerin bu süreçle ilişkin önerileri nelerdir sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri

Öğretmenlerin bu süreçle ilişkin önerileri
Çağdaş sanat eserleri daha kolay anlaşılır eserlerden seçilebilirdi.
Biz bu eğitimi üniversitede almalıydık.
Süre daha uzun olsa daha iyi öğrenebilirdik.
Sanatla ilgili çalışmalarımız devam etmeli.
Sanat alanlarını daha çok merak etmeli daha çok araştırmalıyız.
Sanat alanındaki eksikliklerimizi gidermeliyiz.
Kendimi kültürel olarak geliştirip çevreme de bunu yansıtabilirim.

Tablo 4.12’deki “Biz bu eğitimi üniversitede almalıydık.”, “Sanat alanındaki eksikliklerimizi gidermeliyiz.”, “Sanatla ilgili çalışmalarımız devam etmeli.” Görüşlerine ilişkin olarak Duygu öğretmen şunları ifade etmiştir:

Bence biz bu eğitimi üniversitede almalıydık. Çünkü üniversitede düşünsene her hafta ders planı hazırlıyorsun ve bizden istiyorlar ki hazırla her ders planında dinlemeye yönelik de hazırla diyor konuşmaya yönelik de hazırla, oyun da olsun ve oyun herhangi bir oyun değil, bizim kendimiz yaratmamız gerekiyordu. Eğer ki biz üniversitede böyle bir sanat eğitimi almış olsaydık belki o zamanlar çok daha farklı ders planları ortaya çıkacaktı ve şu an onları da kullanırdık. Kullandıkça başka bir versiyonunu başka bir versiyonunu çıkardıkça daha bir sürü ders planımız olurdu elimizde şu anda. Üniversitelerde, özellikle eğitim fakültelerinde her branşta sanat eğitimini kendi branşlarıyla disiplinlerarası olarak öğretilmesine yönelik bir çalışma yapılması önerilebilir. Bunun eğitimini alıyoruz ama uygulamakta zorlanıyoruz. Yani düşünsene öğretmen daha kendisi bilmiyor ki sanat ne demek işte sanat eseri ne demek ya da çağdaş sana ne demek bilmiyor ya da öğretmeni daha bakış açısı yokken nasıl bunu dersine yansıtabilir? Önce bir bakış açısı olsun ki sonrasında dersine yansıtsın. Bizde işte bu

sayede bakış açısı kazanmış olduk. Kesinlikle üniversitede almalıydık yani. Eğer öyle almış olsaydık birçok şey daha farklı olabilirdi. Kayıt altına alacağım senin için tamam yapıyormuşum ama daha çok yapacağım bundan sonra. Çok güzel bir konu seçmişsin. Evet, bence bu kadar güzel geçmesinin sebebi de buydu. Konuya göre hepimizin konuşabileceği hepimizin ortak karar verebileceği şeyler çıktı ve biz de gerçekten çok şey öğrendik. Bundan sonra da yine paylaşımlarımız devam etsin (BG, 14.05.2021).

Tablo 4.12.'deki "Sanat alanlarını daha çok merak etmeli daha çok araştırmalıyız.", "Kendimi kültürel olarak geliştirip çevreme de bunu yansıtabilirim." Görüşlerine ilişkin olarak Melisa öğretmen şunları ifade etmiştir:

Bir kere takım arkadaşlarımla beraber bakıyorum, mesela Sinan hocanın daha çok bu konuda bilgi sahibi olduğunu gördüm. Atıyorum işte sen şundan bahsettin Sinan Hoca evet ben bunları biliyorum şu müzeyi gezme fırsatım oldu deyince bende bir kere böyle bir his oluştu ya gerçekten insanlar ne kadar güzel merak etmişler, zamanında bunu yapmışlar, ben niye yapmamışım? Bende bir farkındalık oluştu. Daha sonra işte resim yorumladığımızda ya böyle de düşünebiliyormuş artık demeye başladım ya da işte genel kültür konusunda kendimi daha çok geliştirebileceğimi düşündüm. Zaten resmi seviyorum çizmeyi seviyorum, boyamayı seviyorum. Daha çok bu alana ilgim arttı. Daha çok farklı çalışmalar yapmayı düşündüm ve en önemlisi bunu derslerime de yansıtabileceğimi fark ettim. Ama en çok takım arkadaşlarımla yaptığım bu toplantılar, senin bize verdiğin bilgiler konusunda bende daha çok merak duygusu uyandı. Yani işte bazıları çok iyi bilgi sahibi iken işte orayı gezmiş anlatıyordu, müzelerden daha çok bahsetmiştiniz ya da bazı sanatçılardan bahsetmiştiniz. Mesela ben onları bilmiyordum, hemen not aldım. Mesela bu tarz konularda bana gerçekten çok şey sağladı. Merak duygusu uyandırdı, farkındalık uyandırdı. Hatta ben bile işte dedim ki, ya bende böyle bilgi sahibi olup bende başkalarına aktarabilirim. Bunu yaygınlaştırabilirim diye düşündüm. Disiplinlerarası çalışmayı üniversiteden beri sürekli formalite olarak biliyoruz. Ama hiç uygulayamamıştık. Yani ilk defa bu tezle ilgili sanki ya tabi ki mesela ders anlatırken işte vurgu yapıyorduk işte şu aslında bunun siz fen dersinde de gördünüz. Mesela geçen gün bir cebirsel ifadelerde dağılma işlemini yaparken çocuklar demişlerdi ki; hocam bu fen dersindeki kalıtım çaprazlamalarına çok benziyor. Mesela çocuklar bunları kendileri keşfetmişlerdi. Aynı şekilde bu bizde de böyle bir şey oldu. Sanatı matematiğe nasıl bağdaştırabilirim bunu öğrendim. Bir de hani dedim ya genel kültürüm daha da çok arttı. Şimdi ben eskiden olsa resimlerle ilgili bir sayfa olsa çok inceleyemedim ama şu an senin önerdiğin sayfalar vardı ya da ben daha çok ilgimi çeken bir şey olduğunda o sayfaları beğeniyorum, karşıma bir resim çıktığında ben bunu matematiğe nasıl uyarlayabilirim diye düşünüyorum. Gerçekten büyük bir farkındalık oluştu. Benim için çok büyük bir zevkti. Yani bazen ödevleri yetiştiremeyeceğim diye kaygı duyuyordum, bunun stresi vardı. Hani seni zor durumda bırakmamak adına belki çok geciktirdiğim ödevler de vardı kusura bakma ama vakit ayıramadığım için yani. Ama çok zevk alarak yaptım her şeyi,

her aşaması çok zevkliydi benim için. İlk başta çağdaş sanat akımlarında bir kalmıştım ama sonradan o da oturdu. Gerçekten güzel benim için bana farkındalık yaratan bir çalışmaydı (BG, 14.05.2021).

Tablo 4.12.'de elde edilen veriler ve yapılan görüşmeler sonucunda katılımcıların, sanat etkinlikleri süreci hakkında öneriler verdikleri, kendi sanatsal birikimleri ve farkındalık düzeyleri ile ilgili öz eleştiri yaptıkları ve kendi branşlarının içeriklerinin düzenlenmesi hakkında fikir belirttikleri görülmektedir. Sanat tarihi ve çağdaş sanat alanında yapılan etkinliklerde seçilen eserlerin daha kolay anlaşılır eserlerden seçilmesinin anlaşılabilirlik açısından daha iyi olabileceği önerilmiştir. Sürecin kısa olmasının öğrenmeyi olumsuz etkilediği öne sürülmüş, sanat eğitimi alanına yönelik etkinlikler ile ilgili paylaşımların devam etmesi talep edilmiştir. Sanat alanları hakkında daha fazla bilgi edinmek ve kendilerini bu alanda geliştirmek için çaba sarf edeceklerini, bunun için gerekli olan farkındalığa sanat etkinlikleri süreci sayesinde ulaştıklarını ifade etmişlerdir. Sanat alanları hakkında daha önceden bu farkındalığa sahip olmadıkları, hiç merak etmedikleri, dikkatlerini çekmediği için eksiklik hissettikleri yönünde bir öz eleştiri yapmışlardır. Ders içi etkinliklerinde artık farkındalıkla sanat alanlarını kullanabileceklerini, bu sayede daha fazla etkinlik üretebileceklerini fark etmişlerdir. Sanat eğitimi derslerinin eğitim fakültelerindeki tüm bölümlerde okutulmasını önermişlerdir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile elde edilen bulgular ve yorumların irdelenmesiyle elde edilen sonuçlara, sonuçların tartışılmasına ve ileride yapılabilecek benzer araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Araştırmada farklı disiplinlerdeki öğretmenlere sanat eğitimi alanlarından tasarım ilke ve elemanları, sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve çağdaş sanat ile ilgili etkinlik odaklı eğitimler uygulanmıştır. Her sanat alanı ile ilgili verilen eğitimlerden sonra, konu alanı ile bağlantılı etkinlikler düzenlenmiştir. Tasarım ilke ve elemanları ile ilgili uygulanan eğitimden sonra katılımcılar öğrendikleri kavramları yakın çevrelerinde ve yaşadıkları bölgede fotoğraf çekme etkinliği düzenleyerek pekiştirmiştir. Sanat tarihi alanına yönelik olarak “Portrelerle Sanat Tarihi” sunumu yapılmış ve katılımcılara sanat eserlerini analiz etme süreci hakkında etkinlik düzenlenmiştir. Bu etkinliğin ardından her katılımcı sanat tarihi alanından bir eser seçip incelemesini yapmıştır. Çağdaş sanat alanına yönelik farkındalık oluşturmak ve sanat alanına bütüncül bir bakış açısı oluşturabilmeleri için araştırmacı son sanat etkinliğini gerçekleştirmiştir. Tüm bu sanat etkinlikleri sonrasında katılımcılar kendi derslerinin kazanımlarına uygun olarak etkinlik planları hazırlamıştır. Araştırmanın sonuçları, sanat etkinlikleri odaklı mentorluk yaklaşımıyla farklı disiplinlerdeki öğretmenlerin mesleki gelişimlerine nasıl katkı sağlanabileceğini ortaya koymaya çalışan araştırma amaç sorularına yönelik ele edilen veriler üzerinden ortaya konulmuştur.

Sanat eğitimi odaklı etkinliklerin uygulama süreci hakkında hazırlanan haftalık planlama araştırmacı tarafından katılımcılara açıklanmıştır. Her hafta düzenlenecek sanat etkinlikleri konusu ve etkinlikler hakkında önceden bilgi verilmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen sanat alanları ile ilgili sunumlar hazırlanarak eğitimler düzenlenmiştir.

Araştırmacı tasarım ilke ve elemanları ile ilgili hazırladığı sunumu katılımcılara anlatmıştır. Katılımcıların konuyu daha kolay ve iyi kavramaları amacıyla günlük hayattan ve yakın çevreden örnekler verilmiştir. Verilen bu örnekler, katılımcıların günlük hayatlarında ve ders içi etkinliklerindeki uygulamalarında sanat alanlarına yönelik olumlu bakış açısı ve farkındalık kazanma yönünden temel oluşturmuştur. Bu etkinliğin

devamında uygulanan fotoğraf çekme çalışması katılımcıların konuyu daha iyi kavramasını ve çevrelerini yeniden gözlemleme imkânı elde etmesini sağlamıştır.

“Portrelerle Sanat Tarihi” etkinliği için hazırlanan sunum araştırmacı tarafından katılımcılara aktarılmıştır. Sunumda ele alınan sanat eserleri araştırmacının rehberliğinde katılımcılar tarafından incelenmiştir. Eserlerin incelenmesi aşamasında, sanat eseri analizi basamakları olan betimleme, çözümleme, yorum ve yargı hakkında bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda sanat eserlerini inceleme ve analiz etme sürecini daha iyi kavramak amacıyla eserler üzerinden örnek çalışmalar yapılmıştır. Çalışmanın devamında katılımcılardan bireysel olarak istedikleri bir sanat eserini seçmesini ve eser inceleme basamaklarına uygun olarak eserin analizini yapmaları istenmiştir. Bu süreç, katılımcıların sanat eğitimi odaklı etkinlikler aracılığı ile sanatsal farkındalık kazanmalarını ve kültürel bakış açılarının zenginleşmeye başlamasını sağlamıştır.

Çağdaş sanat alanları hakkında katılımcıların ön bilgileri yoklanmıştır. Sonrasında konu ile ilgili hazırlanan sunum katılımcılara aktarılmıştır. Sunum esnasında sanatçıların bakış açıları ve eserlerin yapılış amaçları açıklanmıştır. Tüm etkinlikler tamamlandıktan sonra katılımcılar kendi branşları ile ilgili ders içi etkinlik hazırlama sürecine geçmiştir.

Araştırmada uygulanan tüm sanat etkinlikleri ile farklı branşlardaki öğretmenlerin kendi derslerinde sanat alanlarını nasıl kullanabilecekleri ile ilgili bir alt yapı oluşturulmuş, sanat alanlarına yönelik farkındalık kazanmaya başladıkları gözlenmiştir. Mentorluk yaklaşımının katkısı ve katılımcı grubun etkileşimi sonucunda, ders içi etkinliklerinde, derslerin amaçlarına hizmet edebilecek, sanat alanlarını içeren etkinlikler düzenlenebildiği görülmüştür.

“Farklı Disiplinlerdeki Öğretmenlerin Mesleki Gelişiminde Sanat Etkinlikleri Odaklı Mentorluk Yaklaşımı”, isimli bu araştırmanın sonucunda; öğretmenlerin katıldıkları sanatsal etkinlikler sayesinde bireysel olarak sanatsal ve estetik bir bakış açısı oluşturmada deneyim kazandıkları, bu deneyimlerini günlük hayatlarına yansıtabildikleri; sanat temelli kültürlenme süreçlerini yakın çevrelerine yansıtabildikleri; sanat eğitimi deneyimlerini kendi branşlarına ilişkin öğretme- öğrenme süreçlerine dâhil edebildikleri, ders materyali tasarımlarında kullanabildikleri ve karşılaştıkları bazı eğitim problemlerinde yaratıcı çözümler bulmada sanat eğitimi deneyimlerinden yararlanabildikleri gözlemlenmiştir.

Kısacası, bu araştırmayla farklı branşlardaki öğretmenlerin sanat etkinlikleri sürecini deneyimlemeleriyle beraber sanatsal deneyimlerine bağlı olarak bireysel, sosyal, kültürel ve mesleki gelişimlerine yani öğretmenlik becerilerinin gelişimine katkı sağladığı görülmüştür.

Araştırma sürecinde katılımcıların ilgileri ve talebi doğrultusunda araştırmacı tarafından sosyal medya araçlarından Instagram üzerinde bir sanat grubu oluşturulmuştur. Bu grupta sanat alanları hakkında bilgi, haber, sergi ve müzelerin sanat programları gibi paylaşımların yapılması amaçlanmıştır. Bu sayede katılımcıların sanatsal bilgi ve kültürlenme süreci sadece araştırma süreci ile sınırlı kalmamış, bireysel ve mesleki gelişimlerini desteklemeye devam etmiştir.

Araştırmacının tez çalışmasını yürüttüğü süreçte görev yaptığı okul ortamında bu araştırmanın öğretmenler odasında diğer öğretmenler tarafından da ilgi çektiği görülmüştür. Diğer branşlardaki öğretmenler ve araştırmanın katılımcıları arasında araştırmanın konusu ve sanat alanları hakkında sohbet ortamının oluştuğu, diğer öğretmenlerin de sanat alanlarına yönelik olumlu tutum sergilemeye başladıkları gözlemlenmiştir. Araştırmanın okul ortamında etki alanının yaygınlaşması ile birlikte sanat alanlarına ve Görsel Sanatlar dersine olan bakış açısı değişmeye başlamış ve bu alanlara verilen önem artmıştır. Ayrıca okul genelinde yapılan deneme sınavlarında özellikle Türkçe dersi paragraf sorularında, Fen bilimleri ve İngilizce alanında sorulan sorularda Görsel Sanatlar dersini kapsayan soruların sıklıkla çıkmaya başlaması eğitim-öğretim ortamında sanat alanlarının önemine dikkat çekmiş ve sanat alanlarına yönelik farkındalık oluşmaya başlamıştır.

5.2. Tartışma

Farklı branşlardaki öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde sanat eğitimi odaklı etkinliklerin uygulandığı bu araştırma toplam üç etkinlikten oluşmaktadır. Üç etkinliğin uygulama süreci temel olarak araştırmacı tarafından yapılan sanat alanlarına yönelik sunumlar, grup tartışmaları, etkinliğin uygulanması ve sanat çalışmaları sonucu oluşturulan ürünlerden oluşmaktadır. Yapılan çalışmalarda araştırmacı tarafından katılımcılar düşünmeye, merak etmeye, yaratıcı fikirler üretmeye, sürece aktif katılmaya, farklı ders içi etkinlikler oluşturmaya yönlendirilmiştir. Bu yönlendirmelerin

katılımcıların düşüncelerine yön verecek bir biçimde değil, onların düşüncelerini farklı açılardan değerlendirmelerini sağlayacak biçimde olmasına dikkat edilmiştir.

Araştırmanın tüm etkinliklerine ve çalışmalara katılımcıların düzenli bir biçimde katılmadıkları görülmüştür. Araştırma sürecinde verilen tüm sanat alanları katılımcılar tarafından merak ve ilgiyle karşılanmıştır. Katılımcılar sürece yönelik görüşlerini ve sanat eserleri hakkındaki yorumlarını sıklıkla birbirleriyle paylaşmıştır. Sanat etkinlikleri uygulama sürecinde edindikleri deneyimleri ve kazandıkları farklı bakış açılarını grup içerisinde ifade etmişlerdir. Mesleki ve bireysel gelişimlerinde sanat alanlarının eksiklikleri hakkında öz eleştiri yapmışlardır. Çağdaş sanat alanları ile ilgili gösterilen eserleri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirdikleri görülmüştür. Katılımcıların süreç içerisinde edindikleri bilgileri kendi ders etkinliklerine uygulama aşamasında başlangıçta eksiklikler görülse de sürecin sonunda konunun daha iyi kavrandığı ve verimli çalışmaların ortaya çıktığı gözlenmiştir. Sanat alanlarının derinlemesine incelenip özümsemesi için sanatsal bir alt yapıya sahip olmak son derece önemlidir. Sanatsal ve kültürel gelişim sürecinin zamana yayılarak birikimli bir şekilde ilerlemesi ve süreçte sanat alanlarında uzman kişilerle etkileşim halinde olmak gelişimi olumlu etkileyen faktörlerdendir. Bu gelişim sürecinde sanat alanlarını daha iyi kavramak ve anlamak için sanat tarihi alanını incelemek, güncel sanat çalışmalarını yakından takip etmek, müze ve resim galerilerini ziyaret etmek büyük katkı sağlayacaktır.

Bir sanat galerisini veya müzeyi ziyaret ettiğimizde sanat eserlerine bakarak zaman geçirir ve bir “fayda” beklentisine kapılırız. Başka bir deyişle, sanat eserlerine sadece keyiften daha fazlasını elde etmek için bakarız. Bunu, sanatta anlam aramak olarak düşünebiliriz ki bu, estetik etkiden belli bir konuda bilgi edinmeye kadar değişiklik gösterebilir. Fakat bir sanat eseriyle izleyici arasındaki karşılaşma her zaman doğrudan değildir. Sanat eserleri genellikle talepkârdır; izleyicinin, çeşitli iletişim biçimlerini içeren ve görsel gelenekler hakkında bilgi sahibi olmayı gerektiren sözsüz bir anlaşmaya katılmasını bekler. Genellikle bunu doğalcı resimler gibi geleneksel sanat türleriyle daha rahat yapabiliriz; onların bizden beklentileri daha azdır çünkü içeriği ve biçimi hemen algılayabiliriz. Fakat soyut bir “konu” veya performans, arazi sanatı (land art) veya enstalasyon (yerleştirme) gibi çağdaş biçimlerle karşılaştığımızda o kadar rahat olamayız; bunlar daha az tanındıkları ve dolayısıyla daha talepkârdırlar. Çağdaş sanat hem biçim hem de konu açısından çoğunlukla alışılmadık olduğu için bu türdeki eserleri zorlayıcı buluruz (Whitham & Pooke, 2013).

Öğretmenlerin derslerini disiplinlerarası yaklaşımla ele alması öğrencilerin ilgisini çekmekte, öğrenim ortamını zenginleştirmektedir. Yapılan alanyazın taraması sonucunda

Delier'in (2005) "Sanat Eğitiminde Disiplinlerarası Yaklaşımlar" adlı yüksek lisans tez çalışmasına ulaşılmıştır. Delier'in (2005) araştırması ortaokulda İngilizce ve Resim-İş derslerine katılan öğrencileri kapsamaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, sanat alanları ile uygulanan etkinlikler ortaokul İngilizce ve Resim-İş derslerinde öğrencilerin derse olan ilgi ve başarısını arttırmıştır. Buna göre farklı branşlardaki ders içeriklerinin sanat alanları ile zenginleştirilmesinin önemli olduğu gözlemlenmiştir. Delier'in araştırmasının kapsamını öğrenciler oluştururken, bu araştırma öğrenme- öğretme sürecinin diğer önemli bir aktörü olan öğretmenlere yönelik yapılmıştır. Ayrıca bu araştırma sadece İngilizce branşını değil, Fen Bilimleri, Matematik, İngilizce ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik branşlarını kapsamaktadır. Bu kapsamda yapılan bir araştırmanın olmaması nedeniyle diğer araştırmalardan farklıdır ve alana daha fazla katkı sağladığı düşünülmektedir. Her iki araştırmanın sonucunda da uygulanan sanat etkinliklerinin araştırma sürecine olumlu katkı sağladığı görülmektedir.

Disiplinlerarası yaklaşımın Görsel Sanatlar dersi etkinliklerini de zenginleştireceği, öğrencilerde tüm derslerin birbiriyle bağlantısının olduğunu fark edecekleri bir ortamın oluşması eğitim ortamlarında son derece önemlidir. Bu bağlamda alanyazın incelemeleri sonucunda Yarımca'nın (2010) gerçekleştirdiği "İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersinde Disiplinlerarası Yaklaşım Dayalı Uygulamalar" konulu doktora tezine ulaşılmıştır. Araştırmanın kapsamını ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde farklı derslerin temaları Görsel Sanatlar dersinde uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, farklı disiplinlerden alınan temaların ortaokul Görsel Sanatlar dersi etkinliklerini zenginleştirdiği, öğrencilerin daha çok ilgisini çektiği ve etkinlikleri eğlenceli buldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Buna göre, eğitim-öğretim ortamlarında disiplinlerarası yaklaşımın benimsenmesi, öğrencilerin derslere karşı ilgi, motivasyon ve başarısını arttırmaktadır.

Disiplinlerarası yaklaşıma yönelik olarak yapılan bu iki araştırmanın da odak noktasını öğrenciler oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini ise öğrenme-öğretme sürecinin diğer önemli katılımcısı olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaların uygulama süreçleri ve sanat alanlarına yönelik uygulanan içeriklerin de farklı olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, uygulanan sanat etkinlikleri hem öğrencilerin başarısını hem de öğretmenlerin mesleki ve kültürel gelişimlerini olumlu

etkilemiştir. Bu çalışma literatürde bu yönde çalışılmış bir araştırmanın olmaması nedeniye diğer araştırmalardan farklıdır.

Farklı branşlardaki öğretmenlerin akademik eğitimlerinde ve mesleki hayatlarında sanat alanlarına yönelik herhangi bir eğitim sürecine dahil olmadıkları ya da sınırlı bir eğitim aldıkları düşünülerek araştırmacı tarafından farklı branşlardaki öğretmenlere sanat alanları üzerine mentorluk uygulamaları yapılmıştır. Alan yazın incelendiğinde eğitim alanında mentorluk uygulamaları üzerine yapılan araştırmaların mesleğe yeni başlayan aday öğretmenlerin yetiştirilme süreci ve okul müdürlerinin yetiştirilmesi konularıyla sınırlı kaldığı görülmüştür. Yirci'nin (2009) "Mentorluğun Eğitimde Kullanılması ve Okul Yöneticisi Yetiştirmede Yeni Bir Model Önerisi" konulu yüksek lisans tezinde, göreve yeni başlayacak olan okul müdürlerinin yetiştirilmesinde mentorluk uygulamalarının önemli olduğu, göreve yeni başlayan okul müdürlerinin daha deneyimli müdürlerin yardım ve destekleri sayesinde sürece daha kolay uyum sağlayabildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemizde bu alana yönelik yapılacak mentorluk uygulamalarının geliştirilmesi gerektiği vurgulanmış ve yeni model önerileri sunulmuştur.

Araştırma sürecini diğer araştırmalardan ayıran özellikler ele alındığında, sanat alanlarına yönelik yapılan etkinliklerin tek bir branşa yönelik değil, birden fazla farklı branştan öğretmeni kapsayacak şekilde planlanması disiplinlerarası etkileşimin boyutunu arttırmıştır. Bu sayede daha fazla branş ile etkileşim kurma imkânı elde edilmiştir. Araştırma sürecine dahil olan katılımcıların sanatsal alanlara yönelik elde ettikleri deneyimleri mesleki hayatlarında ve çevrelerinde yaygınlaştırmaya çalışması araştırmanın etki alanının genişlemesine destek olabileceği düşünülmektedir.

5.3. Öneriler

Bu başlıkta araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sanat etkinliklerinin daha verimli olması ve daha iyi kavranabilmesi için uygulama sürecinin daha uzun olması gerektiği görülmüştür. Süreçte katılımcıların sanat alanları ve sanat eserleri hakkında edindikleri bilgileri özümsemesi ve derinleşebilmesi için buna ihtiyaç duyulmuştur. Farklı branşlardan olan katılımcıların daha öncesinde sanatsal bilgi birikimine sınırlı şekilde ya da hiç sahip olmaması, uygulama sürecinde seçilen eserlerin

anlaşılması ve benimsenmesini de zorlaştırmıştır. Aynı şekilde sanat etkinlikleri sũrecinde sanat eseri inceleme konusuna da daha uzun bir sũre verilmesi ve ȳrneklerin sayısının arttırılması konunun kavranmasını olumlu yȳnde etkileyebilir. ȳzellikle sanat tarihi ve ağdaş sanat alanlarının daha iyi anlaşılması için sanatsal alt yapının ȳnemli olduğu gȳrũlmũřtũr. Bu alana yȳnelik yapılan çalışmalarda katılımcıların kũltũrel gelişimlerini desteklemek ve bakış açılarını geliştirmek amacıyla imkanlar doğrultusunda mũze ve sanat galerisi gezilerine yer vermenin kalıcı ȳėrenmeler için etkili olacağı dũřũnũlmũřtũr.

Sanat etkinliklerinin uygulama sũrecinde bazı katılımcıların zaman yȳnetimi konusunda zorlandėėı, etkinliklere katılımlarda ve çalışmalarda eksikliklerin olduğu gȳzlenmiřtir. ȳėretmenlerin yoğun çalışma ortamında kendilerini farklı alanlarda geliştirmek için kısıtlı imkanlara sahip olduğu belirtilmiştir. Buna gȳre, yapılan etkinliklerin planlaması tũm ȳėretmenlerin kolaylıkla katılıp, sũrete verimli şekilde çalışabileceği bir zaman dilimine gȳre dũzenlenmelidir.

Son yıllarda Tũrkiye geneli ya da okul genelinde yapılan deneme sınavlarında Gȳrsel Sanatlar dersi içeriklerini kapsayan soruların arttığı gȳzlemelenmiřtir. Deneme sınavlarındaki soruların kavramsal ve teorik içeriklerinin Gȳrsel Sanatlar dersi kapsamında ȳėrencilere aktarılabilmesi sınav başarısını da olumlu yȳnde etkilemektedir. Buna gȳre Millĩ Eğitim Bakanlığı'nın Gȳrsel Sanatlar ders saatinin arttırılmasına yȳnelik çalışmalar yapmasının ȳnemli olduğu belirtilmiştir.

Tũm branşlardaki ȳėretmenlerin disiplinlerarası bir yaklaşım benimsemesi, sanat alanlarının eğitim ortamlarında benimsenmesini ve yaygınlaştırılmasını sağlar. Sanat alanlarını kendi ders etkinliklerinde kullanan farklı branşlardaki ȳėretmenler, ders içeriklerini zenginleştirerek, etkinlikleri daha eğlenceli ve farklı şekillerde ele alabilir. Bȳylece ȳėrencilerin derste daha aktif olması ve eğitim-ȳėretim sũrecinin verimli geçmesi mũmkündür. Buna gȳre ũniversitelerin eğitim fakũltelerindeki tũm bȳlũmlerde sanat eğitimi derslerinin olması gerektiği, tũm ȳėretmenlerin bu alana yȳnelik farkındalığa sahip olması ve ders içi etkinliklerinde sanat etkinliklerini kullanması ȳnerilmektedir.

Yapılan alanyazın incelemelerinde, ũlkemizde disiplinlerarası alanda yapılan bilimsel araştırmaların oldukça yaygın olmasına rağmen sanat eğitimi alanında yapılan

araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. İleride yapılacak olan araştırmalar için, sanat eğitimi alanının tüm branşlarda incelenmesinin alana büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Günümüzde mentorluk uygulamaları konusunda yapılan araştırmaların yaygınlaşmaya başladığı, mentorluk uygulamalarının tüm meslek alanlarında öneminin fark edildiği aşıkardır. Fakat mentorluk uygulamalarının sadece belirli alanlarla sınırlı kaldığı gözlemlenmiştir. Mentorluk uygulamalarının tüm branşlardaki öğretmenler için uygulanması ve bu alanın yaygınlaştırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Altay, M. (2015). *İngilizce öğretmenlerine yönelik bir mentor eğitimi programının gerçekleştirilmesi: mentorluk programı paydaşlarının algıları*. Doktora Tezi. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aslan, M. (2019). *Özgün baskıresim derslerinde disiplinlerarası yaklaşımların akademik başarıya etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Avcı, E. (2013). *Dijital sanat bağlamında dijital teknolojilerin güzel sanatlar eğitimine entegrasyonu: bir eylem araştırması*. Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 5 (2), 368-388.
- Bedir Erişti, S.D. (2019). *Görsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çetin, M. (2013). *Milli eğitimde çalışan ingilizce öğretmenlerinin profesyonel mesleki gelişimleri için yardımcı araç olarak e-mentorluk üzerine bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Delier, A. (2005). *Sanat eğitiminde disiplinlerarası yaklaşımlar*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirhan, E. (2018). Üstün yetenekli öğrenciler ve öğretmen adaylarının mentorluk yaklaşımına dayalı doğa eğitimi programına ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (3), 175-188.
- Edeer, Ş. (2005). Sanat eğitiminde disiplinlerarası yaklaşım. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 78-84.
- Erol, Y. C. ve Özdemir, T. Y. (2018). Öğretmen adaylarının okul tabanlı mentorluk ve özyeterlik algılarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 874-894.

- Gülmez, I. (2019). *Aday öğretmen yetiştirme programına yönelik bir mentorluk model önerisi ve uygulanabilirliği*. Doktora Tezi. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaman, M. (2021). *Görsel pedagojik farkındalığa dayalı görsel sanatlar eğitime yönelik bir eylem araştırması*. Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kıratlı, A. D. (2019). Sanat eğitiminde yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi. *Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi (UGSEAD)*, 2 (1), 1-8.
- Kıratlı, A. D. ve Çığır, E. (2015). Temel tasarım dersinde işbirlikli öğrenme yöntemiyle uygulama örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (39).
- Köse, E. (2020). Mentorluk ve Bir Mentorluk Programı Uygulama Önerisi. <https://www.researchgate.net/publication/340362661> (Erişim Tarihi: 15.01.2021)
- Kuter, S. (2016). İşbirlikli mentorluk penceresinden öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin mesleki gelişimi. *Eğitim ve Bilim*, 41 (183), 129-145.
- Küçük, M. (2019). *Görsel iletişim tasarımı bağlamında bilgilendirme tasarımına ilişkin bir eylem araştırması*. Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, A. (2014). *Temel sanat eğitiminde disiplinler arası yaklaşıma dayalı (müzik destekli) uygulamanın öğrenci başarı düzeyine etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Paçalı, İ. (2019). *Türk yükseköğretiminde mentorluk: lisans düzeyinde bir model önerisi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Saban, A. ve Ersoy, A. (2019). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Türkkan, B. (2008). *İlköğretim görsel sanatlar dersi bağlamında görsel kültür çalışmaları: bir eylem araştırması*. Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Yarımca, Ö. (2010). *İlköğretim II. kademe görsel sanatlar dersinde disiplinler arası yaklaşıma dayalı uygulamalar*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, R. (2013). *Okul yöneticilerinin mentorluk rollerinin okulun akademik başarısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Yirci, R. (2009). *Mentorluğun eğitimde kullanılması ve okul yöneticisi yetiştirmede yeni bir model önerisi*. Yüksek Lisans Tezi. Elâzığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Whitham, G. ve Pooke, G. (2013). *Çağdaş sanatı anlamak*. (Çev: T. Göbekçin). İstanbul: Optimist Yayıncılık.
- http-1: TDK- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 12.10.2020)

EKLER

EK-1:

KARAR BELGESİ

EK-2a:

Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 15.03.2021-46305

T.C.
HAKKÂRİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-86409179-806.01.03-21849125
Konu : Hanife BAYIK 'ın
Tez Çalışması İzin Talebi

05.03.2021

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

İlgi : 22.02.2021 tarih ve 31130 sayılı yazınız

İlgi tarihli yazınıza istinaden anılan "Tez Çalışması" onayı yazısı Hakkari Valiliğinden alınmış olup; yazımız ekinde gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Erol HANLIGİL
Millî Eğitim Şube Müdürü

Eki :
• Valilik Onayı

Adres : İl Mem Hakkari
Telefon No : 0 (438) 280 30 27
E-Posta: ortaogretim30@meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ehys>
Bilgi için: Refik TİMUR VHKİ
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: <https://hakkari.meh.gov.tr/> Faks: 4382803051

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden a1e1-2f2c-3b2a-bcd7-8b10 kodu ile teyit edilebilir.

EK-2b:

T.C.
HAKKÂRİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-86409179-20-21775714
Konu : Tez Çalışması İzin Talebi

05/03/2021

VALİLİK MAKAMINA

Apadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-iş Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Hanife BAYIK 'ın İlçemiz Şemdinliye bağlı Sabri ÖZEL Ortaokulunda yüksek lisans tez çalışması ile ilgili yazısı müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Söz konusu öğretim görevlisinin müdürlüğümüze bağlı Şemdinli Sabri ÖZEL ortaokulunda "Tez Çalışması" yapması Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde OLUR'larınıza arz ederim.

Bilal GÜR
Millî Eğitim Müdürü

OLUR

Aziz GÖLBAŞI
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-cbys>
Bilgi için: Refik TİMUR VİHKİ
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: <https://hakkari.meb.gov.tr/> Faks: 4382803051

Adres : İl Mem Hakkari
Telefon No : 0 (438) 280 30 27
E-Posta: ortaogretim30@meb.gov.tr
Kep Adresi : mebu@h01.kep.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksema.meb.gov.tr> adresinden: 86d5-0769-38c2-876d-7790 koda ile teyit edilebilir.

EK-3:

YAZILI İZİN FORMU

Sayın

Öncelikle, bu araştırmaya gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederim. Bu mektubun amacı sizi araştırma sürecinden haberdar etmek ve buna bağlı olarak katılımınız ile ilgili izin almaktır. Ben, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde yüksek lisans öğrencisiyim. Yüksek lisans tezim kapsamında, farklı disiplinlerdeki öğretmenlerin mesleki gelişiminde sanat etkinlikleri odaklı mentorluk yaklaşımı konusu üzerinde çalışıyorum. Buna yönelik olarak sanat alanına yönelik eğitimler gerçekleştirerek konuya uygun etkinlikler gerçekleştirmeyi planlıyorum.

Tezimin yöntemi gereği sanat etkinliklerinin oluşturulma sürecini fotoğrafla kayıt altına alacağım. Bunun yanı sıra süreç içinde sizinle resmi/resmi olmayan görüşmeler yaparak bunları da kaydedeceğim. Etkinlik sürecinde ortaya koyacağınız ürünler, süreç ürünleri olarak değerlendirilecek ve bazıları örnek olması açısından araştırmamda yer alacaktır.

Araştırmanın herhangi bir bölümünde kayıtları dinlemek/gözden geçirmek hakkınız vardır. Kimliğiniz her türlü yazılı metinde gizli tutulacaktır. Ses kayıtlarındaki isimlerinizi silmek mümkün değildir. Ancak kayıtlar sizin yazılı izniniz olmadan, araştırmayı birlikte yürüttüğümüz tez danışmanım ve tez bitirme sınavlarına katılabilecek öğretim üyeleri hariç, hiçbir şekilde başkalarına gösterilmeyecektir.

Sonuç olarak bu formu okuduğunuz ve araştırmaya katılıp katılmama konusunu düşünmek için zaman ayırdığınız için tekrar teşekkür ederim. Araştırma hakkında başka sorularınız varsa yanıtlamaktan memnun olacağımı bildirir saygılarımı sunarım.

Hanife BAYIK

Adres: Sabri Özel Ortaokulu, Şemdinli, HAKKARİ

Tel :

E-posta :

Aşağıda imzası olan ben _____, yukarıdaki **açıklamaları** anlamış ve araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı bildirmiş bulunmaktayım.

Tarih:

İmza:

EK-4:

ÇALIŞMA TAKVİMİ

Aşağıdaki program ana hatları belirlenmiş bir taslak halindedir; ihtiyaç halinde üzerinde değişiklikler yapılabilecektir.

1. Hafta: Tanışma

12 Mart 2021

- Tanışma, İzin Belgeleri, Araştırmanın Açıklanması

2. Hafta: Tasarım Elemanları ve Tasarım İlkeleri

19 Mart 2021

- Tasarım elemanları ve tasarım ilkeleri ile ilgili sunumun yapılması.
- Fotoğraf çekme etkinliği

3. Hafta: Tasarım Elemanları ve Tasarım İlkeleri

26 Mart 2021

- Ünlü sanatçıların eserlerinin tasarım elemanları ve tasarım ilkeleri ile yorumlanması.

4. Hafta: Sanat Tarihi

2 Nisan 2021

- “Portrelerle Sanat Tarihi” başlıklı sunumun yapılması.

5. Hafta: Sanat Eseri Analizi

9 Nisan 2021

- “Portrelerle Sanat Tarihi” konulu sunumdaki eserlerden en çok dikkat çeken eserin seçilmesi ve eserin analizinin yapılması.
- Yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla odak grup görüşmesi.

6. Hafta: Çağdaş Sanat

16 Nisan 2021

- Çağdaş sanat alanlarının tanıtılması ve eserlerin incelenmesi.

7. Hafta: Eğitim Materyali Tasarlama

30 Nisan 2021

- Eğitim materyali tasarlama sürecinin yönetilmesi.

8. Hafta: Eğitim Materyali Tasarlama

7 Mayıs 2021

- Tasarlanan eğitim materyallerinin sunulması.

9. Hafta: Öğretmenlerle Görüşme

14 Mayıs 2021

- Yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla bireysel görüşmelerin yapılması.

EK-5:

1. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

1. Günümüz eğitim sistemine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
2. Derslerin birbiriyle ilişkisi konusunda ne düşünüyorsunuz?
3. Görsel Sanatlar dersinin diğer derslerle ilişkisi konusunda ne düşünüyorsunuz?
4. Günümüz sanat eğitime ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
5. Sanat eğitiminin bireylere etkisi üzerine ne düşünüyorsunuz?
6. Bir sanat çalışmasında kullanılan temel plastik elemanlar ve ilkeler nelerdir? Bu temel plastik eleman ve ilkelerle günlük hayatınızda nerelerde karşılaşıyorsunuz örnek verebilir misiniz?
7. Eğitim süreçlerinin planlanmasında ya da ders materyallerinin hazırlanmasında temel plastik eleman ve ilkelerden nasıl yararlanabilirsiniz?
8. Sanat tarihine ilişkin edindiğiniz bilgiler sanat algınızı nasıl etkiledi?
9. Sanat tarihine ilişkin edindiğiniz bilgileri kendi dersinizde nasıl kullanabilirsiniz, açıklar mısınız?
10. Bir eser analizi süreci bireye ne gibi katkılar sağlayabilir açıklar mısınız?
11. Siz eser analizi süreçlerinden derslerinizde nasıl faydalanabilirsiniz, açıklar mısınız?

EK-6:

2. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

1. Tasarım elemanları ve ilkelerine günlük hayatınızda hangi alanlarda yer verebilirsiniz?
2. Tasarım elemanları ve tasarım ilkelerini, eğitim öğretim odaklı etkinliklerinize nasıl uygulayabilirsiniz/ uyguladınız?
3. Kültür olgusunun genel bileşenlerinden biri olan sanat ve “Sanat Tarihindeki Mihenk Taşları” konusunda düşüncelerinizi açıklayınız?
- Öğrendiğiniz bilgileri kendi dersinizin hangi kazanımlarında nasıl kullanabilirsiniz/ kullandınız?
- Öğrendiğiniz bilgilerle kendi dersiniz için nasıl bir etkinlik hazırlayabilirsiniz/ hazırladınız? Açıklayınız?
4. Sizce eser analiz sürecinin bireysel gelişim açısından katkıları nelerdir, açıklayınız?
- Kendi dersinizin kazanımlarına bağlı olarak öğrencilerinizle buna benzer bir etkinliği nasıl düzenlersiniz/ düzenlediniz? Açıklayınız?
5. Çağdaş sanat yaklaşımlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir? Açıklayınız.
- Kendi dersinizin öğretim süreci ya da kazanımları açısından hangi çağdaş sanat yaklaşımını kullanmayı düşündünüz/ kullandınız? Nedenini açıklayınız?

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Hanife BAYIK

Yabancı Dil : İngilizce

Doğum Yeri ve Yılı :

E-Posta :

Eğitim ve Mesleki Gecmisi:

- 2023, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Programı
- 2014, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bölümü Lisans Programı
- 2023, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Hakkâri Şemdinli Sabri Özel Ortaokulu
- 2019, Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni, Özel Antalya Final Okulları
- 2018, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Antalya Kepez Özel Eğitim Uygulama Okulu II. Kademe